

DÜNDEN BUGÜNE YAŞADIĞIM NİŞANTAŞI

SÜLEYMAN KARAN

ŞİŞLİ SEMT KİTAPLIĞI

Şişli Belediyesi Yerel Yönetim Kitaplığı No: 17

Şişli Semt Kitapları Dizisi-11

Dizi Editörü: Muzaffer Ayhan Kara

Dünden Bugüne Yaşadığım Nişantaşı

Süleyman Karan

Kapak Tasarım ve Grafik Uygulama :

Ece Özgen

İç Sayfalar Grafik Uygulama:

MARKAJ Reklamcılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Baskı

.....Unvan

.....İletişim bilgileri (adres, telefon, e-posta)

Matbaa Sertifika No: ...

ISBN:...

1. Basım, Aralık 2022 (1000 adet)

Copyright: Şişli Belediyesi

Merkez Mahallesi Darülaceze Cad. No 8 Şişli / İstanbul

* Bu yayının tüm yayın hakları saklıdır. Tamamen veya kısmen yayımlayanın izni alınmaksızın dijital, elektronik ve basılı yöntemlerle çoğaltılamaz, yeniden üretilemez, tanıtım amaçlı ve kaynak göstererek yapılacak kısa alıntılar dışında alıntı yapılamaz.

DÜNDEN BUGÜNE YAŞADIĞIM NİŞANTAŞI

SÜLEYMAN KARAN

SÜLEYMAN KARAN

1965 doğumlu Süleyman Karan, doğma büyüme Nişantaşı sakini. Eğitimi Işık Lisesi İlkokul Bölümü, Galatasaray Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde tamamladı. Çevirmenlik, yayıncılık ve köşe yazarlığı yapıyor.

Pek çok gazetede, dergide, haber sitesinde editör, yayın koordinatörü, yazı işleri müdürü görevlerini üstlendi. Televizyon kanallarında programlar yapıyor. Halen Gazeteduvar'da ekonomi, Yarın'da siyaset yazıları yazmaya devam ediyor. İnternet haber siteleri yönetiyor.

İÇİNDEKİLER

BİR SEMT NEREDE BAŞLAR NEREDE BİTER, HERKESE GÖRE DEĞİŞİR

Birkaç Nişantaşı Bir Arada
Caminin Akıllarında Batılı Bir Coğrafya
Rumeli Caddesi'nin Ortasında Sınırlar Muğlaklaşır

60'LARDAN GÜNÜMÜZE SÜREKLİ DÖNÜŞÜM

Bir Konak Yavrusunda Geçen Çocukluk
İkinci Apartmanlaşma Fırtınası
Işık Lisesi, Teşvikiye Meydanı, Maçka Parkı...
Maçka-Beyoğlu Hattı
Etiler Ruhu Semte Bulaşmaya Başlarken

BEŞ NİŞAN TAŞININ ARASINDA GELİŞEN BİR TARİHTEN GÜNÜMÜZE DOĞRU...

Ok Talimlerinden Kalan Yadigarlar
Padişahın Teşvikleriyle Başlayan Yapılaşma
Osmanlı İleri Gelenlerinin Konakları
Bostanlar, Çay Bahçeleri...
Betonlaşma, Hızlı Bir Dönüşüm, Bir Daha Dönüşüm!
Sosyo-Kültürel Yapı ve Demografik Doku Değişimden Nasibini Alıyor

LAKAPLARIN YERİNİ TABELALAR, KOMŞULUĞUN YERİNİ TİCARET ALDI; NİŞANTAŞI'NI BESLEYEN, BÜYÜTEN 'TENEKE MAHALLESİ'

Filmlik Kareleri Olan Mahalle
Üç Kahveler
Önce Konfeksiyon Mağazaları, Şimdi Oteller
Ne Komşuluk Kaldı Ne Mahalle Kültürü
Osmanlı'dan Yadigar: Hamidiye Camii

ART NOUVEAU, ART DECO, ULUSAL MİMARİ: MODERNİZMİN ANITI APARTMANLAR

Valinin Konağın Bir Rum Tüccar Yaptırmış
Kaymakamlık Konağı: Rumeli Caddesi'nin En Özgünü

Bayer Apartmanı: Eczacının İnşa Ettirdiği, Doktorların Vaz Geçemediği Bina

Antik Konak Apartmanı: "Avrupa Yakası"nın Ünlüsü

Maçka Palas: Mongeri'den Milano Esintileri

İzmir Palas: Kategorize Edilemeyecek Bir Üslup

Yangınla Harap Olan Sait Paşa Konağı

Nişantaşı Apartmanı: Kentsel Dönüşümde Örnek Bir Mekan

Teşvikiye Palas: İlginç Bir Mimarinin Garip Öyküsü

İki Caddenin Kesişim Noktasındaki Narmanlı Apartmanı

Teşvikiye Caddesinin Diğer Gözde Apartmanları

BİR MAHALLENİN TARİHİNİ YAZAN CAMİ

Osmanlı Modernleşmesinin Mihenk Taşlarından

Başarılı Bir Restorasyon Geçirdi

ONCA GÖSTERİŞLİ MAĞAZA ARASINDA PASAJLAR, ÇARŞILAR VE BİR AVM

Milli Reasürans: Modern Sonrası Mimarinin Kültlerinden

Göksu: Kendine Özgü Bir Pasaj

City's: Mahalle Sıcaklığında Bir AVM

Hak Pasajı: Kurşun Askerler, Tarihi Rozetler

Çarşı ve Paşajların Dahası...

GASTRONOMİNİN VE EĞLENCENİN TARTIŞILMAZ TRENDSETTER'İ

Maçka Otel: Bir Zamanlar Hilton İle Yarışırdı

Civarda Sosyalleşme Mekanı Çok

Atiye: Konseptini Bir Türlü Bulamayan Sokak

Abdi İpekçi Caddesi'nin Yeme-İçe Adresleri

Mim Kemal Öke'de...

Süleyman Nazif Bar: Müze Gibi Bir Mekan

70 Yıllık Bir Mekan "Yekta" Artık Başka Yerde

Yufka: Talihsizliklerin Kurbanı Bir Marka Mekan

Tatbak: 60 Yıldır En Leziz Antep Kebapları

Otantik Lezzetlerin En 'Sade'si

Topağacı Yeme-İçe Sektörünün Yıldızı Olma Yolunda

Ayaküstü Lezzet Durakları: Bir Tost Bu Kadar Lezzetli Olur!

EN ZENGİN, EN LEZİZ VE KALİTELİ ÜRÜNLER VİTRİNLERDE

Butik Pastacılığın En Sofistikesi
İstakoz, İstiridye ve En Nadir Balıklar
Et İşlemekte Üstlerine Yoktu
Şarküterinin Envai Çeşidi
Frenk Üzümünü, Kuşkonmazı Bile Bulurdunuz...
'Kapıcılık'tan Bakkalığa...
Migros'un Tavşanla İmtihanı!
Tek Bir Sokakta Onlarca Esnaf

SANAT VE KÜLTÜRÜN MERKEZİYDİ, ŞİMDİ BİRKAÇ MERKEZİNDEN BİRİ

Plastik Sanatlara Katkısı Tartışılmaz
Raffi Portakal İle Değişen Piyasa
Konak, İstanbul'un En Güzel Sinemalarından Biriydi
İlk Cep Sinemaları Pek Tutunamadı
Tiyatronun Pek Çok Ünlüsünün Bir İzi Kaldı
Okuru Bol Semtin, Büyük Kitabevleri Olur
Sokak Sahafları Artık Yok

CADDELER SANKİ PODYUM!

DÜNYANIN SAYILI MARKA CADDELERİNDEN BİRİSİ SEMTTE

Masraf İş İnsanlarından, Altyapı Belediyeden
Kent Mimarisine Örnek Proje
Sürdürülebilir Kimlik Kazandırma Stratejisi
En Lüks AVM'lerden Bile Daha Lüks Bir Alışveriş Ortamı
Abdi İpekçi Anıtı: Hiç Unutmamak İçin!
"Caddenin Sakinleri Değişti Ama Pırıltısı Hiç Değişmedi"

ŞİŞLİ'NİN EN GÜZEL PARKLARI

Maçka Parkı: O Çeşme Bunu Hak Etmiyor!
Nişantaşı Sanat Parkı: Sanatla Yaşayan Bir Park
Mıstık Parkı: Binaların Arasında Nefes Almak İçin Bire Bir
Taşlık: Swiss Otel Önünü Kesmesee Bambaşka Bir Şeydi
Yepyeni Bir Park Doğuyor

TÜRKİYE’NİN EN KALİTELİ EĞİTİMİNİ VEREN KÖKLÜ OKULLAR

Atatürk’ün Onayıyla ‘Işık’ Adını Aldı
Mekteb-i Terakki: Temelleri Selanik’te Atılan Bir Okul Daha
Nişantaşı Anadolu Lisesi: İngiliz Kraliyet Ailesi’nin Ziyaret Ettiği Okul
Rüştü Uzel: Çok Özel Bir Meslek Lisesi
Nilüfer Hatun İlköğretim Okulu: İkiz Okullardan Tek Okula
Maçka Teknik: Saray Yavrusunda Eğitim Veren Teknik Okul
İTÜ Maçka Yerleşkesi
Sait Çiftçi İlköğretim Okulu
GS İlköğretim Okulu: Kurayla Seçilen Çok Şanslı 50 Çocuk

100 YILI ÇOKTAN DEVİREN “NİŞANTAŞI SPOR KULÜBÜ”

Asalet, Birlik ve Saflık
Zengin Sementin Fakir Kulübü

ÖNSÖZ

MUAMMER KESKİN
Şişli Belediye Başkanı

Sevgili Komşularım,

Şişli'nin Kültürel Mirasına sahip çıkmak, tarihi ve kültürel envanterini derlemek için kalıcı adımlar atıyoruz. Öncelikle tarihi ve kültürel envanterden hareketle Şişli Gezi Rehberi ve Şişli Gezi Rotalarından oluşan Şişli Haritasını hazırladık. Bu iki çalışmayı www.sisligezirehberi.com portalında toparlayarak komşularımızın hizmetine sunduk.

Hem web portalda hem de basılı rehber ve haritada Şişli'nin tarihçesi ve kentsel gelişimi, sosyolojik yapısı, sanat ve kültür gelişimi yanında dini yapılardan endüstriyel mirasa, mimari yapılardan gastronomiye birçok başlığı bulacaksınız.

Kültürel Miras açısından Sözlü Tarih çalışmasını başlattık ve Şişli hafızasını anılarında yaşatan asırlık yaşanmışlıklara hem röportaj-film olarak hem de basılı kitap olarak ulaşabileceksiniz.

Şimdi de Kültürel Miras açısından önemli bir hafıza kaydı olan Şişli Semt Kitaplarını sizlere takdim ediyoruz. Bu amaçla Şişli'de yaşayan yazarlarca kaleme alınan Şişli Semt Kitapları çalışması ile dünü ve bugünü ile Şişliyi, Şişli'de yaşayanların kaleminden sunmak istedik. İdari taksimatta 25 mahallesi olan Şişli'yi "Şişli Semt Kitapları Dizisi" içinde mahalle bazında değil de semt bazında ele aldık. İstisnai olarak Halide Edip, Kuştepe, Esentepe gibi bazı mahalleleri aynı zamanda başlı başına bir semt olduğu için mahalle bazında işledik. Ancak örneğin dört mahallenin oluşturduğu Feriköy'ü, iki mahalleden oluşan Kurtuluş'u, üç mahallemizi içeren Okmeydanı'nı semt olarak ele aldık. Tabii ülke düzeyinde bilinirliği olan Teşvikiye, Nişantaşı, Osmanbey, Harbiye, Pangaltı da semt kitapları arasında yer aldı. Bazı mahalleleri Mecidiyeköy'e kattık, bazılarını da Şişli Merkez'e.

“Dünden Bugüne Yaşadığım Nişantaşı”, Nişantaşı’nı yakın çevresindeki, hatta birçok bakımdan iç içe geçtiği Teşvikiye ve Maçka’dan da esintilerle birlikte ele alıyor; geçmişin izlerini sürerken geçirdiği sosyo-kültürel ve fiziki değişimleri işliyor, bugünkü fotoğrafını da ustaca çekmeyi başarıyor. Teneke Mahallesi’nden tutun Rumeli Caddesi’ne, semte adını veren nişan taşlarından tutun Vali Konağı Caddesi’ne kadar Nişantaşı’nda ne varsa kitapta da var.

Kitabı gazeteci Süleyman Karan kaleme aldı. Hayatı Nişantaşı’nda geçen ve halen de orada yaşayan birisinin satırlarıyla ortaya çıkan kitap, kuşkusuz bir gusto ve alışveriş merkezi olmanın ötesindeki Nişantaşı’nın daha içeriden, daha sahici yansıtılması demek. Ayrıca, yazılı kaynaklara başvurulmasının yanında semtten komşularımızın anlattıkları da çalışmaya değer katıyor, zenginleştiriyor. Sadece Şişli ve İstanbul’un değil, Türkiye’nin mücevher niteliğinde bir değeri olan Nişantaşı’na ilişkin daha önce kitaplar yazılsa da bu çalışmanın da “Nişantaşı kitaplığına” ekleneceğine, katkı sunacağına inanıyorum.

Kent Belleğini, Kültürel Mirasa sahip çıkma bakış açısı ile oluşturmaya devam ediyoruz. Şişli Gezi Rehberi, Şişli Haritası, Sözlü Tarih ve Şişli Semt Kitapları’nın da içinde olduğu Şişli Belediyesi Yerel Yönetim Kitaplığı dönemimizde başlattığımız çalışma ile 20 basılı esere ulaştı ve geliştirmeye devam ediyoruz.

İyi okumalar diliyorum.

MUAMMER KESKİN
Şişli Belediye Başkanı

“ BİR SEMT NEREDE BAŞLAR NEREDE BİTER, HERKESE GÖRE DEĞİŞİR ”

Bir mahallenin tarifini yapmak görece kolaydır. En azından bir haritası, resmi olarak belli sınırları vardır. Oysaki, semt dediğinizde işler biraz karışır. Birkaç sebeple... Öncelikle nerede başlayıp nerede bittiği meselesi vardır ki, bu herkese göre değişir. Söz gelimi Nişantaşı’nı bir Harbiyeli ile bir Teşvikiyelinin tarifi farklı olur. O sınırlar öznel, yaşanmışlıkların sınırları herkes için farklı coğrafi sınırları belirler, desek yeridir.

Aynı belirsizlik o semtin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel tanımı için de bir o kadar geçerlidir. Herkes kendinden ve çevresinden bir tarif yapıp bunu geneller. Nişantaşı ‘Avrupalı bir semttir’ söz gelimi, ‘zengin semttir’, ‘rafinedir’... Kimine göre ise ‘yabancıdır’, ‘burnu büyüktür’, ‘başka bir şeydir’, ‘başkasıdır’. İşin ilginç nedir biliyor musunuz, genelde de tüm bu tariflerin hepsidir!

Birkaç Nişantaşı Bir Arada

Evet zengindir Nişantaşı’nın bir bölümü, kentli, Batılı anlamdaki tarife uymasa da kentsoyludur. Evet öyledir, ama bir bölümü öyledir. Söz gelimi Valikonağı Caddesi’nden Akkırman Sokak’a saptığınız anda bambaşka bir Nişantaşı çıkar karşınıza. ‘Teneke Mahallesi’ namıyla... Bu namı alma sebebi, o Valikonağı Caddesi’nin bir caddeden öte bir uçurum almasıdır. Türkiye’nin en zenginiyle orta alt gelir grubunu ayıran bir sınırdır. Arnavutların bostanlarıyla başlayan bir yerleşim Siirtliler ile büyümüş, ardından tüm Anadolu’dan sürekli göç almıştır. Şimdilerde ‘merkezdeki Laleli’ haline gelen bir ticaret merkezinin gölgesinde mahalle kültürünü korumak için direnen, kendine özgü bir yerdir.

Nişantaşı içinde birkaç Nişantaşı vardır özetle... Söz gelimi Valikonağı Caddesi’nden bir sınır çizmek gerekirse, Askeri Müze’den bugün Yargıcı mağazasına kadar dümdüz gidilen hat, mimari açıdan açık hava müzesi gibi bir yerdir.

İki taraflı sıralanan apartmanlar art nouveau ve art deco mimarinin en güzel örneklerindendir. Hemen her binanın altında dünyaca ünlü bir markanın mağazasına rastlarsınız. Valikonağı Caddesi, İhlamur'a doğru uzanıp giderken bu özelliğini yavaş yavaş kaybetmeye başlar. Valikonağı Caddesi'nden dört yol ağzına gelmeden Arap-Türk Bankası'nın köşesini döndünüz mü, belki de Nişantaşı'nın en zengin ve en güzel caddesinde, Mim Kemal Öke'desinizdir artık. Apartmanlar Valikonağı ya da Teşvikiye Caddelerindeki kadar yüksek değildir. Işık alan, ferah bir sokaktır burası... Yine binaların bir bölümünün altında çok şık bir kafe ya da restoran yer alır. Orta katlarda ise dünyaca ünlü saat ve mücevher markalarının temsilcilikleri size göz kırpar.

Caminin Akslarında Batılı Bir Coğrafya

Bana kalırsa, Abdi İpekçi Caddesi'ne göre bir numara daha Avrupalı ama daha sessiz bir caddedir Mim Kemal Öke. Hemen paralelindeki Abdi İpekçi Caddesi, eski adıyla Emlak Caddesi, yerleşime açıldığı günden bu yana, Türkiye'nin en pahalı mekanı olma özelliğini korur. Hele ki İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Şişli Belediyesi'nin caddedeki mağazaları da işin içine katarak gerçekleştirdiği yenileme çalışmasından sonra. Caddedeki mağazaların sahipleri ve yöneticileri bir araya gelip Nişantaşı Abdi İpekçi Caddesi'ni Güzelleştirme Derneği'ni kurup, altyapı çalışmaları haricindeki tüm masrafları üstlenerek caddeyi bir üst seviyeye çıkartarak örnek bir girişimi gerçekleştirmiş ve bir de tam Abdi İpekçi heykelinin bulunduğu yere çeşitli kültürel-sanatsal etkinlikler yapılan bir meydanı ortaya çıkartmıştır. Artık bu cadde, hak ettiği gibi dünyanın sayılı caddelerinden biri.

Abdi İpekçi Caddesi ihtişamıyla biraz aşağısındaki Maçka'yı haber verir... Caddeden aşağıya doğru yürümeye başladınız mı hem Abdi İpekçi hem de Mim Kemal Öke caddelerinde, şimdi St. Regis otelinin bulunduğu bölge ve devamında, Gucci'sinden Panerai'ına, Armani'sinden Philip Patek'ine ultra lüks markaların mağazalarıyla karşılaşacaksınız. Bu sıra Teşvikiye Caddesi kavşağına kadar böyle sürer gider. Sol yaptınız mı, burası Teşvikiye'nin sınırlarıdır ama aslında meydandan Hüsrev Gerede Caddesi ve ara sokaklara sapanaya kadar Nişantaşı ruhuna sahiptir.

İki şahane apartman size göz kırpar bu yol boyunca, İzmir Palas ve Maçka Palas... Ve ardından Teşvikiye Meydanı, hemen ilerisinde Teşvikiye Camii... Teşvikiye Camii gerek Teşvikiye'nin gerekse Nişantaşı'nın varoluş sebebidir. Abartısız böyledir, zira tüm yapılaşma ve bu iki semtin doğuşu, bu camiye nirengi noktası olarak başlamıştır.

Teşvikiye Camii'nin hemen yanındaki Işık Lisesi ise Nişantaşı'nın en köklü eğitim kurumu olarak yükselir. Pek çok Nişantaşı ve Teşvikiye doğumlu kişinin en azından ilkokul yılları bu okulda geçmiştir. Işık Lisesi yerine Şişli Terakki Lisesi'ni tercih edenler de en az bir o kadardır. Bugün City's Alışveriş Merkezi'nin bulunduğu alan, yıllar boyu Şişli Terakki Lisesi'ne ev sahipliği yapmıştır.

Rumeli Caddesi'nin Ortasında Sınırlar Muğlaklaşır

Rumeli Caddesi'ne doğru devam ederken sağlı-sollu mağazalar ve kafeler size eşlik eder. Ta ki Teşvikiye Caddesi, dört yol ağzında Valikonağı Caddesi'ne ulaşana kadar... İlerisi Rumeli Caddesi'dir, AVM'ler henüz yokken işte bu cadde, İstanbul'un en büyük alışveriş merkeziydi. Bu caddenin bir yerine kadar hala kendinizi Nişantaşı'nda hissetmenize engel olacak hiçbir işaret görmezsiniz. Hemen hemen yarısına kadar Nişantaşı ruhu ve dokusu hissedilir, sonra birden kendinizi Şişli'de gibi hissetmeye başlarsınız! Her adım attığınızda sınıfsal bir değişime adım adım yürümeye başlamışsınızdır artık. Yüksek gelir grubundan orta gelir grubunun sınırlarına girmek üzeresinizdir.

Rumeli Caddesi'nin bir paralelindeki Samanyolu Sokak ve devamı ise bambaşka bir dünyadır. Bu sokak hazır giyim merkezlerinden biridir ve Laleli'nin bir üst segmentidir diyebiliriz. Başta Rusya, Ukrayna, Balkan ülkeleri ve Arap ülkelerine çok ciddi bir bavul ticareti yapılır. Burası Meşrutiyet Mahallesi'nin sınırları içerisinde yer alır ve mahallenin kaderini değiştiren, mahalle kültürünü farklılaştıran tüm gelişmeler işte buradan başlamıştır.

60'LARDAN GÜNÜMÜZE SÜREKLİ DÖNÜŞÜM

Pakize Tarzi Kliniği'nde doğmuşum, 6 Ocak 1965'te... Hani şu modern doğum evlerinin ilk örneklerinden olan... Kardeşimin doğum yeri ise Güzelbahçe Polikliniği... Her ikisi de o zamanın 'sosyetik' doğumevleri... Birbirlerine yakın, çevrelerinde çiçekçi, şekerlemeci dükkanları bulunan yerler, hala da Amerikan Hastanesi sebebiyle böyle denebilir. Çiçeği burnunda annelerin ziyaretine gelmeden önce mutlaka bu dükkanlara uğranır ve en kalitelisinden çiçek, şekerleme, pasta alınır.

O klinikteki doğum uzmanı hanım, çocukluğum boyunca doktorum olmuştu. Adını hatırlamam, ama 'doktor anne' diye hitap etmemi isterdi. 'Ebe' pek amiyane gelirdi galiba hem bizimkilere hem de ona!

Kardeşim ise biraz bahtsız çıkmış, her şey parayla olmuyor demek ki! 31 Aralık 1967 doğumlu, yani yılbaşı günü doğmuş. Ve o akşam yılbaşı partisi sebebiyle, Güzelbahçe Polikliniği'nin doktorları ve hastabakıcıları eğlenceye dalıp, bir sonraki gün de bebekle ilgilenmeyince bayağı bir hırpalanmış. Unutmadığım bir şeydir, benim uzun, onun ise kısa olmasının sebebini işte bu şanssızlığa bağlardı yakınlarımız.

Bir Konak Yavrusunda Geçen Çocukluk

Doğumumdan beş yaşına kadar üç katlı kagir, cumbalı tipik bir Teşvikiye evinde yaşadım. Küçük bir konak benzeri bir ev... Tam Teşvikiye ile Muradiye Mahallelerinin sınırında... Kalıpçı Sokak'taki evimizin bir de bahçesi vardı. "L" formundaki bahçeye demir parmaklıklı bir kapıdan girilirdi. Bahçedeki sedir ve muşmula ağacını hiç unutmadım. Diğerleri nedense zihnimde onlar kadar yer edinmemiş. Ve tabii çeşit çeşit çiçeklerle doluydu bahçe, bir de kuyu vardı. Hatırladığım kadarıyla çevredeki evlerin pek çoğunun da kuyusu bulunurdu.

Ben büyürken Türkiye benden de hızlı büyüyordu sanırım, tabii ben o çocuk aklımla bunu çözümleyecek durumda değildim. Ama çevremizdeki benzer evler birer ikişer yıkılıp yerlerine apartmanlar dikiliyordu. Bugün pek moda olan nostaljiden pek eser yoktu büyüklerin konuşmalarından hatırladığım kadarıyla... Apartmanda yaşamak sınıf atlamak gibi bir şeydi, hemen herkesin kapısında da müteahhitler sıraya girmişti. Bunları da hayal meyal hatırlıyorum. Mesele müteahhitlerin teklif ettiği paradan çok, kagir evlerin konforunun apartmanlara göre daha az olmasıydı.

İkinci Apartmanlaşma Fırtınası

Bizimkiler de bu kervana katılmaya karar verdi, kardeşimle bana yine bir bahçemiz olacağı sözü verildi, biz de yuttuk! Valikonağı Caddesi'nden başlayıp Teşvikiye Caddesi'nde devam eden o çok katlı apartmanlar önce Hüsrev Gerede Caddesi'ne sonra da ara sokaklara böyle yayıldı. 1970 yılının sonlarında "apartmanlı" olmuştuk... Söz verilen bahçe artık "L" formunda değil, daracık bir bahçeydi. Ama kaloriferliydi ve o üç katlı evin pek çok altyapı sorununun olmaması annem ve babamı memnun etmeye yetiyor gibiydi. Sonradan bu kararlarından çok pişmanlık duyacaklardı! Ama işte iki daire birleşik yaklaşık 190 metrekarelik bir kat bize aitti, ayrıca iki dairemiz daha vardı kiraya verilmek üzere...

Orta üst gelir grubundan, eğitimli, kentsoylu bir aileydi bizimkisi... Yani şanslı çocuklardan biri sayılabilirdim, ama Nişantaşı ölçülerinde orta sınıf sayılırdık. Teşvikiye için orta hallice...

Beşiktaşlılara göre ise zengin!

O üç katlı kagir binanın girişindeki çinileri, demir parmaklıklı vitraylı kapısını, cumbalarını, tavan yüksekliğini unutmamıştım hiç. Girişteki büyük antrenin serinliğini de... Ve tabii bahçede geçen akşam üstlerini!.. Ama öyle abartılı bir nostaljiye de girmeyeceğim. Sonuçta Türkiye büyüyor, şehirleşiyor, Anadolu'nun dört bir yanından İstanbul'a göç hızlanarak devam ediyordu. Zenginlerin ve bu hızlı büyümeden nasiplenene yeni zenginlerin de gözdesi Nişantaşı, olmadı Teşvikiye oluyordu.

Işık Lisesi, Teşvikiye Meydanı, Maçka Parkı...

Hemen belirtiyim, son dönemde bir kat ve belki de bir de kaçak kat çıkılan o tavanları alçak apartmanlardan değildi 1970'li yılların apartmanları... Şanslıydık, ev sahibi olarak da iki daire birleşik koskoca bir evdi oturduğumuz. Yani çok hayıflanmadık kardeşimle ben. Zaten iki yıl sonra da okula başladım.

İlkokul için anne-babamın tercihi Işık Lisesi'nin ilkokulu oldu. Kardeşim de iki yıl sonra aynı okuldaydı. Şunu söyleyeyim, en iyi eğitimimi, okuma alışkanlığımı, merakımı, bilimsel ve laik düşüncemi ben bu ilkokulda öğrendim. Öğretmen kadrosu kalite açısından ilerideki Şişli Terakki Lisesi ile kıyaslanabilirdi belki. Yani bu ülkedeki en iyi ilkokul eğitimlerinden birini aldık.

12 yaşma kadar hayatım Teşvikiye, Nişantaşı, Harbiye, Maçka arasında geçti. Bazen de balık yemek için Beşiktaş'a gittiğimizi hatırlarım. Işık Lisesi'nde ilköğretim tam gündü. O sebeple pek sokakta oynayan çocuklardan olmadım. Evde de bitmezdi eğitim, annem de ekstradan "home schooling" ile destek verirdi bu eğitime...

Okul çıkışlarında uğrak yerlerimizden biri Necdet Büfe olurdu, hemen sokakla caddenin kesiştiği yerde, herkesin Orhan Pamuk'un romanından sonra "Alaaddin'in Yeri" diye bildiği, hemen her şeyin satıldığı Necdet Büfe... Bugün de olduğu gibi o gün de bu dükkanda, "yok yoktu". Genelde şeker almak için dükkana girer ve şekerle birlikte hiç aklımıza gelmeyen bir şey daha alıp çıkardık. Bugün adı "Necdet Güler Shop" olan bu mahallenin demirbaşının gediklilerinden biri de babamdı. O zamanlar Tekirdağ Tekel Fabrikası'nda üretildiği iddia edilen Yeni Rakı meşhurdu, hesapta Necdet de bunu bulur getirirdi. Yine her yerde bulunmayan Kulüp Rakısı'nı da babam oradan alırdı. Aynı zamanda bir randevu köşesi olarak da kullanırdık Alaaddin'in Yeri'ni. Okul çıkışında orada toplaşırdık, hafta sonları yine orada buluşup parka ya da sinemaya giderdik.

Alaaddin'in Yeri'ni sabahın köründe Necdet açar, eşi de sonra yardıma gelirdi. Geç saatlere kadar açık olurdu dükkan. Şimdi Necdet, eşi, iki çocuğu bu geleneği devam ettiriyor.

Randevu noktası demişken, Işık Lisesi'nin önlüklerinin tek satış noktası olan Dilberler'i anmadan geçmek olmaz. Valikonağı ile Rumeli Caddelerinin kesişim noktasındaki bu hazır giyim mağazası, sadece semt sakinlerinin değil, Nişantaşı'na alışveriş yapmaya gelenlerin de buluşma noktasıydı. Bu hazır giyim mağazası da sonunda semte veda etti.

Boş bir zaman kaldığında hemen yakında oturan amcam ve diğer akrabaların eşliğinde Maçka Parkı'na ya da Küçükçiftlik'te kurulan lunaparka giderdik. Bir de İTÜ Maçka Yerleşkesi'ne... Şimdi Armani Residence'in işgal ettiği alan o zamanlar SSK konutlarıydı ve önündeki alanda ise boş bir alan vardı. Orada futbol oynardık. Orası şimdi açık hava otoparkı!

Maçka-Beyoğlu Hattı

Sonra coğrafi sınırlarımız genişledi. Sınavlarda Robert College, Alman Lisesi, Avusturya Erkek Lisesi'ni de kazanmıştım ama Notre Dame de Sion mezunu olan annemin ısrarıyla Galatasaray Lisesi'ne girdim. Yine iki yıl sonra kardeşim de beni takip etti. Feriye Sarayları'ndaki binada bir yıl yatılı okuyup, sonra İstiklal Caddesi'ndeki ana binaya...

Artık Beyoğlu-Nişantaşı hattında geçen uzun bir yedi yıl vardı. Bu süre içinde Nişantaşı da ben de büyük bir değişim geçiriyorduk. Beyoğlu, Teşvikiye-Nişantaşı hattında çocukluğu geçen biri için pek de sevillecek bir yer olmadı benim açımdan. Söylemeden etmeyeyim, vahşi, pis ve düşük bir yerdi, mimarisinin tersine... Daha ne eğlence merkeziydi ne de herkesin geceleri gezmeye çıktığı bir yer. O sebeple "Eski Beyoğlu" nostaljisi baha hala çok itici gelir. Büyük olasılıkla o "kravatlı, takım elbiseli gezmelerden" söz edilen hikayeler de biraz abartılı. Tabii benim lise yıllarım Beyoğlu'nun en kötü yıllarıydı, fazla da haksızlık etmeyeyim.

Liseye gitmek için 60 hat numaralı Maçka-Tünel otobüsüne binerdik ya da Teşvikiye-Taksim dolmuşlarına... Her biri birer klasik olan 'strapontenli' otomobillere... DeSoto, Oldsmobil, Plymouth'ları unutmak mümkün değil. 'Strapontenli'yi bilmeyenler için açıklayayım; otomobil ortasından kesilip büyütülür, böylece sekiz kişilik bir araç olurdu. Otobüslere gelince, şimdi müzelik olmuş Leyland marka otobüsler çalışırdı semtten geçen hatlarda, bazen de trolleybüsler. Yolu uzatmak pahasına İTÜ Maden Fakültesi'nin içinden geçer, Maçka son duraktan binerdik sabahları. Dönüşte de yine son durakta inip biraz parkta vakit geçirmek iyi gelirdi.

Etiler Ruhü Semte Bulaşmaya Başlarken

Üniversite dönemimde de aynı evde oturuyorduk hala... Bu sefer Maçka-Beyazıt hattının abonesi olmuştum. Yaklaşık 40 yılım o evde geçti aslında. Artık sokağımızda kagir bina sayısı çok azalmış, demografik yapı değişmiş, farklı bir hayat tarzı yavaş yavaş Nişantaşı'nın o güngörmüş ruhunu da etkilemişti. Serbest piyasa ekonomisine geçişle birlikte ortaya çıkan yeni zenginlerin 'sonradan görmeliği', özellikle 'Etiler tarzı' etkisi yavaş yavaş Nişantaşı'na da sirayet etmeye başladı.

Bu süreçte artık apartmanların gölgesinde geriye kala kala birkaç kagir, çok seyrek de ahşap bina kalmıştı. Hala eğlence mekanı sayısı çok fazla değildi ama sokak aralarında dükkanların, cadde ve ana sokaklarda ise mağazaların sayısı git gide artmaktaydı. Yıkılıp yapılacak kagir bina kalmayınca, müteahhitler kar elde etmek için yeni bir yol buldu. Zaten Nişantaşı'nın yapı stoku oldukça eskidi ve kentsel dönüşüm adı altında yeniden inşaatlar başladı. Bu semtin mimari dokusuna farklı bir kötülük anlamına geliyordu. Bugün Nişantaşı sokaklarını dolaştığınızda, dış cephesi birbirine benzer pek çok binayla karşılaşsınız. Neredeyse tek elden çıkmış gibi! Özellikle de iki müteahhidin bu "tavanların yüksekliğini azalt kat kazan" taktiğiyle yapılan apartmanlar, Nişantaşı'nın içinde farklı bir anlayışın eseri.

Çarpık yapılaşmadan kendince nasibini alan Nişantaşı'nın özellikle son on yıldır yaşadığı bir başka sorun da eğlence mekanları. Semtte kafe, bar, restoran, meyhane, bistro, yeni nesil kafe enflasyonu yaşanıyor. Üstelik bu mekanlar apartmanların alt katlarında ve üst katlar genelde konut. Özellikle geceleri gürültü sebebiyle, apartman sakinleriyle mekan sahipleri arasında ciddi gerilimler yaşanıyor.

Yine de her şeye rağmen Nişantaşı, İstanbul'un en yaşanılacak semtlerinden biri olmayı sürdürüyor. Beşiktaş, Taksim ve Şişli'ye çok yakın lokasyonu, Şişli'nin en ferah caddelerine sahip olmasıyla, başta Maçka Sanat, Maçka Demokrasi ve Mıstık Parklarıyla... Ve tabii mağazaları, kaliteli mekanlarıyla...

BEŞ NİŞAN TAŞININ ARASINDA GELİŞEN BİR TARİHTEN GÜNÜMÜZE DOĞRU...

Şişli'nin dünyaca tanınan semtidir, desek yeridir Nişantaşı için... Valikonağı Caddesi ile Teşvikiye Caddesi ve Rumeli Caddesi'nin kesiştiği kavşaktaki nişan taşı, semte de adını veren nişan taşlarından biridir ve aynı zamanda hemen hemen sınırı gibidir. Harbiye, Halaskargazi, Teşvikiye ve Meşrutiyet mahallelerinin Valikonağı Caddesi'nin çevresindeki yerleşim bölgelerini kapsayan, mağazaları, kafeleri-barları ve eğlence mekanlarıyla tanınır Türkiye'de ve dünyada...

Gerek kuruluşu ve tarihi, gerekse coğrafi ve idari sınırları Teşvikiye ile büyük ölçüde iç içe geçmiş olan Nişantaşı, güneydoğusundan Maçka, güneybatısından Harbiye, batısından ve kuzeybatısından Osmanbey ve doğusundan Teşvikiye semtleriyle sınırlıdır ama aslına bakarsanız, sınırları sürekli yenilenen mekanlarla bir şekilde gelişir, büyür. Belki de neresinden nasıl baktığınıza göre değişir. Bu sebeple, kerteriz noktaları olarak nişan taşlarını almak biraz geçmişte kalacaktır belki. Ama bir şekilde kabaca bir sınır çizmek için yine onlara baş vurmamız gerekir.

Ok Talimlerinden Kalan Yadigarlar

Nişantaşı, eski İstanbul'un bir parçası değildir, doğrusu "yeni İstanbul"un başlangıcıdır. 19'uncu yüzyılda doğan ama hızlı gelişen, kendine özgü bir karakter kazanması ise bundan daha hızlı gerçekleşen bir bölgedir. Ondan öncesi 'kırsal' alan diye tarif edilecek kadar seyrek bir yapılaşmaya sahiptir. Bu semte ismini veren nişan taşları da o dönemden yadigardır. Zira bu bölgede padişahlar ve saray erkanı ok talimleri yaparmış. O sebeple bu bölgeye "Nişantaşı Sahrası" adı verilmiş. İşte o oklardan bazılarının düştüğü yerlere dikilen taşlardır, bugün Nişantaşı adını almasına sebep.

Bunlardan en ortada olanı ve hemen herkesin yanından geçtiği nişan taşı, Teşvikiye, Valikonağı ve Rumeli Caddelerinin birleştiği kavşak noktasında yer alan ve Nişantaşı semtine ismini veren anıtlardan biri. Teşvikiye'nin kuruluşu hatırasına Sultan Abdülmecit tarafından yaptırılmış. Anıtın 1850'li yılların başında yapıldığı biliniyor. Kitabesinde "Sultan Abdülmecit'in ihsanı olan yeni 'Teşvikiye' mahallesi" ifadesi yer alıyor. Nişan taşı, kare kaide üzerinde kare kesitli mermer gövde ve piramit formlu başlıktan oluşuyor. Kaidesi, yapılan kaldırım yenileme çalışmaları nedeniyle neredeyse yarıya kadar kaldırımın alt kotunda kalmış. Günümüzde, yapının kitabesinde bozulmalar dikkat çekiyor. Bire bir aynısı olan bir diğer nişan taşı ise Harbiye Karakolu'nun önünde...

Ama daha eskileri var... Teşvikiye Camii'nin avlusunda bulunan iki nişan taşından 3. Selim'e ait olan en eskisi 1790 veyahut 1791, 2. Mahmut'a ait olan ikincisi 1811 tarihini taşıyor. 1811 tarihli bir diğer taş, bugün Topağacı'nda Nişantaşı-İhlamur Yolu'nda, bir apartmanın ön bahçesinde duruyor.

Daha öncesinde herhangi bir yapılaşmanın olmadığı bölgenin, 3. Selim'in ilk nişan taşı diktirmesinden sonra, 1794 ila 1795 yıllarında, bugünkü Teşvikiye Camii'nin bulunduğu yerde bir mescit yaptırmasıyla birlikte, dönüşüme uğradığını belirten tarihçiler var. Ancak bu yazılı ve sözlü bilgilere karşın, sözü edilen mescide dair somut bir kanıt hala bulunmuş değil. Bu mescidi, padişahın kalabalık topluluklar halinde nişan talimine çıktığı günlerde gündüz namazları için inşa ettirdiği iddia edilir.

3. Selim'den sonra gelen padişahlardan 2. Mahmut ile Abdülmecit bu bölgeye özel bir ilgi göstermeye devam etmişler. Ancak Abdülmecit bölgenin yapılaşmaya açılmasında ilk adımları atmış olmasıyla, Nişantaşı'nın doğuşuna vesile olmuş dersek abartmış olmayız.

Padişahın Teşvikleriyle Başlayan Yapılaşma

Abdülmecit 1853'te Teşvikiye Camii'ni yenilettiği gibi burada bir mahalle kurulması isteğini de iki anıt taş kazıttığı yazıyla belgelemiştir. Bugün biri Teşvikiye Caddesi'nde Harbiye Karakolu'nun yanındaki küçük boşlukta, diğeri Teşvikiye Caddesi, Rumeli Caddesi ile Valikonağı Caddesi'nin keştiği kavşakta yer alan taşların üstünde "Eser-i avatır-ı Mecidiyye/Mahalle-i Cedide-i Teşvikiyye" yazar Arap harfleriyle Osmanlıca... Günümüz Türkçesi ile "Abdülmecit'in karşılıksız iyilikseverliğinin eseri olan yeni Teşvikiye Mahallesi" anlamına gelir.

Bölge için önemli dönüm noktalarından biri de padişahın Dolmabahçe Sarayı'na taşınması. Abdülmecit'in yöreye ilgisi Dolmabahçe Sarayı'na taşınmasıyla daha da artar, 1857'de şehzadeleri Reşad Efendi (daha sonra 5. Mehmed Reşad olacaktır), Kemalettin Efendi, Burhanettin Efendi ve Nurettin Efendi'nin sünnet düğünlerinin Nişantaşı Sahrası'nda yapılmasını emreder. Anlatılanlara göre, tam 12 gün süren "sur-ı hümayun" pek görkemli olmuştur. Abdülmecit, bir sonraki yıl, iki kızının, Cemile Sultan ve Münire Sultan'ın düğünlerinin de Nişantaşı Sahrası'nda yapılmasını buyurur. Artık bir mesire yeri haline gelmeye başlayan bu bölgede, pek çok çadır kurulur ve tam iki hafta boyunca şöenler düzenlenir.

Osmanlı İleri Gelenlerinin Konakları

Önce saray ileri gelenlerinin, asker ve sivil bürokratların, zengin tüccarların gözü bu yöreye kaymaya başlar. Artık Teşvikiye'den yukarıya doğru Nişantaşı doğacaktır. Bölge, Osmanlı üst sınıfının gözdesi olmaya başlamıştır. On yıl gibi kısa bir süre içinde, artık Nişantaşı'nın imara açıldığı, ilk konakların inşa edilmeye başlandığı görülür. 1860-70'li yıllardan itibaren Nişantaşı bir konaklar ve köşkler semti olarak gelişecek, 1910'lardan başlayarak çoğu art deco apartmanlar bu mimari dokuya eklenmeye başlayacaktır. 1920'lere kadar konakların kimliğini belirlediği Nişantaşı, sonraki yıllarda çoğu ünlü mimarlar tarafından tasarlanan çok katlı apartmanların hızla çoğaldığı bir semt olur. Bu apartmanların bazıları eski hallerini koruyarak günümüze kadar gelir ve Nişantaşı'nı Nişantaşı yapan binalar işte bu binalardır.

Bu süreçte, iki temel gelişme, iki ana aks üzerinde Nişantaşı'nı etkilemiştir. İlki sarayın önce Dolmabahçe'ye, ardından da Yıldız'a taşınmasıdır. Bu taşınmalar, Osmanlı bürokratlarını bu bölgeye çekmiştir. Bir diğer önemli özellik de Nişantaşı'nın Pera'ya yakınlığıdır. Batılılaşma yolundaki Nişantaşı'nın Batı'yı temsil eden Pera'ya yakın olması, etkileşimi ve yerleşimin gelişimini destekler. Bir yandan Maçka-Osmanbey öte yandan Taksim-Nişantaşı aksıyla bu gelişme sürer.

Nişantaşı, bu iki aks çevresinde gelişir, ama bu gelişme 1950'lere kadar kır-kent iç içeliği biçiminde sürer gider. Topağacı ile bugünkü Valikonağı Caddesi'nin sonu, yani İhlamur Kasrı'na bakan kısım, Fulya Deresi Vadisi 1970'lere kadar hala imar faaliyetinin pek olmadığı kırsal bölgelerdir.

Bostanlar, Çay Bahçeleri...

Bu kırsal bölgelerde, içme suyu ihtiyacı; uzun yıllar Rumeli Caddesi kavşağında bulunan benzincinin arkasındaki köşe başındaki çeşmeden ya da İhlamur'a inilerek oradaki Hamidiye Suyu'nun kaynağından karşılanır. Sözü nü ettiğimiz yıllar 60'lar...

Dolmabahçe'deki eski Gazhane'den başlayıp yukarıda Emlak Caddesi'ne kadar uzanan sağlıklı sollu çok geniş alanda Arnavutların her türlü sebze yetiştirdikleri bostanlar yer alır. Bu bostanların son örnekleri neredeyse 80'li yıllara kadar görülür. Hatırladığım, bostan geleneğinin son temsilcilerinden biri Ringo'ydu, babası da bostancıydı ve benim çocukluğumda ve gençliğimde hala semtteydiler. Ringo, koluna taktığı sepetinde meyvelerle Maçka'da Teşvikiye Caddesi'ne doğru ağır adımlarla yürür, gelip geçenlere, genelde de hanımlara meyve ikram ederdi.

Elli yaşını geçenlerin hatırlayacağı bir diğer özel yer de Taşlık'tı... Bayıldım Yokuşu'nun sonunda, Swissotel The Bosphorus'un yerinde Taşlık Çay Bahçesi vardı. Bir de tenis kortları... Boğaz manzarası eşliğinde pek çok semt sakini yaz aylarında akşam üstleri burada çay içip sohbet etmeye gelirlerdi. Abdi İpekçi Caddesi ile Mim Kemal Öke Caddesi'ni birleştiren Altın Sokak çevresinde semt sakinlerinin müdavimi olduğu bir çay bahçesi daha vardı. Her ikisi de artık yok!

Betonlaşma, Hızlı Bir Dönüşüm, Bir Daha Dönüşüm!

Buraya kadar Nişantaşı değişiyordu, ama asıl travmatik değişim birazdan başlayacaktı. Bir sonraki apartmanlaşma süreci kent dokusunu ciddi oranda bozdu. Özellikle 70'li yıllarda hızlanan bu süreçte, çoğu mimari açıdan özelliksiz pek çok apartman dikildi semte. Ama diğer semtlerle kıyaslandığında yine de bu apartmanlar yapı kalitesi açısından çok daha gelişkin ve lükstü. Bu sebeple Nişantaşı her zaman için cazibe merkezi olmayı sürdürdü.

Yine 70'li yıllarda Beyoğlu'ndan Nişantaşı'na bir kayış başladı. İstiklal Caddesi'nin eski niteliğini yitirmeye başlamasıyla birlikte, ünlü markalar mağazalarını Nişantaşı'na taşıyor oldu. Aynı dönemlerde yaşanan önemli ve çarpıcı bir diğer gelişme ise konfeksiyon ve tekstil imalathanelerinin özellikle Meşrutiyet Mahallesi'ne yerleşmeye başlamasıydı. Bu süreç bugün bile devam ediyor.

Artık neredeyse birkaç katlı bina yok gibi semtte. Yani yeni bir apartmanlaşma süreci mümkün değil. Ama son 15 yıldır başka bir yapılaşma süreci yaşandı. Kentsel dönüşüm adı altında, yaşlı binaları güçlendirmek için bazı müteahhitler bir çözüm sundu ve apartman sakinleri de bu masrafsız çözümü destekledi. Bir kat daha eklenebilecek şekilde tavan boyları kısaltılmış, yeni binalar çıkmaya başladı ortaya. Bunun en olumsuz yanı, semt dokusuna uygun olmayan dış cepheler. Semtin sakini olmayanlar bile gezerken bu uyumsuzluğu çok rahat fark edebilir. Tüm bu süreci 1980'de Nişantaşı'na yerleşen Teşvikiye Mahalle Muhtarı Suzan Akar Bektaş'ın anılarından dinleyelim bir de:

"1949 İğdir doğumluyum, İstanbul serüvenimiz 1952 yılında dört çocuklu bir aile olarak Ümraniye'de başladı. Köy enstitülü bir babanın dört evladı olma avantajıyla, her birimiz dönemi itibarıyla iyi sayılabilecek eğitimler aldık. Ben ve ablam öğretmen olduk, diğer iki kardeşim zamanın ilk bilgi teknolojisi fabrikaları olan Netaş-Teletaş'da mavi yakalı teknisyenleri oldular.

Aileden kopuşum İzmit'te ilk öğretmenlik deneyimlerimi yaşayıp Burgazada İlköğretim Okulu'na tayin olmamla gerçekleşti. 1974 yılında Heybeliada Hüseyin Rahmi Gürpınar İlkokulu'nda matematik öğretmeni olan eşim Fuat Bektaş ile tanışıp evlendik.

1975'de oğlum Tolga Heybeli'de doğdu. Ekonomik zorluklar yüzünden Üsküdar'a, şehre geçmek zorunda kaldık. 1980 askeri darbesi öncesinin çatışmalı süreçlerinde Üsküdar'daki yaşamımız gittikçe tehlikeli olmaya başlamıştı. Eşimin yol arkadaşı Talip Öztürk'ün öldürülmesiyle de artık kendimizi daha güvende hissedeceğimiz, görece daha korunaklı bir semte geçme kararını almış olduk. Ve böylece eşimin maaşının tümünü kira olarak verip Nişantaşı'ndaki Ferah Sokak'ta, Ferah Apartmanı'nın en üst katına yerleştik. Evin geçimini benim maaşımla sağlıyorduk. Nişantaşı'nın adını adada yaşadığımız dönemden çokça duyardık. Eşim iyi bir matematikçi olarak tanındığından yazın adada özel ders alan yazlıkçı aileler kışın Nişantaşı'ndaki kışlıklarında da ders almaya devam ettiler. Fuat da Nişantaşı'nın bize uygun bir yer olduğu fikrine bu gittiği dersler sayesinde varmıştı.

1980 askeri darbe günleriyle Nişantaşı hayatımız başladı. O zamanlar gerçekten de buralar dutluktu, oğlum Tolga zamanının sokaklarının birinde çocukluğunu özgürce yaşadı. Sokağımız ve komşuluk ilişkilerimiz hakikatten insanın içini ısıtan dönem Türk filmlerinin bir sokağıydı.

Zaman geçtikçe hızlı bir dönüşüm yaşar olduk. Bu süreçte biz de Nişantaşı'nda ilk evimizi almış, daha mahallenin merkezinde bir yerde Orhan Ersek Sokak'taki Uğur Apartmanı'nda oturuyorduk. Eski Ferah Sokak'ın tadı da bizden sonra hızla kaçırmaya başlamıştı. 90'ların sonlarına doğru Teşvikiye'de hızlı bir inşaat hareketi başladı. İlk zamanlar benim de hayranlıkla izlediğim bu süreç hızla rant merkezli, hafızayı silip atan, demografi ve yaşam alanlarını farklılaştıran bir hal aldı. Hızlı bir değişim oluyordu ama pek de olanın ne anlama geldiğini anlamıyorduk.

Uğur ve Esin Kitabevleri, Dünya Gençlik Merkezi, Görgülü, Konak ve Şendil Pastaneleri birer birer kapanır oldu. Tanıdığımız komşularımız ya mahalleden taşındılar ya da vefat ettiler ve mirasçıları da o evlere çoğunlukla dönmediler. Memleketin tarihinde göç hikayelerini çokça okurduk, derste öğrettirdik ama bunların kendi hayatlarımızda da olabileceğini hiç aklımıza getirmezdik. Böyle böyle yıllar geçti.”

Sosyokültürel Yapı ve Etnik Doku Değişimden Nasibini Alıyor

Özellikle 6-7 Eylül olaylarından sonra İstanbul’un kozmopolit yapısında yaşanan erozyon, Nişantaşı’nı bir Beyoğlu kadar etkilememişti. Semtin etnik dokusu kendine özgüydü. Söz gelimi Sebataycıların en yoğun bulundukları semt Teşvikiye ve Nişantaşı’ydı. Yine Sefaradların önemli bir kısmı bu semtte oturuyordu. Yine Yahudi kökenli az sayıda Eşkenaz da... Orta yaşın üstündeki semt sakinlerinin sohbetlerinde Ladino, İtalyanca ya da Fransızca kullandığına sıklıkla şahit olurdunuz. 2000’li yıllardan itibaren Yahudilerin bir bölümü İsrail’e, bir bölümü bazı Avrupa ülkelerine taşındı. Türkiye’de kalanların önemli bir bölümü ise Ulus’a... Az sayıdaki semtin Rum sakinleri için de aynı durum geçerli, ama zaten Yahudiler kadar çok olmamışlardı hiçbir zaman. Bunu Ermeniler için de söylememiz mümkün. Semtin kurulduğu zamandan bu yana var olan Arnavutlar hala burada... Ve tabii son dönemde sayıları hızla artan Araplar da ya uzun süreli olarak apart otellerde ya da kirada, artık semtin bir parçası oldular. Tabii ki bu zenginleri için geçerli bir durum.

Bu etnik çeşitlilik yeme-içme kültürüne de yansiyordu. Şütte ve Abant Çiftliği, Avrupalı beslenme tarzının kentteki az sayıdaki örnekleriydi. En iyi kasaplar, manavlar, mezeciler hep bu semtteydi. Nişantaşı pastanelerinde, fırınlarında sadece Türkiye’ye özgü tatlıları değil, Avrupa’da beğenilen tatlıları da bulabilirdiniz. Hala da öyle...

Yine İstanbullu Rumların işlettiği Kıyık Pastanesi, Hayko Ayakkabıcısı, adını şimdi hatırlamadığım Lübnan Konsolosluğu'nun hemen yanında kurbağa bacağından salyangoza kadar yabancı mutfakların seçkin ürünlerini satan küçük market gibi örneklerde olduğu gibi işletmeler 2000'li yıllara kadar varlığını devam ettirdi.

Sonuç itibarıyla, Nişantaşı İstanbul'un bir parçası ve tıpkı İstanbul gibi dönüşmeye, çeşitlenmeye ve bazen de bazı değerlerini kaybetmeye, farklı değerler kazanmaya devam ediyor ve edecek. Kesin olan bir şey varsa, İstanbul'un cazibe merkezi olmayı daha çok uzun yıllar sürdürecektir.

LAKAPLARIN YERİNİ TABELALAR, KOMŞULUĞUN YERİNİ TİCARET ALDI

“Sokağımız ismini, Rumeli Caddesi ile Baytar Ahmet Efendi Sokak köşesinde yer alan ahşap evde oturan evin sahibi Baytar Ahmet Efendi’nin adından almış. Bu evin karşı köşesi Rio Pastanesi’ydi.

Sokağımıza girince Şair Nigar Sokak’ı geçtikten sonra ilk dükkan Totocu Burhan’ındı. Karşısında tavukçu, yanında Kasap İbrahim vardı. Kasap İbrahim Ağabey, Totocu Burhan Ağabey’in ev sahibinin kızına âşıktı. Kızı istedi, babası vermedi ve İbrahim Ağabey karasevda içinde Bakırköy Sinir ve Ruh Hastalıkları Hastanesi’ne yatırıldı. Kasap dükkanını Ekrem Ağabey işletmeye başladı. Kasabın yanındaki dükkanda Kolacı Asım Amca vardı.

Hacı Mansur Sokak’ın köşesinde Uğur Kasap’ı, bitişiğinde Kömürcü Bünyamin’in dükkanını göürdünüz. Onun bitişiğinde, bir gözü özürlü Gazeteci Ahmet Amca otururdu. Karşı sırada Halil Kıvılcım Amca’nın nalbur dükkanı yer alırdı. Sonraları çimento alım-satımına başlamıştı. Yanındaki apartmanın yol seviyesinde, Hallaç Fehmi Amca’nın dükkanı, onun hemen yanındaki dükkanda ise Nigar Abıa’nın bakkalı... Çaprazında Beıeler’in evinin altında ismini şu an hatırlayamadığım bir komşumuzun tesisatçı dükkanı açılmıştı. Mahalleli sonbaharda sobalarını ona kurdurturdu.

Bu dükkanın bir altındaki bakkal dükkanında Hacı Yakup, oğlu İsmail ve İsmail’in oğlu Mustafa çalışırdı, üç kuşak aynı dükkanda! Sonra ailevi nedenlerden devrettiler. Bir yan dükkanda kunduracı Pomak Süleyman Amca’nın dükkanı vardı, oğlu bahriyeliydi. Süleyman Amca’nın çapraz karşısında bir bakkal dükkanı daha... Bakkal Cemal Amca işletirdi. Oğlunun eğitime çok önem verirdi, oğlu çok iyi derecelerle eğitimini tamamladı.

Cemal Amca'nın karşısında iki basamakla inilerek girilen berber dükkânı Memduh Erkuş'undu... Demokrat Parti iktidarından önce CHP zamanının Meşrutiyet Mahallesi Muhtarı'ydı. Rahmetli Memduh Erkuş benim dayımdı.

Anımsadığım kadarıyla, kalfası Cideli Ahmet'ti. Askerliğini Kore Birliği'nde yapmıştı. Dayımın yanından ayrıldıktan sonra, Rio Pastanesi'nin karşısındaki Berber Mustafa'da, daha sonrada Valikonağı Caddesi'ne yakın bir berberde çalışmıştı. Ahmet'ten sonra dayımın yetiştirdiği Nevzat Ağabey berber oldu. O da sonra Kodaman Sokak'taki Berber Mehmet Amca'nın yanına geçti.

Dayımın dükkânının bitişiğinde rahmetli bahriyeli Hasan Amca'nın kıraathanesi, bir karşı köşesinde Çerkes'in, diğer karşı köşede ise Ali Canpek'in babasının kahvesi vardı. Dördüncü köşe ise Malatyalı Hamza'nın yazları kavun, karpuz kışın ise portakal sergisiydi. Serginin yanındaki ahşap iki katlı cumbalı ev bizim evimizdi. Evimizin karşısında Çerkes'in kahvesinin altında Kömürcü Nuri Ağabey'in dükkânı, yan apartmanın altında İbrahim ve Sıtkı amcaların berber dükkânı vardı. Onların yanındaki evin altında emekli polis Osman Amca'nın bakkal dükkânı. Suat Ağabey'in babası Mehmet Amca'nın bakkal dükkânı, onun yanında Zeynep Ablanın lokantası, onun da yanında Mehmet Amca'nın oğlu Suat Ağabey için açtığı bakkal dükkânı...

Karşı sırada ise aşçı Fatma Teyze'nin damadı Selahattin Ağabey'in kardeşi Sezai Ağabey'in büfesi vardı. Suat Ağabey'in bakkal dükkânının yanında Zeynel Ağabey'in (annesi Müzeyyen Teyze) balıkçı dükkânı... Sonradan kahve olarak çalıştırdılar. Karşı sırada ise Kasap Fehmi, ilerisinde çeşmenin arkasında manav vardı. Madalyon Sokak'ın köşesinde ise Necdet'in babasının şekerçi, yufkacı, tel kadayıfçı dükkânı... Çeşme arkası dendi mi; Rifat Amca'nın oğlu Eyüp Sultan darbukalarının üstadı Beyaz Kelebekler'in Ercüment'ini anmadan olmaz.

En kara günlerimiz, 6-7 Eylül olaylarının cereyan ettiği o iki gündü. Mahalleli asla o iki günü unutmaz. Ve 6-7 Eylül olaylarında karşı komşusunun sahip çıktığı, sakladığı Türkiye'nin olmazsa olmaz vatandaşlarından Bakkal Ermiya vardı."

Gençliği Meşrutiyet Mahallesi'nden geçmiş, Teneke Mahallesi'ndeki o komşuluk ilişkilerinin henüz bitmediği zamanların tanığı, 70'li yaşlarını devirmiş Hayrettin Ahmet Özyurt işte böyle anlatıyor mahallesini... O zamanlar mahallede ticarethane diye söz edilebilecek yerler işte bu esnaf dükkanlarıymış. Ne çok esnaf var dikkat ettiniz mi? Çünkü o dönemde ne bir market ne de bir AVM vardı semtte. Bırakın şemti ne Şişli'de ne de İstanbul'da...

O dönem ve daha eskisinde Teneke Mahallesi'nde meslekler aynı zamanda bir sınıfsal hiyerarşi de sergiler ve belli meslekleri belli etnisitelerden mahalleli yaparmış. Mandıracılık, bostancılık ve arabacılık genelde Arnavutların işiymiş. Yorgancılık, müzisyenlik, berberlik, halk hekimliği genellikle muhacirler tarafından icra edilen meslekler. Bir zamanlar mahalleye 'Çingene Mahallesi' adının takılması Romanlardan kaynaklı ve onlar da mahallenin en eski ve asli unsurlarındanmış. Bakırcılık, kalaycılık, elekçilik işlerini onlar üstlenirmiş. Başta Siirt olmak üzere Güneydoğu ve Doğu Anadolu'dan göçenler; odunculuk, kömürcülük, ayakkabı boyacılığı işlerini yaparken İç Anadolu'dan göçen özellikle Çankırılı, Konyalı ve Karamanlılar kasaplık, seyyar yoğurtçuluk, leblebicilik, kurşunculuk ve yalazcılıkla geçimlerini sağlarmış.

Bu kimlikler belli bir süre mahallede farklı öbeklenmeler yaratsa da aynı zamanda mahalleyi mahalle yapacak çok renkliliğin de kaynağı olmuş. Uzun yıllar Teneke Mahallesi'ndeki tüm meslekler kayıtdışı, tanımlanmayan meslekler olmaya devam etmiş. Bir yandan da sürekli gelişen ve büyüyen İstanbul'un ihtiyacını karşılayan, gününbirlik işlerde çalışan işçiler çıkmış mahalleden.

Üç Kahveler'deki amele pazarı bunun için varmış. Tabii bu arada Nişantaşı'nın temizlik, getir-götür ve benzeri tüm hizmetlerini yerine getirmeyi sürdürmüş Meşrutiyet Mahallesi sakinleri.

Bu mahalleye belediye "Meşrutiyet" adını vermiş, fakat halk ona "Teneke Mahallesi" diyor. Aslında bu ismi mahallenin sakinleri mi, yoksa hemen yanındaki Nişantaşı semtinin zenginleri mi vermiş, o biraz tartışmalı. Ama somut bir sebebi var. Mahalledeki ahşap barakalar öylesine derme çatma ve korumasızmış ki, pek çoğunun dış cephelerine çinko ve tenekeler çakılarak yağmurda su almamasını, toz toprağın içeri girmemesini sağlamaya çalışmış o evlerde oturanlar. Teneke Mahallesi'nin adı buradan geliyor aslında.

NİŞANTAŞI'NI BESLEYEN, BÜYÜTEN 'TENEKE MAHALLESİ'

Nişantaşı, Türkiye'nin ihtişamlı bir semti olarak gelişirken, hemen yanı başında da Teneke Mahallesi, biraz da bu lüks semtin ihtiyaçlarını karşılamak için şekillenmeye başlamış. O dönemde, dışarıdan bakıldığında bağlık, bostanlık yarı-kırsal bir bölgeymiş Meşrutiyet. Arnavutların bostanlarıyla, esnafıyla, köyden kente göç etmiş ve iş arayan nüfusuyla tam da Nişantaşı'nın ihtiyacına karşılık gelen bir mahalle.

Lüks apartmanların suyunu, sebzesini, yumurtasını, sütünü, odununu kömürünü bu mahallenin sakinleri taşımış. Teneke Mahallesi'nin esnafı o lüks apartmanların sobalarını kurmuş, badanasını yapmış. Temizlik işlerini de yine bu mahallenin kadınları üstlenmiş. Böyle bir ilişki vardır, aynı semtin iki yakası arasında... Ama bu ilişki sadece hizmet verme ve hizmet alma üzerine kurulu kalır neredeyse bir yüzyıl boyunca. Bunun sebebi, salt sınıfsal bir uçurumla ilgili değildir. Aynı zamanda, biraz da gazetelerde yer alan Teneke Mahallesi tasvirleridir bunun bir sebebi de. Öyle tablolar çizerler ki, Valikonağı Caddesi'ni geçip, bu mahalleye girerseniz, ürkütücü bir dünyanın içine düşeceksiniz sanırsınız. Bazı tasvirlerde bayağı bir kriminalize etme eğilimi de vardır.

İyi niyetle yazılmış yazılar bile benzer sonuçlar doğurmaya meyillidir. Söz gelimi Suat Derviş'in anlatıları biraz böyledir. Sosyalist bir gazeteci-yazar olarak sınıfsal uçurumu, yoksulluğu ve yoksunluğu anlatmak isteyen Derviş, istemeyerek de olsa ürkütücü bir tablo ortaya koyar. İşte size bir örnek: "Etfal Hastanesi'nden karşıya doğru bakacak olursanız, iki tepenin arasındaki vadiden başlayarak tepelerden birine doğru tırmanan acayip bir mahalle görürsünüz. Tenekeden damları, eski tahtadan duvarları ile bir sürü küçük barakalar... Teneke Mahallesi uzaktan bakarsanız yeşil yapraklar, ağaçlar içerisinde tıpkı bir köyü hatırlatır. Fakat, sakın onun içine girmeyiniz.

O zaman ağaçlı, çiçekler arasına gömülmüş yemyeşil bir yuva zannettiğiniz bu yerin nasıl bir mezbele olduğunu görürsünüz. Bu mezbele İstanbul'un en temiz semtlerinden olan Nişantaşı ile Şişli'nin tam ortasındadır."

Şimdi sosyalist bir kentli aydın gazeteci böyle yazabiliyorsa, yüksek bürokrat, zengin tüccarlar, saray ahalisinden gelen aileler ne düşünür? Tabii ki o mahalle ve o mahalleliyle ilişkiler alışverişin pek ötesine geçmez. O mahalleye adım atmak mı, imkansız!.. O mahalle, 'öteki mahalle' olur ve pek adı bile geçmez. Mahallenin kurulduğu yıllarda, 19'uncu yüzyılın başlarından itibaren, Kürt, Arap, Ermeni, Rum, muhacir, Roman ve Arnavut kültürleri hakimmiş bölgeye. O dönemin yazarlarının gözlemleri daha çok bir 'Çingene mahallesi' tasviri ortaya koysa da... Bu tespitte şöyle bir haklılık payı olabilir. Mahallemde ilk yerleşimler ortaya çıkmaya başladığında, zaten Romanların barakaları oradaymış, Sözünü ettiğimiz tarih 1870'ler. Bu durumda 1850'lerde Romanların zaten bu bölgede yaşadığı tahmin ediliyor. İlk yerleşim alanlarına gelince, eski adıyla Kelek Sokak, bugünkü adıyla Melek Sokak olan bölgeyle eski adı İkinci Ayazma Sokak olan Elhan Sokak civarları... Mahalleye göçün artmaya başladığı dönem ise 1900'lerin başı... O günden 1970'lere kadar Anadolu'nun farklı coğrafyalarından kopup gelenlerin ortak bir mahalle kültürü oluşturduğu Meşrutiyet Mahallesi'nin mahalle yapısının bozulmaya yüz tutması ise 1970'lerden sonra başlıyor.

Şimdilerde ise mahalleden ayrılmamış olan Kürt ve Arnavut aileler gelenek ve göreneklerini yaşatmaya çalışıyor. Her zaman mekanı ve insanlarıyla gurur duydukları bu mahallenin sakinleri, daha doğrusu hala buradan taşınamayanlar için bu zamana kadar asla vazgeçemedikleri bir çekim merkezi. Zaman ve mekan varoluşun iki temel koşulu... Ve hala bir biçimde mahallenin sakinleri, Teneke Mahallesi'nin hem geçmişini sahipleniyor hem de bu geçmişi gelecek kuşaklara aktarmak için çabalıyor.

Abdi İpekçi'den Suat Derviş'e, Salah Birsell'den Orhan Pamuk'a, Murat Belge'ye pek çok yazar, kitaplarında Teneke Mahallesi'nden bir şekilde söz ediyor. Salah Birsell 1955 yılında annesiyle birlikte oturduğu Teneke Mahallesi'ndeki evinde kaleme aldığı "Hacivat'ın Karısı" şiirinde, mahalleyi, "Kambur zambur duvarlar, elek gibi kapılar, şaşkınlık denizine dalmış pencereler... Buraların yoksulluğunu, çırpıbacaklığını anlatmaya söz yetişmez..." dizeleriyle tasvir ediyor.

Suat Derviş'in kaleme aldığı yazı dizisi, "Karanlık ve Dehşet Verici Dünya" başlığıyla Cumhuriyet gazetesinde yayınlanıyor. Orhan Pamuk sütünün ve hizmetçisinin geldiği yer olarak bahsediyor Teneke Mahallesi'nden. Çocukluğunun geçtiği sokağın bir alt sokağından gelen sütle büyüdüğünü anlatıyor.

Filmlik Kareleri Olan Mahalle

Yazar Süha Tuğtepe, "Nişantaşı... Nişantaşı" kitabında mahallenin renkli simalarını lakaplarıyla anlatıyor. Hani bir kitap okursunuz ve o kitaptaki dil size hiç yabancı gelmez ya, Süha'nın anlatımının öyle olduğunu Meşrutiyet Mahallesi'ne gider ve orta yaşın üzerinde biriyle sohbet ederseniz çok daha iyi anlarsınız. İşte Süha Tuğtepe'nin gerek kitabı gerekse o güzel şiirleri size bu duyguyu veriyor.

Mahallenin komşuluk kültürünü korumaya ve tarihine sahip çıkmaya çalışan Nişantaşı Arka Bahçe grubundan Özgür Kavuşer Vardar, Süha Tuğtepe'nin Nişantaşı... Nişantaşı... kitabından yola çıkarak mahallenin hikayesini şöyle anlatıyor:
"Bir semtin tarihi yazılırken pek 'kaale' alınmayacak gayrimeşruya çalan renkli tipler... 'Mühim şahsiyetler'in kayıt dışı halleri ve 'öylesine' söylenmiş mühim sözler..."

Gayriresmi bir geçit töreni gibi!.. Kitabın içinde kimler yok ki, Papaz Muammer'den  air Nigar'a kadar mahallemizin renkli simalarını bir araya toplamı  Tuğtepe... Kitapta Papiki Cafer'in kendine has konuşma tarzıyla mahalleden birine sesleni ini  u şekilde yazmış Süha, 'Vayyy yengeç biraderim bugün de mi    ld n kumar masasında... Dert etme para dediğ n tayyare, bugün var yarın yok'.  şte böyle filmlik kareleri olan bir mahalle bizim mahalle..."

Teneke Mahallesi, en kısıtlı tanımıyla 6-7 Eylül olaylarına yakından tanıklık etmiş, civarındaki Fransız okulları rahibelerinin korumasında, Amerikalı saha araştırmacılarının Türkiye'deki ilk sosyolojik araştırmalarını yaptıkları, g le gelen farklı etnik gruplardan olu mu  bir Ni anta ı mahallesiydi. 68 kuşağının önde gelen isimlerinden Mustafa Lütfi Kiyıcı, Sivas'tan göçüp geldikleri bu mahalleyi; "Unun gazete kağıdında, etin gramla satıldığını ilk kez burada gördüm" diye anlatıyor.

6-7 Eylül olaylarında mahallenin sakinlerinden Rum Ermiya Bakkal'a zarar verilmesin diye bakkalın kapısına Türk bayrağı astıklarını anlatır mahalleliler... Yıllar sonra Ermiya Bakkal'ın oğlu  zel St. Georg Avusturya Hastanesi'nde kulak-burun-boğaz doktorluğ  yaparken odasının kapısını açar ve "Ni anta ı'ndan gelen var mı?" diyerek  nceliğ  mahalleliden yana kullanırdı. Murat Belge dönemin High School'unda okurken toplarının Teneke Mahallesi'ne kaçtığında geri gelmeyeceğini bildiklerini anlatır mahalleye dair... Mahallede High School'dan kaçan topu alan gençler, kaçarken Meşrutiyet Camii'ndeki tabutun içine saklandıklarını ve oraya bakmayı kimsenin d  unemediğini söylerler.

O unuttuğumuz, kökleri yine de bizde olan dünyayı yeniden keşfetmek, yeniden anlamak ve anlamlandırmak, her seferinde hayatımızın geri kalanı için yeni bir şey öğrenmek için unutmamak ve unutturmamak adına... Her mahallelinin muhakkak bir lakabı var.

Lakaplar samimiyetin ve bir arada olmanın rütbeleriymi Teneke Mahallesi'nde: Ayı Sülo'dan Urfalı Mahmut Amca'ya, Topal Salih'e, Kör Cemil'e... Emine Moho'dan Deli Nuri Amca'ya, Bakkal Hüseyin Amca'dan Dagay Hasan Amca'ya, Tronese Feriya'dan Deli Şaban Amca'ya, Hilton Fahri'den Tintin Sadık'a, Arap Muazzez'den Kukuli Suat'a, Kınalı Feriya'dan Dayı Şükrü'ye, Kıytırık Ali'den Fantoma Cemil'e, Dayı İzzet'ten Şemo Abi'ye, Patlak Osman'dan Kavun Ali'ye, Hacı Cafer'den Kör Ayşe'ye, Kıytırık Ali Amca'dan Postal Turan Amca'ya, Alo Amca'ya, Muzaffer Bomba'ya, Kaz Zeynel Amca'dan Şapdudak İhsan Amca'ya, Otobüs Celal Amca'dan Karnik Cengiz ve Papaz Muammer'e kadar... Lakapsız bir Teneke Mahallesi sakini neredeyse yok!

Üç Kahveler

Bu mahalleyi mahalle yapan, biraz da köyü anımsatan bir özelliği de vardı Teneke Mahallesi'nin; toplanma ve muhabbet noktaları... Aslına bakarsanız bu bir geleneğin sonucu. Üç Kahveler uzun yıllar Türkiye ekonomisinin emek arzı merkezlerinden biri olmuş. Teneke Mahallesi'nin içinde yer alan ve mahallenin ekonomik ilişkilerini belirleyen bir noktaymış Üç Kahveler. Adını Ahmet Baytar Sokak'ın sonundaki Nişantaşı ve Şişli yönüne giden sokakların kesiştiği küçük meydandaki üç kahveden alan bu meydan, İstanbul'un farklı yerlerinden gelen işçilerin iş bulma umuduyla bir amele pazarı olmuş yıllarca. Civar mahallelerden gelen işportacılar da buraya uğrar ve iş arayanlarla ayaküstü sohbet ederlermiş. Göçle gelen vasıfsız işgücünün işverenlerle buluştuğu bir nokta olarak kalmış uzun bir süre.

Üç Kahveler, zaman içerisinde bu özelliğini yitirse de mahallelinin, özellikle de gençlerin buluşma noktası ve tarif edilecek adreslerin nirengi noktası olmayı sürdürdü. O günlerden geriye hoş bir sada kaldı. Mahallenin gençleri burada buluşurken, kahvelerde zar sesleri, "Severler güzeli genç ise" şakalaşmaları... Tavlanın düşüne şiddetle vurulan pullar... Gönülden gönüle incelikler, güzellikler... Hayatlarında kahpe feleğe küfrederek sürekli gele atan mahallenin güzel insanları, zarlar düşüş gelince sevinirlerdi.

Üç Kahveler'in önünde teneke kutuların üzerine oturmuş, gülen, çay ve kahve içen, sohbet eden, havaya sigarasının dumanını savuran, her birinin kendine özgü hikayesi olan yüzlerce insan. Teneke kutularda sardunya çiçekleri, komşuluk ilişkileri, neşeli kahkahaların yükseldiği, düğünlerin yapıldığı ya da üzüntülerin gizlendiği yoksul ama umutlu bir mahalle.

Sokak çeşmelerinde oyun sonrası su içmeye gelen çocuklar. Sağ avuçlarının içine, musluktan akan suyu doldurup, kana kana içer, büyükler sırasını çocuklara verirdi. Ne de olsa su küçüğün söz büyüğündü! Çocuklar büyüklerle su verdiği zaman, büyükler mutlaka "Ölmüşlerinizin canına değsin" derdi. Küçüklerin sevilip, büyüklerin sayılmasının sırrı da su gibi berrak olurdu.

Yıkılmamak için birbirine sırtını dayamış ahşap evlerin, daracık Arnavut kaldırımlı sokakların arasındaki Teneke Mahallesi'nin ruhu işte böyle bir şeydi. Ama zamana karşı koyulamaz. İstanbul öyle hızlı büyüyor, Nişantaşı öyle bir cazibe merkezi oluyor, Rumeli Caddesi artık alışveriş merkezi olarak öylesine yetersiz kalıyordu ki, Teneke Mahallesi'nin bu değişimden nasibini almaması mümkün değildi. 80'lerle birlikte bu değişim önü alınmaz biçimde başladı. Bir yanı Rumeli Caddesi'nin uzantısı olacak, geri kalanı vahşi bir yapılaşmayla baştan sona değişecekti. Bir mahalleyi ruhundan kopartıp bir arazi olarak görmek, Türkiye'nin en önemli sorunlarından biri ve Meşrutiyet Mahallesi de bundan fazlasıyla etkilendi. Şimdi de ceremesini çekiyor.

Bakkalından yoğurtçusuna, sütçüsünden yorgancısına, balıkçısından ciğercisine, ayakkabı tamircisinden kıraathanesine, kasabından manavına aklınıza gelebilecek her türlü esnafı barındıran mahalle, hazır giyim mağazaları ve toptancıların konfeksiyon depolarıyla dolup taşıyor bugün. Bu öyle hızlı bir dönüşüm oldu ki, mahallenin tüm sosyal dokusu değişti. Şimdi Meşrutiyet Mahallesi sakinleri mahalleden çıkıp marketlerden alışveriş yapmak zorunda.

“Elbirliğıyle bir mahalle nasıl yok edilir?” sorusunun cevabını arıyorsanız, Nişantaşı’nın bu ‘arka bahçesi’ni bir dolaşmanız yeterli olur. 80’li yıllarda başlayan ve bitmek bilmeyen ticarileşme, özellikle Madalyon, Kodaman, Şair Nigar, Hacı Mansur ve Baytar Ahmet Sokaklarında oturan mahalle sakinlerinin, yüksek fiyatlar karşılığında konut olarak kullandıkları yerleri iş yerlerine satarak mahalleden ayrılmalariyla gerçekleşti. Ticarethanelerin girmediği sokaklara gelince... Akkırman Sokak’tan girip şöyle bir Fulya’ya doğru yürüyün, çarpık yapılaşmanın ne kadar çirkin örneği varsa bir bir görün!

Önce Konfeksiyon Mağazaları, Şimdi Oteller...

Bugün hazır giyim sektörünün işgali biraz yavaşlamış da olsa, zira o kadar az yer kaldı ki, bu kez de otellerin işgali gündemde Meşrutiyet Mahallesi’nde. Pangaltı’da otele dönüştürülecek bina azalınca bu kez otelcilerin yeni adresi Meşrutiyet oldu. Butik otel adı altında onlarca otel açıldı mahallede. Bir de güneybirlik kiralanan evler çıktı ortaya. Bu otellerin müşterileri de genelde Araplar. Geldikleri ülkede bulamadıkları özgürlüğü, burada sınırsız biçimde yaşamaya çalışıyorlar, bu da mahalleliyle otel sahipleri arasındaki gerilimi tırmandırıyor. Zaten dip dibe bir yapılaşmanın olduğu bu mahallede, otellerle konutların pencereleri arasındaki mesafe birkaç metreyi geçmiyor. Artık mahalleli evlerinde bile huzursuz.

Peki hayatlarında görmedikleri parayı evlerini satarak cebine koyan eski mahalleliler hayatlarından memnun mu? Belki o parayla biraz daha lüks bir evde oturma şansını yakaladılar, ama Meşrutiyet’in o dostane havasını asla yakalayamadılar! Ne kadar uzağa gitmiş olsalar da cenazelerini kaldırmak için yine Meşrutiyet Camii’ne geliyorlar. Fırsat bulduklarında yine eski mahallelerini ziyaret edip geçmişi yad ediyorlar. Peki o geçmişten gelen sözler dışında eskiden bir eser kaldı mı? Hayır!

Birkaç yıldan bu yana geçmişini canlı tutmak ve eski komşuluk ilişkilerini korumak amacıyla bir sivil inisiyatif çalışıyor Meşrutiyet'te. "Nişantaşı Arka Bahçe", hem bir komşu dayanışma ağı hem de bir kültür mirasının takipçisi. Sosyal medyadaki sayfalarında geçmişini yad ediyor, mahallede ortak yemekler düzenliyorlar. Bir de geçmişten bugüne bir mirası var mahallenin, Nişantaşı Futbol Kulübü... Lokali Kevser Sokak'ta, mahallenin göbeğinde. Kulüp pek çok zorluğa rağmen Bölgesel Amatör Lig'de mücadelesini sürdürüyor.

"Ne Komşuluk Kaldı Ne Mahalle Kültürü"

Meşrutiyet Mahallesi'nin dört dönemdir muhtarlığını yapan Mustafa Kemal Torun semtin ağabeylerinden... Mahallesini şöyle anlatıyor:

"Doğduğum günden bu yana bu mahalledeyim. Mahallemizin tarihi çok eskilere dayanır. İstanbul'un işgalinde ve Kurtuluş Savaşı'nda mücadele vermiş bir mahalledir. 1980'lere kadar mahallemiz, esnafıyla, kendine özgü mahalle kültürüyle, derin komşuluk ilişkileriyle muhteşem bir mahalleydi. 1980 ile birlikte tekstil sektörünün mahalleye girişiyle birlikte müthiş bir erozyon yaşanmaya başladı. Yerli nüfus azaldı, esnafın dükkanlarını kapattı ve artık kangrenleşen sorunlar başladı.

Tekstil mağazaları yüzünden kaldırımlarımız işgal altında, kamyonların yük indirmesi sebebiyle trafik felç oluyor. Bunun yanı sıra, mahallemiz ciddi bir göç alıyor. Bir zamanlar herkesi tanırdık, bugün selam verecek tanıdık bulmakta zorlanıyoruz. O sıcak komşuluk ilişkilerinin şekillendirdiği mahalle kültürümüz yok oldu gitti. Mahallenin muhtarı olarak temennim, tekrar eski günlerimize dönmektir."

Osmanlı'dan Yadigar: Hamidiye Camii

Biraz Teşvikiye Camii'nin gölgesinde kalsa da Nişantaşı'nın bir diğer camisi olan Nişantaşı Meşrutiyet Hamidiye Camii de tarihi camilerden biri. 2. Abdulhamit tarafından 1895 yılında inşa ettirilmiş. Mahallelinin ibadethane ihtiyacını karşılamak için kurulan cami, 1899'da yine 2. Abdülhamit tarafından hizmete açılan Hamidiye Etfal Hastane-i Alisi'nin hasta yakınlarının da ziyaret ettiği bir cami olmuş. O günden bugüne de cemaatinin bir bölümünü yakın çevre esnafı da oluşturuyor.

İnşa edildiği dönemde cami oldukça küçükmüş. Toplam 120 metrekare alana oturan bir yapıymış. Bu sebeple pek çok tadilat geçirmiş. Özellikle Samanyolu Sokak ve çevresindeki hazır giyim mağazalarının çoğalmasının ardından, esnafın ibadethane ihtiyacına yetişemez olmuş. Cami alanı cemaate yetmemeye başlayınca, mahallelinin öncülüğünde bir dernek kurularak caminin yeniden ve daha büyük olarak inşa edilmesi kararlaştırılmış. Bu genişletme çalışmaları sırasında caminin orijinal olan kısmı korunmuş. Yenilemeden sonra caminin alanı on kat genişlemiş.

ART NOUVEAU, ART DECO, ULUSAL MİMARİ: MODERNİZMİN ANITI APARTMANLAR

Nişantaşı, özellikle caddelerindeki tarihi apartmanlarıyla farklı bir dünya... Pek çok ünlü yabancı ve yerli mimarın imzasını taşıyan apartmanlarla dolu caddeleri. Özellikle de Valikonağı, Abdi İpekçi, Teşvikiye, Hüsrev Gerde Caddelerinde bu binaların pek çok örneğini görmek mümkün. Burada sadece en çarpıcı olanlarına yer vermeye çalışacağım. Bir o kadar çarpıcı pek çok apartman olduğunu da belirteyim. Ne yazık ki, birkaç konak haricinde artık geçmişten pek bir iz yok.

Valinin Konağını Bir Rum Tüccar Yaptırmış

Caddeye ismini veren Vali Konağı, Nişantaşı'nın en özgün binalarından biri... Bina, aslında bir zamanlar Portakaloğlu adlı bir Rum tüccara ait konakmış. 1922 yılında Rum tüccar Yunanistan'a yerleşince konak sahipsiz kalmış. Neden konağı satmadan gittiği konusunda bir bilgi yok ancak bina Hazine'ye geçmiş. Bir süre Polonya Konsolosluğu olarak hizmet veren bina, daha sonra İstanbul Valisi'ne ikametgah olarak tahsis edilmek üzere İl Özel İdaresi'ne devredilmiş. Uzun yıllar İstanbul valilerinin konutu olarak kullanılmış, hala da öyle. Bina, Mim Kemal Öke Caddesi'nin Valikonağı Caddesi'ne çıktığı noktanın tam karşısında yer alıyor.

Kaymakamlık Konağı: Rumeli Caddesi'nin En Özgünü

Semtin en önemli binalarından biri Rumeli Caddesi'ndeki Kaymakamlık Konağı... Sultan 2. Abdülhamit tarafından yaptırılmış ve 1889 yılında Mehmet Raif Paşa'ya tahsis edilmiş. Mehmet Raif Paşa ailesiyle birlikte bu konakta yaşamaya başlamış. 1929 yılında buraya Mardin Ailesi taşınmış. Müzik yapımcısı Arif Mardin, burada doğmuş. Tarihi boyunca farklı işlevlerde kullanılan yapı, bir dönem Şişli Kaymakamlık Binası olarak hizmet vermiş.

2013 yılında restore edilen bina Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne devredildi, sonra da 2020 yılından itibaren Kalyon Holding'e ait bir kültür merkezi ve sergi alanı olarak hizmet vermeye başladı. Bina, sonradan eklenmiş katıyla birlikte toplam altı katlı. Yapının dış cephesinin tamamen ahşap kaplama olması, yapıyı bölgedeki diğer yapılardan farklılaştırıyor. Zira semtteki pek çok ahşap yapı yangına kurban olurken, bu yapı kurtulmuş. Bitişik nizamda bulunan yapının caddeye bakan tek cephesi bulunuyor. Bir bahçe içerisinde yer alan yapının sivri kemerli pencereleri ve kapısı neogotik izler taşıyor. İç mekânda, oda ve koridor tavanlarında tuval üzerine kalem işi süslemeler yer alıyor. Duvarlarda ve tavanlarda altın varaklı kabartmalar var. Barok, rokoko, ampir, neo-klasik, neo-gotik ve oryantalist üsluplar, bazı noktalarda tek başına bazı noktalarda da eklettik bir biçimde ortaya çıkıyor.

Bayer Apartmanı: Eczacının İnşa Ettirdiği, Doktorların Vaz Geçemediği Bina

Valikonağı Caddesi ile Rumeli Caddesi'nin kesiştiği köşede, alt katında Yargıcı mağazasının yer aldığı görkemli bina Bayer Apartmanı... Semtin en büyük yapılarından biri. Eczacı Hüsnü Bayer tarafından mimar Rükneddin Güney'e yaptırılmış... Bayer ve etrafındaki birkaç apartmanın yerinde eskiden 2. Abdülhamit'in kızı Şadiye Sultan'ın konağı varmış. Konak 'Nişantaşı Sarayı' olarak bilinirmiş. Konak yıkıldıktan sonra arsayı Eczacı Hüsnü Bayer satın almış.

Binada kullanılan malzemelerin çoğu yurtdışından getirilmiş. Söz gelimi pembe mermerler büyük olasılıkla İtalya menşeli. Apartmanın köşelerini dönen kavisli camlar ise Belçika'dan... Daireler iki yatak odası, bir salon, hol, banyo, mutfak, hizmetli odası ve tuvaletinden oluşuyor. Dairelerin mutfakları ve banyoları apartmanın iç avlusuna bakıyor ve mutfak tarafında bir çelik servis merdiveni yer alıyor.

1960'larda binanın Valikonağı Caddesi cephesine bakan kısmının alt katında Kontes Pastanesi varmış, 6-7 Eylül olaylarından sonra kapanmış. Büyük olasılıkla işletmecileri Rum kökenli yurttaşlar olduğundan... Yine T. İş Bankası da bu binadaymış. 1970'lerde İspanya Konsolosluğu da öyle. Hatta bir dönem Franco rejimini protesto etmek için burada gösteriler olmuş. Teşvikiye Caddesi'ne bakan cephesinde ise tuhafiye, çiçekçi ve kurukahveci dükkanları yer alıyormuş. Binada genellikle doktor muayenahaneleri ve tıp şirketleri bulunuyor. Ve bu muayenahanelerdeki doktorların hepsi alanlarında en ünlülerden...

Antik Konak Apartmanı: "Avrupa Yakası"nın Ünlüsü

Süleyman Nazif Sokak'taki kendine özgü bina herkesin dikkatini çekiyor, Antik Konak Apartmanı... 1889 yılında inşa edilmiş. İki sokağın birleşiminde köşe bina olarak tasarlanan yapı, kademeli bir cephe sistemine sahip. Apartman, bodrum kat dahil toplam yedi katlı. Antik Konak Apartmanı, televizyonun sevilen dizisi "Avrupa Yakası"nın jeneriğinde yer alan apartman. Tam köşede sokağa hakim bir bina.

Valikonağı Caddesi üzerindeki Samsun Apartmanı'nın yapım tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte, 20'nci yüzyıl başlarında inşa edildiği tahmin ediliyor. Yapıda, art nouveau üslup öne çıkıyor. Yapının orta aksında tüm cephe çıkma yapıyor. Cepheelerde bitkisel motifli taş işlemler dikkat çekiyor. Yapı toplam yedi kattan oluşuyor. Balkonlarda bulunan demir parmaklıklar özgünlüğünü korumuş.

Valikonağı Caddesi üzerindeki Sümer ve Marmara Apartmanları, art nouveau ile art deco arasındaki geçiş süreci mimarisinin özgün örneklerinden... 16 ve 18 numaralı bu iki apartman mimar Rafael Alguadiş tarafından tasarlanmış. Alguadiş aynı zamanda Beyoğlu'ndaki Melek Sineması'nın (daha sonraki adıyla Emek Sineması) da mimarı. Demir parmaklıklı kapılardan girdiğinizde, karşınıza yağlıboya tablolar çıkıyor. Her iki apartmanda da art nouveau mimarinin çiçek ve yaprak motifli bezemelerden metal malzeme kullanılan geometrik ve simetrik unsurlara geçiş gözlemleniyor.

Maçka Palas: Mongeri'den Milano Esintileri

Semtin ikonik yapılarından birine geldi sıra... Maçka Palas, İstanbul'un işgal yıllarında inşa edilmiş. 1922 yılında İtalyan tüccar Vincenzo Caivano, yine İtalyan asıllı bir mimar olan Giulio Mongeri'den görkemli bir bina tasarlamasını istemiş. Sebep? Sebep arsanın karşısında yapımına başlanan İtalyan Sefarethanesi. Tüccar, sefarethanede çalışacak olan İtalyanların inşa edilecek binada daire kiralayacaklarını düşünmüş, ona karlı bir yatırım olarak görünmüş. Ancak evdeki hesap çarşıya uymamış. 1912'de inşaatına başlanan sefarethanenin mimarı da Mongeri'ymiş. Ancak hemen yanında Maçka Kışlası olduğundan, padişah güvenlik sebebiyle bu arazide bir yabancı sefarethaneyi uygun görmemiş. Böylece, Caivona'nın bu öngörüsü pek tutmamış, ama Maçka Palas inşa edilmiş. Mongeri, bu yapıda Milano saraylarından esinlenmiş. Neo-klasik üslupla, dev bir kütle üzerine sekiz katlı bir bina tasarlamış, tam 68 daireli... Biraz toplu konutla rezidans arası bir mantık diyebiliriz. O dönemde sanatçıların gözdesi bir palas olmuş Maçka Palas. Mesela Abdülhak Hamit Tarhan burada yaşamış ve "Makber"i burada kaleme almış. Binanın önünden geçerseniz, ünlü şairin burada yaşadığına ilişkin tabelayı hala görmeniz mümkün. Sanatçıların, tüccarların, İstanbul zenginlerinin tercih ettiği ve statü sembolü bir bina olarak öne çıkmış.

Ama artık çok lüks bir otel, Park Hyatt İstanbul-Mačka Palas... Mačka Palas Nişantaşı'nın hızlı dönüşümüyle birlikte, 1994 yılında konut olmaktan çıktı. Doğuş Holding tarafından satın alınan bina uzun bir renovasyon sürecinin ardından 2008'de lüks bir otel olarak hizmete girdi. Alt katlarında ise lüks restoranlar ve en lüks markaların butikleri yer alıyor.

Mačka Palas'ın karşısında İtalyan Sefarethanesi olarak inşa edilen Mačka Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi binası ise Nişantaşı'nın güncel özelliklerini geçmişle ilişkilendirecek bir tasarıma sahip. Giulio Mongeri'nin 1920'lerde tasarladığı bu neo-rönesans üsluplu etkileyici görüntü, liseden çok bir sarayı andırıyor.

İzmir Palas: Kategorize Edilemeyecek Bir Üslup

Semtin en ilginç binalarından biri de İzmir Palas. Bina, mimar Jacques d'Armi'nin imzasını taşıyor. 1925 yılında, yedi katlı inşa edilen yapı, İzmirli iş adamı Şerifzade Ahmed Süreyya Bey tarafından yaptırılmış, ismini de sahibinin memleketinden alıyor. Binanın batı ve güney bölümleri bahçeyle çevrelenmiş. Yapının güneydoğu köşesi ikinci kattan teras çatıya kadar devam eden dikdörtgen kesitli bir çıkma şeklinde dışarı taşırılmış, teras katınaysa sivri kemerli bir köşk görünümünde bir bölüm eklenmiş. Yapı bu özellikleriyle Birinci Ulusal Mimarlık Akımı'nın erken Cumhuriyet dönemi örneklerinden biri sayılır.

Belki de bu bölgenin en kendine özgü mimariye sahip binası İzmir Palas. Öncelikle belirtelim bahçesi muhteşem. Osmanlı neo-klasik döneminin esintilerini de taşıyan bu bina, pek çok mimari sitilin iç içe geçtiği bir tarzı barındırıyor. Biraz eklektik de gelebilir ancak, çarpıcı olduğu kesin. En üst katı her zaman dikkat çekiyor. Üst kattaki cumbalı ve mozaikli teras bir dönem şapel olarak da kullanılmış. Orta kattaki pencereler düz dikdörtgen formda, üst kattaki pencereler ise kemerli. Muhteşem bir kapısı ve girişi var. İçeri girdiğinizde ise bahçeli bir avluyla karşılaşıyorsunuz.

Yangınla Harap Olan Sait Paşa Konağı

2. Abdülhamid'in sadrazamlarından Sait Paşa'nın yaptırdığı Sait Paşa Konağı, Nişantaşı'nın en görkemli yapılarından biriydi. 1988 yılında yaşanan yangının ardından kullanılamaz hale geldi. Semtin en özel yapılarından biri olma özelliğini hala koruyor. Bugün İstanbul Moda Akademisi'nin bulunduğu binada o konaktan yadigar olarak cumbaları görebiliyoruz.

Nişantaşı Apartmanı: Kentsel Dönüşümde Örnek Bir Mekan

Şimdi kentsel dönüşüm çerçevesinde yeniden inşa edilmiş bir apartmandan, Nişantaşı Apartmanı'ndan söz edelim. Abdi İpekçi Caddesi üzerinde kentsel dönüşüm kapsamında yenilenen Nişantaşı Apartmanı. Bina, alışılacelmışten daha yüksek tavanlara sahip. Giriş katında yer alan mağazalar arka cephede bahçeyle doğrudan ilişki içinde. Aynı şekilde bodrum kat ve bahçe altı alanlar ticarethanelere ayrılmış. Nişantaşı'nın eski sokak dokusundan ilham alınarak tasarlanan cephe farklı elemanlarla zenginleştirilmiş. Yapının merkezinde yer alan atrium, bitişik nizamın gün ışığı problemine çözüm için bodrum katlara kadar devam ediyor.

Teşvikiye Palas: İlginç Mimarinin Garip Öyküsü

Işık Lisesi'nin karşısında mimarisiyle, balkonlarıyla çok ilginç bir apartmana rastlarsınız. Teşvikiye Palas hem mimarisi hem de öyküsüyle ilgiyi hak ediyor. 1930'lu yıllarda Abdülkadir Bey tarafından yaptırılan apartmanın yanındaki apartmanla arasındaki 15 metrelik duvar dikkat çeker. Aynı yıllarda hemen yanındaki boş araziye kuyumcu Sait Bey alır ve inşaata başlar. Binayı yola sıfır olacak şekilde inşa eder.

Bu apartman hem Teşvikiye Palas'ın görüntüsünü kapar hem de yeni binanın pencereleri Teşvikiye Palas'ın içini görecektir. Abdülkadir Bey önce komşusunu uyarır, komşu umursamaz. Yasal girişimler de bir sonuç vermez. Abdülkadir Bey de başka bir çözüm bulur! Sait Beyin apartmanının pencerelerini engelleyecek şekilde 15 metre yüksekliğinde ince bir duvar yaptırır. Sait Bey de bu duvarı yıktıramaz. Sonuçta böyle bir özgün bina çıkmış olur ortaya.

Teşvikiye Palas'ta yaşamış önemli bir insanı anmadan geçmeyelim. Mustafa Kemal Atatürk'ün sınıf arkadaşlarından Bayındırlık eski Bakanı Behiç Erkin Teşvikiye Palas'ın bir sakinidir. Behiç Erkin, Fransa'da büyükelçilik yaptığı yıllarda, birçok Yahudiyi Nazilerin toplama kamplarından kurtaran kişidir. Ölüm tehdidi altında yaşayan Yahudilere Türkiye Cumhuriyeti pasaportu vererek ülkeden çıkmalarını sağlar.

İki Caddenin Kesişim Noktasındaki Narmanlı Apartmanı

Teşvikiye Caddesi'ndeki özel apartmanlardan biri olan Narmanlı Apartmanı, semtin en önemli binalarından... Teşvikiye Caddesi ile Hüsrev Gerede Caddesi'nde üçgen formda bir bina olmasıyla dikkat çekiyor. 1932 yılında Erzurum'dan İstanbul'a taşınan Narmanlı Ailesi tarafından yaptırılmış. Kara Tahsin Paşa'nın konağı yıkıldıktan sonra arsası Rus işgali sebebiyle Erzurum'dan kaçan ve İstanbul'a yerleşen Hacı Mustafa Efendi tarafından satın alınmış. 1932 yılında her katında dört dairesi bulunan altı katlı bir bina inşa edilmiş. Yapının giriş kapısı oldukça gösterişli. Mimari açıdan art nouveau üslubu hakim. Yedi katlı yapının cepheleri oldukça sade. Bina giriş holünde, bitkisel motifli taş bezemeler yer alıyor.

Teşvikiye Caddesi'nin Diğer Gözde Apartmanları

Berna Apartmanı da mimarisiyle semtin özgün yapılarından biri. Yapıda, art nouveau üslubu hakim. Beş kattan oluşan yapının cephelerinde bitkisel motifli taş bezemeler yer alıyor. Cephelerdeki kıvrımlı hareketler dikkat çekici.

Teşvikiye Caddesi'nin gözde apartmanlarından Belveder Apartmanı bir başka önemli yapı. Doğan Tekeli ve Sami Sisa Mimarlık Ofisi, Avusturya Kültür Ofisi uzun yıllar bu binadaydı. Belveder Apartmanı mimari özellikleriyle semtin sayılı apartmanlarından biri... Hemen yanındaki İspandit Apartmanı da 20'nci yüzyılın başlarında inşa edilmiş. Binaya art nouveau üslubu hakim. Yedi katlı binanın cephesi oldukça sade. Giriş holünde alçı süslemeler ve mermerden yapılmış bir dünya figüre yer alıyor. Caddenin bir diğer özellikli binası ise Ralli Apartmanı... Suriye Konsolosluğu'nun bulunduğu bina son on yıldır, kapısındaki büyük kalabalıklarla dikkat çekiyor. Suriyeli göçmenler işlemleri yaptırmak için binanın önünde uzun kuyruklar oluşturuyor. Bazen de Suriyeli muhaliflerin gösterileri bu binanın önünde yapılıyor. Art deco ve art nouveau mimarinin güzel örneklerinden biri olan Ralli Apartmanı, Türk sanat tarihi açısından da öneme sahip. Soyut resmin öncülerinden Fahrelnisa Zeid, ilk kişisel sergisini 1945'te, ikinci kişisel sergisini de 1946'da burada açmış.

Nişantaşı'nda pek çok mimari değere sahip bina yer alıyor. Çoğu art nouveau ve art deco tarzlara sahip. Bunun yanı sıra milli mimari örnekleri de var. Az da olsa rokoko esintiler taşıyan binalar görmek de mümkün. Hepsi bir bütün olarak özgün bir kent dokusu oluşturuyor ve Nişantaşı'nın en önemli özelliklerinden birini temsil ediyor. Semt bu yönüyle adeta açık hava mimari tarihi müzesi gibi.

BİR MAHALLENİN TARİHİNİ YAZAN CAMİ

Siyasetten sanat dünyasına, pek çok ünlü son yolculuğuna bu camiden uğurlanır. Belki de Cumhuriyet tarihi boyunca en fazla haberi yapılmış olan camidir bu sebeple. Biraz da ironiyle söz edilir, zira cenazelerde güneş gözlüklü, baştan aşağı marka giyimli hanımlar sosyete sütunlarında yer alır. Muhafazakarlar da bunu kullanır ve Nişantaşı'nın 'Batı özentisi bir semt' olduğunu söyler durur. Pek çok sanatçı, iş insanı ve siyasetçi son yolculuğuna bu camiden uğurlanır.

Bir diğer özelliği ise geç dönem Osmanlı tarihinin ve Cumhuriyet döneminin tanığı ve bizatihi aktörü olmasıdır. Teşvikiye Camii, inşasına başlandığı günden bu yana, sosyokültürel değişimin simgelerinden biri olmuştur.

Osmanlı Modernleşmesinin Mihenk Taşlarından

Teşvikiye, cami ve karakol inşa edilerek planlı bir şekilde, bizzat padişahın teşvikiyle kurulmuş bir semt. Bu anlamda da geç Osmanlı tarihinde bir 'ilk'. Modernleşmeci padişah Abdülmecit döneminde, 1854 yılında inşa ettirilmiş. İddialara göre, 1794-1795 yıllarında Sultan 3. Selim tarafından inşa ettirilmiş olan mescidin yerine yapılmış cami, ancak bu mescitle ilgili elimizde detaylı bir belge bulunmuyor. Daha önce ise bu bölgede padişahların atış talimleri yaptığı biliniyor, zira Nişantaşı'nda hala görebileceğiniz beş nişan taşı, işte bu atış talimlerinden günümüze kalan eserler. Bu beş nişan taşından ikisi Teşvikiye Camii'nin avlusunda yer alıyor.

Caminin mimari planı 13x12 metre boyutunda, kareye yakın dikdörtgen. Yaklaşık 24 x15 metre boyutunda zemin katının bir bölümü son cemaat yeri olarak ayrılmış, bir hünkâr mahfilinden (daire-i hümayun) oluşuyor. Selatin camilerde hünkâr mahfilinin ayrı bir kitle olarak gelişmesi, 2. Mahmut ve Abdülmecit dönemlerinde oldu.

Bunun sebebi ise padişahın artık tahtından inip halkın arasına karışma isteğinin bir yansımasıydı, zira imparatorluk dönüşmek zorundaydı çağı yakalayabilmek için. Padişahın tebaasıyla doğrudan ilişkiye girebildiği bir mekan ortaya çıktı böylelikle. Padişah ulaşılabilir bir devlet yöneticisi konumuna geldi. Teşvikiye Camii, özellikle cuma namazlarında bu siyasi işlevi de üstlendi.

Başarılı Bir Restorasyon Geçirdi

Teşvikiye Camii, 1988 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından, ibadete kapatılarak restorasyona alındı. Restorasyonu, daha önce benzeri bir cami olan Ortaköy'deki Hamidiye Camii restorasyonunu da üstlenen Alba İnşaat üstlendi. İbadete kapatıldıktan kısa bir süre sonra bir yangın geçiren caminin, 2019 sonunda bitirilmesi hedeflenen restorasyonu gecikti. Gecikmeye değdi denebilir, çünkü restore edilen ve ibadete tekrar açılan cami, semt sakinlerinin beğenisini topladı.

Camiyi farklı kılan bir özellik ise havuzuydu. O havuzun hemen yanında bir de kameriye vardı. Havuzda ise çeşit çeşit Japon balıkları ve nilüferler... Ne yazık ki uzun yıllardan beri o havuz atıl durumda.

“ ONCA GÖSTERİŞLİ MAĞAZA ARASINDA PASAJLAR, ÇARŞILAR VE BİR AVM ”

Şişli'nin ticari hayatında pasajların ayrı bir yeri vardır. Pek çok mağazanın sıra sıra dizildiği Rumeli, Valikonağı ve Teşvikiye caddelerine sebebiyle olsa gerek, Kurtuluş civarı ve Şişli'nin merkeziyle kıyaslandığında, Nişantaşı'nda pasaj sayısı o kadar fazla sayılmaz. Buna karşın, Şişli'nin diğer semtlerinde pek benzerine rastlanmayan iki çarşısı ve kendine özgü bir alışveriş merkeziyle farklılaşır. Pasajları da kendine özgüdür. Gerek Gökusu gerekse Hak Pasajlarındaki dükkanları gördüğünüzde bu farkı çok kolay anlarsınız.

Milli Reasürans Çarşısı: Modern Sonrası Mimarinin Kültlerinden
Milli Reasürans Çarşısı, Milli Reasürans T.A.Ş. Genel Müdürlük Binası veya kısaca Milli Reasürans Genel Müdürlük Binası veya Milli Reasürans Kompleksi, Teşvikiye Meydanı'nın hemen yanı başındadır. Nişantaşlılar ve Nişantaşı'nı ziyaret edenlerin uğrak yeridir. Modern mimarinin en gözde yapılarından biri olarak öne çıkar. Mimarları Şandor Hadi ve Sevinç Hadi tarafından tasarlanan yapı, Türkiye mimarlık tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Gelelim öyküsüne... 1985 yılında Milli Reasürans T.A.Ş. tarafından inşa edilmesi planlanan genel müdürlük binasının yarışmasını Şandor Hadi ve Sevinç Hadi kazandı. 1985 ile 1987 yılları arasında mimari ve mühendislik proje çalışmaları yapılan yapının temeli 1987 yılında atıldı. 1992 yılında tamamlanan genel müdürlük binasına Milli Reasürans, Ocak 1993 tarihinde taşındı.

Bu projeyle, mimarları 1992 yılında Ulusal Mimarlık Ödülleri Mimari Proje Dalı Başarı Ödülü'nü; 1994 yılında ise Ulusal Mimarlık Ödülleri Yapı Dalı Başarı Ödülü'nü kazandılar.

Mimarisiyle modern sonrası akımın gerçekten öne çıkan binalarından biridir bu çarşı. İki caddeyi, Teşvikiye Caddesi ile Abdi İpekçi Caddesi'ni birbirine bağlama özelliği sebebiyle, bir pasaj özelliği de taşır, ama hacim olarak herhangi bir pasajdan kat be kat büyüktür. Bir tarafı St. Regis Hotel ve Maçka Demokrasi Parkı'na bakarken diğer tarafı Teşvikiye'ye döner yüzünü. Binanın giriş ve alt katını oluşturan çarşı, çarşının ötesinde bir ortak yaşam alanı gibidir. Nişantaşı'nın kendine özgü eğlence ve yeme-içme gustosunu yansıtır. Hizmete açıldığı günden bu yana, kendine özgü pek çok mekana ev sahipliği yapmıştır. İlk akla gelenleri sayayım, ki artık bunlardan bazıları yok! Jojo, Corridor, Zanzibar, Touchdown, Cafe Wien, Aşk Cafe, Ranchero, Melon, Nusr-Et, Kerem Görsev Caz Bar...

Bugün çoğu artık kapanmış olsa da bir dönem bu çarşıda bir kitabevi ve bazı butikler de yer alıyordu. Bunun yanı sıra, alt katında bir de sinema vardı, AFM Teşvikiye Sinemaları... Sinema ve kitabevi kapanalı bayağı bir zaman oldu. Kitabevi, OkuyanUs Yayınevi'ne aitti ve zaten yayınevinin merkez ofisi de Nişantaşı'ndaydı. Üç cep sineması olan AFM'de film izlemeden önce, çarşıdaki mekanlarda bir şeyler atıştırmak ya da film çıkışında bir şeyler içmek, semt sakinleri ve ziyaretçiler için bir gelenektir.

Touchdown, neredeyse bir mahalle pub'ı gibiydi, süreç içinde herkesin görünmek istediği, özellikle de gazeteci ve sanatçılara sıklıkla rastladığınız bir mekana dönüştü. Jojo, yine kendine özgü bir bardı ve müdavimleri birbirlerini tanır ve istedikleri gibi eğlenebilirdi. Zanzibar gerek mönüsü gerekse ambiyansı ile başka bir yere sahipti. Pasajın alt katındaki Corridor, özellikle hafta sonları dolup taşardı. Tabii ki Aşk Cafe de akşam üstlerinin vaz geçilmez buluşma noktalarından biriydi. Bu mekanda sadece semt sakinlerini değil, Etiler ve Bağdat Caddesi ahalisini de sıklıkla gördünüz. İş stresini atmak isteyenler içinse NişantaşıON ve Therapy vazgeçilmez adreslerdi.

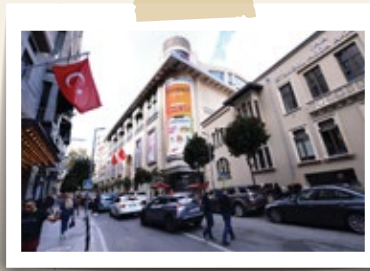
Atiye Sokak trafiğe kapatılıp bir hızla eğlence mekanları açılmaya başladığında da Milli Reasürans Çarşısı cazibesinden bir şey kaybetmedi. Belki de Atiye Sokak'ta açılan mekanlar tam anlamıyla Nişantaşı'nın dokusuna uyamadığı için...

Göksu: Kendine Özgü Bir Pasaj

Milli Reasürans Çarşısı tabii ki Nişantaşı'nın City's Alışveriş Merkezi ile birlikte en havalı kompleksleri... Ancak bu iki mekan daha ortada yokken, Göksu Pasajı vardı ve hala da yerinde duruyor. Saray Muhallebicisi ile Teşvikiye Palas'ın arasında kendine özgü bir pasaj burası. Biraz da Kurtuluş pasajlarını anımsatıyor hala. Marka ürünleri satan dükkanların yanı sıra kırtasiye ürünleri ve süs eşyaları satan dükkanlar da var. 90'lı yılların başında, ki o zaman heavy metal Türkiye'de pik noktasına ulaşmıştı, bu pasajda pek çok grubun tişörtlerini bulabileceğiniz çok zengin ürün yelpazesine sahip bir dükkan vardı. Ve yine pasajın girişinde üç-beş tabure atılmış bir çay ocağı ki, Nişantaşı'nda pek rastlanmayacak bir şeydi. Eski atmosferini korumasa da Göksu Pasajı hala ziyaret edilmeye değer bir mekan.

City's: Mahalle Sıcaklığında Bir AVM

Bir zamanlar Şişli Terakki Lisesi'nin olan bina, bugün City's Alışveriş Merkezi. Şişli Terakki Lisesi'nin semtten gitmesi pek çok Nişantaşlıyı üzdü ve bu AVM projesi başta tepki doğurdu, ancak bugün City's AVM'yi beğenmeyen pek az kişi vardır diyebiliriz. Dünya markalarının satış mağazalarının bulunduğu bu AVM, aynı zamanda kendine özgü bir konseptte sahip. Yani diğer AVM'ler gibi değil.

AVM'nin en üst katında yer alan 'Mahalle', City's'i tipik bir alışveriş merkezinden farklı kılan en önemli bölüm. İzzet Çapa tarafından tasarlanan bu konsept, tüm ziyaretçiler tarafından beğeniliyor desek abartmış olmayız. İç içe mekanlardan oluşan bu konsept, sıcak bir atmosfer yaratıyor. Günaydın Et Lokantası, Sosa, Wagamama, Mano Burger, Balıkev, Kaşibeyaz ve daha pek çok mekanda farklı lezzetleri tatma imkanınız var.

AVM'nin bir o kadar önemli bölüm de sinema. Nişantaşı'nın tek sineması artık bu AVM'de. CineWAM pek çok salondan oluşan bir sinema kompleksi. AVM'de olması sebebiyle, film izlemeden önce alışveriş yapmanız, güzel bir yemek yemeniz de mümkün. Ya da film çıkışı uzun bir akşam yemeği de olabilir. Sinema biletlerinin fiyatları bir tık daha pahalı olsa da o farkı ödemeye değer. Mağazalara gelince, farklı fiyat aralıklarında kaliteli hazır giyim ürünlerini bir arada görebileceğiniz bir mekandan söz ediyoruz. Bazı yabancı markaların Türkiye'deki tek şubesi bu AVM'de yer alıyor.

Hak Pasajı: Kurşun Askerler, Tarihi Rozetler...

Teşvikiye Caddesi'nden yukarıya doğru devam edip, City's Alışveriş Merkezi'ni geçtikten sonra aynı sırada Hak Pasajı'nı görürsünüz. Bu eski pasaj, çift cepheden iki ayrı caddeye açılan kapıları ve aşırı stratejik konumu sayesinde popülerliğini hala kaybetmemiş ender pasajlardan... Ama tabii ki 2000'lerden önceki popülaritesi yok. Daha çok nostaljik bir atmosfere sahip ve pasajın iki katındaki dükkanların da sadık müşterileri var.

Pasaja girdiğiniz andan itibaren bir zaman tüneline girmiş hissine kapılıyorsunuz. Bijuteri ve hazır giyim dükkanlarının yanı sıra, buraya antika meraklıları ve koleksiyonerleri çeken dükkanlar var. Söz gelimi kurşun askerler ya da tarihi rozetler arıyorsanız, mutlaka ziyaret etmeniz gerek. Hak Pasajı'nın ziyaretçisinin eksik olmamasının bir sebebi de tabii ki Teşvikiye Caddesi boyunca sıralanmış mağazalar ve City's Alışveriş Merkezi. Buraya sadece gezmek için gelenler de pasaja şöyle bir uğruyor. Pasaj, Teşvikiye Caddesi ile Akkavak Sokak'ı birleştirdiği için aynı zamanda bir kestirme geçiş işlevi de üstleniyor.

Çarşı ve Pasajların Dahası...

Akkavak Sokak'ta, yani City's AVM'nin arkasında bir çarşı daha var. Tunaman Çarşısı, çok katlı otoparkın alt katında yer alıyor. Hemen yanında ise Mistik Parkı... Mudo Concept, Polo Garage gibi mağazaların yanı sıra, çarşıda hazır giyimden kırtasiyeye, kitabeviden iç dekorasyon mağazalarına pek çok dükkan bulunuyor. Teşvikiye, Meşrutiyet, Harbiye muhtarlıklarının binasına bakan kısımda ise bir kafe, alışverişe çıkanların ve semt sakinlerinin sıklıkla tercih ettiği bir mekan.

Meşrutiyet Mahallesi'nin sınırları içinde Hacı Mansur Sokak'ta da bir pasajla çarşı arası bir mekan daha var. Konak Çarşısı'nın dikkat çeken özelliği ise girişindeki bezemeler. Bu pasaj Nişantaşı atmosferinden biraz farklı, bir anlığına kendinizi Şişli ya da Kurtuluş pasajlarında gibi hissediyorsunuz, içeri girdikten sonra.

Rumeli Caddesi ile Şafak Sokak'ı bağlayan Rumeli Pasajı, bugün hala varlığını sürdüren ve tipik Şişli pasajlarını andıran bir pasaj. Rumeli Caddesi'nden içeri girdiğinizde sizi butikler karşılıyor. Modayı takip ettiklerini söylemek zor, ancak meraklısına hitap ettikleri kesin. Girişteki kadın giyim butiklerinde sergilenen elbiseler 'cıvıl cıvıl' diyelim. Hemen yanında dünyaca ünlü futbol kulüplerinin formalarını satan bir dükkan. Biraz ilerisinde bir terzi, biraz daha ilerlediğinizde bir yarı değerli taşlı takılar satan bir bijuteri... Şafak Sokak çıkışına doğru ise pasajın içinde bir apartman girişi... Böyle bir pasaj Rumeli Pasajı, hala sıklıkla ziyaret edilen, sanırım Rumeli Caddesi'ne gelen hemen herkesin şöyle bir uğradığı bir alışveriş noktası...

Caddenin karşı tarafındaki Konfor Çarşısı ise pek adıyla uyumlu değil gibi... Birkaç kata yayılmış, dar bir alana sıkışmış bir dükkanlar dizisi demek uygun olur sanırım. Çarşıda çay ocağı da var, spor ayakkabı satan bir dükkan da... Bilenlerin geldiği bu çarşı, bir hanın ön kısmında merdiven alanlarının sınırları içinde yer alıyor.

Rumeli Caddesi Nişantaşı ile Şişli'nin iç içe geçtiği bir bölge. Bu sebeple pek çok bina hanla iş merkezi arasında bir mekan görüntüsü sergiliyor. Bir geçiş mekanı gibi, alışveriş alışkanlıkları da lüksle orta halli arasında değişen bir bölge. Alt katlarda yer alan mağazalara da yansıyor bu. Bir gelinlikçe, bir mefruşatçı, sonra bir orta üst kategoriden hazır giyim markası, hemen yanında Ruslara hitap eden biraz fantezi kadın giysilerinin olduğu bir mağaza, derken arada bir büfe ve kuruyemişi... Böyle renkli bir cadde Rumeli Caddesi... Binaların üst katlarının bazıları mağazaların deposu, ama hemen yanında bir avukatlık ofisi ya da güzellik merkezi görmeniz de mümkün. Caddenin sonuna doğru artık Nişantaşı yaşam tarzının muğlaklaştığını hissediyorsunuz. Her çeşit turist ve her semtten İstanbullunun karıştığı bir kozmopolit yapıyla karşı karşıyasınız artık.

GASTRONOMİNİN VE EĞLENCENİN TARTIŞILMAZ TRENDSETTER'İ

Nişantaşı, eğlence ve yeme-içme mekanlarının en nezhlerinin olduğu semtti. Tabii ki Tanzimat'tan itibaren, Batılı yaşam tarzının yavaş yavaş yerleşmesiyle birlikte, Pera'da gelişen eğlence hayatı, bölgedeki azınlıkların sayesinde ilk sırada yer alıyordu ama zaman içerisinde, hele ki 1960'lardan sonra durum biraz değişti. Hala meyhaneler, müzikholler Beyoğlu'ndaydı ama artık bir alternatif de ortaya çıkıyordu. Nişantaşı'nda önce pastaneler, ardından meyhane ve restoranların açılması bu süreçte başladı. 1950'lere gelirken yavaş yavaş Elmadağ, Harbiye aksından başlayarak yeni yeni mekanlar hizmete girdi. Bugün Valikonağı Caddesi'nde, şimdiki Yargıcı'nın hemen yanında açılan Merhaba, İstanbul'un ilk pub'larından biriydi. Henüz Mim Kemal Öke Caddesi ve o zamanki adıyla Emlak Caddesi'nde bir hareketlenme yoktu.

Ama Emlak Caddesi'nden Kültür Vadisi'ne doğru döndünüz mü, bugünkü Macro'nun bulunduğu yerde sizi RujeNuar karşılardı. Bir müzikhol, bar, gazino karması bir mekandı. Girişinde, tıpkı Avrupa'daki benzer mekanlardaki gibi, kaldırımdan kapıya kadar üstü kapalı bir giriş yer alır, kapısında da concierge giyimli bir kişi misafirleri karşılardı. Bugün body guard dediğimizin nezihi diyelim!

Maçka Otel'i'ne doğru yürümeye devam ettiğinizde bu kez Scotch Pub ile karşılaşırdınız. O dönem pek bulamayacağınız kaliteli viskileri, merak edilen kokteylleri burada tatmanız mümkündü. Bir mahalle pub'ı gibi görünse de İstanbul'un her köşesinden müdavimleri vardı. RujeNuar kapanalı çok uzun yıllar oldu. Scotch Club ise unutulmaya yüz tutmuş, pek çok yeni nesil mekanın arasında kaybolmuş gibiyken, uzun bir sürenin ardından küllerinden doğdu, pek bir meşhur oldu.

İskoçyalılar Derneği olarak açılan yarım asırlık Scotch Club'da sanki zaman durmuş gibi hisse kapılabilirsiniz. Belki de bu nostaljik hali sebebiyle, dönem dönem tekrar ünleniyor.

Hemen girişte asılı olan ve mekanın ilk yıllarından kalma fotoğraf da bunun canlı kanıtı gibi. Şimdi hala bilinen ama kısa süre önceki 'in'liğinden biraz uzaklaşmış bir mekan olarak müdavimlerine hizmet veriyor.

Maçka Otel: Bir Zamanlar Hilton ile Yarışırdı

Scotch Club'ı geçip birkaç adım attınız mı Maçka Otel'i'nin kapısının önüne gelirdiniz. Bugün onun yerinde St. Regis Hotel var. Maçka Otel, çok gariptir ki kapandı. Belki de dünyada bu kadar özel bir lokasyonda olup zarar eden sayılı otellerden biri olarak geçecek tarihe. Emekli Sandığı'nın İstanbul'da yaptırdığı otellerden üçüncüsü olan otel, Emlak ve Eytam Caddelerinin (şimdiki adlarıyla Abdi İpekçi ve Mim Kemal Öke) ve kesiştiği noktanın biraz ilerisindeydi. 1966 yılında bu araziye alan Emekli Sandığı, otel için bir proje yarışması açmıştı. Yarışmayı kazanan mimar Yılmaz Sanlı olmuştu. Özgün ve fonksiyonel bir mimari proje çizmişti Yılmaz Sanlı. Üç bodrum ve yedi kattan oluşan yapı 184 odadan oluşuyor ve her odada iki yatak bulunuyordu. Yapının uzun cephesi batıya bakıyor ve beton elemanlarla korunan cephe klima sisteminin yükünü azaltıyordu. Yılmaz Sanlı, yapıda strüktürel elemanları dışarıya taşımış, bu elemanların tekrarı ve temel geometrik şekillerle yalın bir mimarlık sunmuştu. Mimariye, parçalanmış yüzeyler ve kütle hareketleriyle dinamizm katılmıştı.

Mimar Yılmaz Sanlı'nın kızı Suzan Sanlı Esin, o süreci şöyle anlatıyor:

"Babam benim doğumum nedeniyle Almanya'dan geri döner. Onun yokluğunda çizilen yarışma projesi içine sinmez. Bir hafta içinde yeni bir teklif hazırlar, tüm çizimleri evde kendi yapar. Benim yeni doğduğum halde hiç ağlamadığımı, yan odada ona sağladığım huzurla bu projeyi çizdiğini söyler. Sonra da ekler, 'Bu yarışma ödülü senin bana hediye'. Ben henüz mimarlıkla ilgim olmadığı günlerden beri dinlediğim bu hikayeye ünlü bir mimar olan babamın tasarladığı Maçka Otel'i'nin benim doğumumu temsil eden bir eser olduğuna inanırım..."

Otel 1972 yılında hizmete girdi ve büyük sükse yaptı. Tam 30 yıl boyunca hizmet verdi. Otelin yıllık doluluk oranı iyi olsa da otel zarar etmekteydi. Her ne kadar 1979 yılı doluluk oranı yüzde 81 ve müşterilerinin yüzde 52'si yabancı olsa da personel giderleri çok fazlaydı. Son yıllarında otel dökülüyordu diyebilirim. İç dekorasyonda hiçbir yenileme yoktu. Hizmetler aksıyordu. Söz gelimi kapı girişi yapan müşterilerden minibar için depozito alınıyordu, gerekçe olarak da "Balkanlar'dan ve BDT ülkelerinden gelen turistler minibardaki içkileri bavullarına koyup çıkıyor" deniyordu resepsiyonda. İşte böyle böyle sona yaklaştı Maçka Oteli...

2002'de otel yıkıldığı zaman mimar Yılmaz Sanlı'nın bilgilendirilmediği, Emekli Sandığı ve Mimarlar Odası'na yaptığı başvurulardan bir sonuç çıkmadığı iddiaları da ayrıca üzücü...

Civarda Sosyalleşme Mekanı Çok

Maçka Oteli'nin yerinde yükselen St. Regis Hotel'in girişindeki St. Regis Brasserie'den söz etmeden olmaz. Çok iyi bir içki mөнüsünün yanı sıra, özellikle steak'leriyle çok leziz yemekler sunuyor. Bardaki kokteylleri ise dünyaca ünlü... Mürver çiçekli kokteyli ve içtiğim en iyi bloody Mary'lerden birini önermeden geçmeyeyim.

St. Regis Brasserie'nin hemen karşısındaki Bronz Sokak'ta semtin en iyi ocakbaşlarından biri yer alıyor. Köşebaşı Ocakbaşı'nın et kalitesini zaten bilmeyen yok gibi. Bronz Sokak'tan çıkıp Teşvikiye Meydanı'na giderken tabii ki Park Hyatt İstanbul-Maçka Palas'ta hizmet veren fine-dining restoran ve şarap evini hatırlatalım. Lounge at Park Hyatt, The Wine Bar, Nusr-Et Maçka Palas... Otelin içinde yer alan Galvin Ristorante İtalyan mutfağının lezzetlerini deneyimleyebileceğiniz restoranların başında geliyor. Restoranın tasarımı apayrı, heykelden seramiğe oldukça ihtişamlı. Bunun yanı sıra, iç dekorda kullanılan tasarım mermerler, pırlanta sandalyeler, İtalya'dan gelen özel lambri süsleme ve sütunlar mekânı son derece görkemli bir hale getiriyor. Galvin'in İtalyan malzemelerle hazırlanan anti-pastileri ayrıca tadılmaya değer.

Teşvikiye Meydanı'na geldiğinizde, Atiye Sokak'a girmeden Teşvikiye Camii'nin köşesindeki House Cafe veya ondan çok daha öncesinde bir mahalle kafesi olarak açılan Teşvikiye Cafe'de bir şeyler içebilirsiniz. Hazır buraya gelmişken, House Cafe'nin bulunduğu yerde 90'lı yıllarda pek bir meşhur olan semtin tek işkembecisi Sarnıç vardı. Sarnıç'ı meşhur kılan çorbaları kadar gelen müşterilerdi. Gece yarısından sonra, hangi gün olursa olsun pek çok ünlüye rastlamanız mümkündü. Biraz da bu yüzden olsa gerek hep full çekerd. Neden ve niçin kapandığını hala bilmiyorum!

Atiye: Konseptini Bir Türlü Bulamayan Sokak

Gelelim Atiye Sokak'a... Bu sokağın cadde girişinde eskiden Taksim dolmuş durağı vardı. O zamanlarda sokağın en güzel evinde, 2000'li yılların başında çok popüler bir mekan açılmıştı. Brewery geleneğini başlatan Tap's. Ve hala o düzeye ulaşmış bir bira evinden söz etmek mümkün değil. Biraevlerinin ilk örneği ve en kalitelisiydi. Bugün sadece Bebek'te bir Tap's var. Ama Atiye Sokak'takiyle kıyaslanacak bir yanı yok. Bu mekanın alt katı üretim bölümüydü ve dev tanklarda her 15 günde bir değişen çeşit çeşit biralara üretilir, üst katlarında da bol bol tüketilirdi. North Shields ya da Irish Pub benzeri yerlerdeki ithal biralara göre çok daha ucuza İngiliz ale'leri, stout'ları, Alman malt biralarını içebilirdiniz. Porter, bock beer, red ale, marzen, çavdar birası ve daha nicelerini...

Trafiğe kapatıldıktan sonra Atiye Sokak'ta bir dönüşüm yaşandı. Kimine göre iyi, kimine göre Nişantaşı'nın ruhuna ters. Bir köşesinde kürk mağazası, diğer köşesinde konsepti tam anlaşılamayan, restoranların arasında takı ve ayakkabı mağazalarının serpiştirildiği bir sokak. Lüks olmasına lüks, ama biraz eklektik gibi...

Abdi İpekçi Caddesi'nin Yeme-içme Adresleri

Atiye Sokak'tan sağa dönüp Abdi İpekçi Caddesi'nden yolumuza devam ettiğimizde, sağ tarafımızda lüks giyim mağazaları, sol tarafımızda restoran ve barlarla yine lüks markaların mağazaları çıkıyor. İleriki sayfalarda bu marka caddeden bahsetmeyi sürdüreceğiz. Burada bahsedeceğimiz sadece favori yeme-içme mekanları.

Unutmadan geçmeyelim, biri otelin hemen arkasında Abdi İpekçi Caddesi'ndeki Belgo kapılarını kapatalı herhalde bir 10 yılı geçmiştir. Belçika restoranlarının sayılı temsilcilerinden Belgo'da, özellikle moules marinier ve mürekkep balığının mürekkebiyle hazırlanan "siyah spaghetti" yiyebilirdiniz. Ne yazık ki artık böyle bir tadım şansınız yok, zira Belgo da zamana direnemeyenler arasında. Abdi İpekçi Caddesi'nin en marka mekanı sanırım Beymen Brasserie'dir. En kalitelisi midir o ayrı bir tartışma konusudur ama pek çok kimsenin sırf orada görünmek için bile olsa gelip oturduğu bir mekandır. Türkiye'nin ilk 'brasserie'lerinden biri, belki de ilkidir. Beymen Brasserie'de Metin Fadıllıoğlu'nun işletmecilik anlayışının izlerini görebilirsiniz. Birçok şeyin ilk defa öğrenildiği, deneyimlendiği kaliteli bir atmosferdir. Benim öznel izlenimim ilk yıllarımdan, ondan sonra gitmemeyi tercih ettim. Açılışından bir süre sonra kapıya bir karşılama elamanı dikmeleri ve kafasına göre kimin mekana girip girmeyeceğine karar vermeye kalkması beni bayağı rahatsız etmişti. Bu semte uygun bir konsept değildi. Bunu sorduğumda aldığım yanıt ise 'yabancılar'ın gelmesiydi. Yabancıyla kasıt, İstanbul'un çeşitli semtlerinden sırf merak ettikleri ya da burayı deneyimleyip çevresine 'hava atacak' orta alt gelir grubundan ziyaretçilerdi. Bana itici gelmişti açıkçası.

Ambiyansı, iç tasarımı gerçekten iyiydi. Ancak mekana oturanların bir anda duruşlarının değişmesi, bir kraliyet ailesi edasıyla pozlar takınmaları da açıkçası biraz komikti. Hala da benzer pozda oturan pek çok kişiye rastlayabilirsiniz! Bir kadeh şarap, yanında şaraba eşlik edecek bir ordövrle Abdi İpekçi Caddesi'nde tam meydanın karşısında güzel bir mekandır. Yine öznel bir yorum olsun, bir dönem herkesin şarap uzmanı kesildiği zamanlarda, vasat bir yerli şarabı yudumlayıp, Petrus içmiş gibi degüstatör yorumları yapanlara da rastlamışlığım var. Türkiye'de burjuva kültürünün eğretiliğine verip geçelim en iyisi!

Hemen meydanın karşısında, yine caddede hazır giyim mağazası bulunan Gizia'nın da bir mekanı var, Gizia Brasserie... Mekan, meydanın ferahlığı ve caddeye hakim açısıyla oldukça avantajlı. Güne kahvaltı m n s yle başlayan Gizia Brasserie İtalyan m tfağı ağırlıklı bir m n ye sahip. Eggs Benedict, ekşi mayalı tostlar, klasik kahvaltı tabağıyla, bölgedeki en kapsamlı kahvaltı m n lerinden birine sahip. Odun fırınında pişen pizzaları oldukça sevilirken, makarna ve fit salatalar da çok talep görüyor, Ana yemek olarak ise dana bonfile madalyon mekanın favorisi. Görünen o ki, Abdi İpekçi Caddesi, brasserie-bar konseptini çok sevdi. Karşılıklı iki brasserie ise bu konseptin  nc leri...

Abdi İpekçi Caddesi'nin en bilindik mekanlarından biri de Kırıntı Restaurant. Bu mekanı hiç boş göremezsiniz.  evre sakinlerine ve semtin çalışanlarına lezzetli m n ler sunan bu mekan, İstanbul'un dört bir yanından pek çok m davime sahip. Başka şubeleri olsa da Nişantaşı özellikle tercih ediliyor. Lezzetleriyle  nl  bu mekan aynı zamanda turistlerin de gözdesi.

Caddenin yeni sayılabilecek mekanlarından biri Nişantaşı 22. İsmi bulunduğı binanın kapı numarasından almış. Nişantaşı 22, bölgenin çizgisine uygun tarzıyla dikkat çekiyor. Nişantaşı 22, caddenin kaldırımına yayılmış dış oturma alanı, i  kısımdaki orijinal açık barı, brasserie dekorasyonu ile günün her saati hizmet vermek üzere tasarlanmış. Akşam stleri ise bir pub vazifesi görüyor, iş çıkışında bir-iki kadeh bir şeyler içip, günün yorgunluğunu atmak isteyenler için.

Mim Kemal  ke'de...

Bugün artık olmayan, ama bir zamanlar caddenin en bilindik restoranlarından biri de Downtown'dı. Bir kadeh eşliğinde bir carpaccio ye de özel bir ord vr kombini olan kavun üzerinde servis edilen somon f mesi çok kendine özgü bir lezzetti. Akşam  stleri ve akşamları başta semt sakinleri olmak üzere müdavimleri masaları doldururdu.

Juno, Mim Kemal Öke Caddesi'ndeki eski mekanlardan biri. En önemli özelliği kot farkı sayesinde, sokaktan izole olan bahçesi. Şehrin tam ortasında değilmiş gibi hissettiren, ambiyansı, müzikleriyle, lezzetleriyle beğenilen bir mekan. Semtin sakinlerinin mahalle pub'ı gibi benimsediği bir özelliğe de sahip.

Uzun süre önce kapanan özel bir restoran vardı Cafe de Paris... Sınırlı mönüle uzmanlaşmış, çok kaliteli bir restorandı. Adı üstünde bir sostan adını alan bu restoranın tartışılmaz yemeği Cafe de Paris soslu bonfile ve diğer etlerdi. Bunun yanı sıra çok iyi bir şarap kavı da vardı. Fransız mutfağının İstanbul'daki sayılı temsilcilerden biriydi.

Ve tabii Mim Kemal Öke Caddesi'nin Maçka Demokrasi Parkı'na açılan tarafındaki tarihi bir lokanta... Hünkar Lokantası, çok uzun yıllardan bu yana, aynı adreste geleneksel Türk mutfağı lezzetlerini sunan özel bir mekan. Namını yetmiş yıllık tecrübesine borçlu. Müdavimleri olan bir mekan ancak son yıllarda eski lezzeti bulamayanların sayısı git gide artıyor.

Mim Kemal Öke Caddesi, birkaç şubesi olan lezzet duraklarına da ev sahipliği yapıyor. Delicatessen ve SushiCo bunlardan ikisi. Bir de caddenin görece yenisi sayılabilecek Adana İl Sınırı var. Hemen Nişantaşı Sanat Parkı'nın içinde... Şöyle tarif edelim, pahalıca bir kebabçı! Eskiden sosyetenin vaz geçilmezi olan Şamdan'ın bulunduğu yerde müşterilerini ağırlıyor.

Bu caddede, bir zamanlar Porto Venere adında bir İtalyan restoranı da vardı. Kuzey İtalya mutfağının lezzetlerini sunan, çok geniş bir İtalyan şarabı kavına sahip, fine-dining bir restorandı. Mesela 'osso buco'sundan tadabilir, ana yemekten önce kaliteli Parma jambonunun da bulunduğu bir soğuk et tabağıyla açılışı yapabilir, yanında Chianti yudumlayabilirdiniz. Yemek sonunda bir shot da grappa içme şansınız vardı. Ne yazık ki, fazla sofistike olması sebebiyle uzun süre dayanamadı ve kapılarını kapattı.

Süleyman Nazif Bar: Müze Gibi Bir Mekan

Tabii ki barlardan söz etmişken asla unutulmaması gereken bir mekan var. Valikonağı Caddesi'nde, caddenin Süleyman Nazif Sokak'ı kestiği lokasyonda. Bulunduğu bina zaten muhteşem bir mimari örneği. İsmi garip geliyor değil mi? Tabii ki tevellüdü 1879 olan şair ve yazar Süleyman Nazif ile bir ilgisi yok bu mekanın... Üstelik de Süleyman Nazif muhafazakar bir yazardı. Cumhuriyet'e, Batılılaşmaya karşı Osmanlı geleneklerini savunan böyle bir sanatçının bir bara adının verilmesi tarihin bir ironisi diyelim. Tabii ki barı açanlar, Süleyman Nazif Sokak sebebiyle bu adı vermişler mekana, yoksa yazara bir atıf değil. Mesele tümüyle coğrafi!

Süleyman Nazif Bar'a girdiğinizde bir bara değil bir mimari müzesine girmiş gibi oluyorsunuz. Binanın girişindeki demir kapılardan geçince karşınıza çok özel bir merdiven çıkıyor. Merdivenin iki yanındaki duvarlar ve tavan mavi çinilerle bezenmiş. Mermerden geniş merdivenlerden binanın orta katma ulaşıyor. Orada karşınıza çıkan ahşap kapı ayrı bir çarpıcılığa sahip. Sağda şömineli bir oda var. Karşısında ise çinilerle kaplı bir duvar ve yine çiniden bir şömine...

Bu binanın bir zamanlar bir mimarın evi olduğunu duyunca pek şaşırmıyor insan. Ünlü mimar Vedat Tek'in eseri bu bina... Binayı alıp bar haline getirenler de mimariye sadık kalmış ve sadece mecburi bir-iki değişiklik yapılmış iç mimaride... Süleyman Nazif Bar'ın müdavimleri çok. Her yaştan müşterisi var. Ve hala standartlarını değiştirmeden yoluna devam ediyor.

70 Yıllık Mekan “Yekta” Artık Başka Yerde

Hemen Süleyman Nazif Bar’ın yanında, tarihi bir mekan daha vardı. Bugün Alman Café olarak hizmet veren Süleyman Nazif Sokak’ın köşesindeki neredeyse 70 yıl hizmet verdi, şimdi ise iki şubesiyle müdavimlerini ağırlıyor, biri Teşvikiye Caddesi’nde, diğeri Cihangir’de... Yekta, başta semt sakinleri olmak üzere geniş bir müşteri yelpazesine sahipti. 2000’lerde klasik bir restoran olarak hizmet vermeyi sürdürdü, ancak yeni nesil restoranlarla rekabet etmekte zorlandı. Bir dönem adı Yak olarak değişti. Bir şubesinin hala Nişantaşı’nda olması en azından bu kadar alışılmış bir mekanın semte veda etmemiş olması açısından mutluluk verici. Ama birkaç adım ilerisindeki Rum meyhanesi Barba, artık yok! Rum meyhanesinin tüm özelliklerini taşıyan bu kendine özgü mekan başka bir işletmecide...

Valikonağı Caddesi’nde aynı sırada bir zamanlar Zihni Bar vardı ki, döneminde en ünlü barlardan biriydi. Yine aynı yerde asma katı da olan Hasır Restaurant açıldı sonrasında. O da bir o kadar meşhurdu, sanatçıların tercih ettiği kült mekanlardandı. Zaman içerisinde bu kez North Shield hizmet vermeye başladı aynı yerde. Tap’s açılmamıştı daha ve İngiliz ve İskoç biralarının servis edildiği bu bar, biraseverler için uğranmadan geçilmeyen bir mekan olmuştu. Dekorasyonu tam bir İskoç pub’ına yakışır şekildeydi.

Süleyman Nazif Bar’ın karşı çaprazında, Maçka Sanat Parkı’nın yanındaki mekan, şu anda Cabbar... Bu mekan sanırım semtin en çok el değiştiren mekanlarından biri. Disko, bar, kebabçı, balıkçı olmuşluğu var. İlginç bir durum, çünkü parka bakan bahçesiyle birlikte hem çok geniş hem de çok iyi bir lokasyonda yer alan bir mekan.

Yufka: Talihsizliklerin Kurbanı Bir Marka Mekan

Nişantaşı'nın özel mekanlarından biri de Yufka'ydı. Teşvikiye Caddesi'nde Gökse Pasajı'nın biraz ilerisinde 1982 yılında hizmet vermeye başlayan, 'buluşçuluğun' en ilginç örneklerinden biriydi. Türkiye'de yaygın olan dürüm kültürünü başka bir forma taşıyıp, yufka içinde çeşitli lezzetler sunmaya başlamış ve çok tutulmuştu. Bir aile işletmesiydi. Yıllar sonra büyük bir şanssızlık yaşadı bu işletme. Ya soğutma sistemindeki bir aksaklık sebebiyle ya da başka bir yanlış uygulama nedeniyle, Yufka'nın müşterilerinde art arda zehirlenme vakaları görüldü. Kimine göre derin dondurucudan çıkartılıp çözülen sonra tekrar dondurulan tavuklar ya da soslardaki bakterilenme yüzünden olmuştu bu talihsizlikler. Sonuç itibarıyla, kısa sürede yayılan bu haberler bu gözde lezzet durağının sonu oldu ve Teşvikiye Caddesi'ndeki yılların mekanı kapılarını kapattı. şimdi yine Nişantaşı'nda bir şubesiyle hizmet veriyor ama eski popülaritesi yok.

Gökse Pasajı'nın diğer yanında artık bir Nişantaşı klasiği olan Saray Muhallebicisi bulunuyor. Her zaman dolu olan bu mekan, semt sakinlerinden çok Nişantaşı'nın ziyaret edenlerin ve semtte çalışanların uğrak yeri gibi.

Tatbak: 60 Yıldır En Leziz Antep Kebapları

Akkavak Sokak'ta başka bir lezzet durağı var. 1960'tan bu yana hizmet veren semtin kebaıçısı Tatbak. Kebapta Gaziantep tarzının en önemli temsilcilerinden biri. Kebaptan önce bir lahmacun yemenizi şiddetle tavsiye ederiz. İncecik, çıtır çıtır bir Gaziantep usulü şarımşaklı lahmacun gelecek masanıza, acısı tam kıvamında... Bu lahmacun 60 yıldır lezzetinden hiçbir şey kaybetmedi. Kuşbaşılı pidesi, sarma beytisi, kuzu şişi başta olmak üzere ne ısmarlarsanız, en lezzetlilerinden birini tadacağınız garantidir. Yoğurtlu kebabı da ayrı lezzetli. Yemeğin sonunda kaymaklı kadayıfı da tatmanız gerek. Tatbak, salt lezzetleriyle değil, kendinizi evinizde hissettiren servis elemanları ve mütevazı atmosferiyle de cazip bir mekan olmayı sürdürüyor. 11 Ekim 2022'de bu lezzetli mekan dünyaca tescillendi ve Michelin'in tavsiye edilen mekanlarından biri oldu.

Otantik Lezzetlerin En 'Sade'si

Bu unvanı alan restoranlardan biri de, hemen Tatbak'ın yanındaki Sade Beş Denizler Mutfağı... Sade Beş Denizler Mutfağı Türk mutfağının otantik lezzetlerini modern bir yorumla masanıza getiren bir mekan. Restoranın en temel ilkesi, yemekleri en doğal halinde sunabilmek. Bunun için yemeklerin malzemesi olan sebzelerin mevsimine göre bir m n  hazırlanıyor. M n de yer alan her yemek otantik tariflere sadık kalınarak hazırlanıyor. M n de rastladığınız yemeklerin bir bölümünün adını bile duymamış olabilirsiniz, ama bilin ki hepsi beş denizle  vrevili Bereketli Hilal'in yadigarı otantik lezzetler. Sakatat yemeklerinden tencere yemeklerine, firik ve siyez bulguru gibi endemik tahılların kullanıldığı lezzetlere, bölgesel meyvelerden yapılmış şerbet ve tatlılara kadar başka hiçbir yerde kolay kolay tadamayacağınız seçenekleri, Ekim 2018'de kapılarını açan Sade Beş Denizler Mutfağı'nda bulabilirsiniz. Fiyatları ise Nişantaşı'na göre oldukça makul diyebiliriz.

Topağacı Yeme-İçme Sektörünün Yıldızı Olma Yolunda

Yeme-içme ve eğlence sektörünün çok hızlı geliştiği bir lokasyon ise Topağacı ve  evresi... İhlamur Yolu boyunca dizilen meyhane, yeni nesil kafe ve barların sayısı git gide artıyor. Bu lokasyonda ilk açılan mekanlardan biri olan Kozmonot Pub, ilk zamanlarında mahalle sakinleriyle gerilim yaşıyan bir mekan olarak öne çıktı. Çok iyi iş yapıyordu ve arka bahçesi apartmanların yatak odalarında gürültü kirliliği yarattığı için çok yoğun şikayet alıyordu. Bildiğim kadarıyla bu konuda belediyenin de uyarıları üzerine bir  nlem almışlar. Kokteylleriyle  ne çıkan pub, özellikle hafta sonları tıklım tıklım dolu oluyor. Müşteri kitlesini ağırlıklı olarak gençler oluşturuyor.

Topağacı'nın full çeken mekanlarından biri de Federal Coffee... Yeni nesil kafeyle pub'ı sentezlemiş bir mekan diyebiliriz. Eğer kahve seviyor ve yeniliklere de açık biriyseniz gidip deneyimleyebilirsiniz. Söz gelimi 'nitro coffee'yi... şampanya bardağında servis ediliyor. Sıvı nitrojenle soğuk demlenmiş bir kahve. Cold brew sevenler için değişik bir deneyim olabilir. Bu kafenin atıştırmalıkları da büyük beğeni topluyor. Son dönemde revaçta olanı 'somon bombası'ymış.

Topağacı Meydanı'ndaki Divine Brasserie/Jazz Club ise konsepti gereği rakipsiz. Canlı caz müziğinin yapıldığı alt katı biraz küçük olmasına karşın caz severler için bir ihtiyacı karşılıyor. Gün boyu brasserie olarak hizmet veren mekan, akşamları bar ve caz kulüp olarak hizmet vermeye devam ediyor. Haftanın belli günlerinde caz konserleri düzenliyor.

Ayaküstü Lezzet Durakları: Bir Tost Bu Kadar Lezzetli Olur!

Nişantaşlılar için ayaküstü bir şeyler atıştırmak deyince ilk akla gelen mekan Çağrı Büfe. Bu kadar çeşitli bir müşteri kitlesini başka bir yerde zor görürsünüz. Sırf Çağrı Büfe'de birer tost yemek için evden çıkıp gelen semtin yaşlılarıyla okul çıkışında gelen öğrenciler, kuaförden çıkmış hanımlarla çevredeki esnaf bir arada, hamburger, tost atıştırır. Hemen her şeyi lezzetlidir ancak, çizburger, dilli-kaşarlı, kavurmalı-kaşarlı tostları daha da lezzetlidir. Döneri de öyle... Özellikle saat 12.00-14.00 arasında önünde kuyruk olur. Semsin demirbaşı haline gelmiş bu büfeye uğramak için yolunu değiştiren, semtte yaşamayan ve çalışmayanlar da çoktur. Nişantaşı'na işleri düştü mü, mutlaka bu büfeye bir uğrarlar.

Cadde üstünde değil de Güzelbahçe Sokak'ta olması sebebiyle, Çağrı Büfe kadar ünlenmemiş olsa da semt sakinleri ve Amerikan Hastanesi'ne gelenlerin çok iyi bildiği bir başka büfe de Atik Büfe'dir. Sahibinin adı da Atik'tir. Günün her saati doludur, onun birkaç katı da paket servis müşterisi olur her gün. Burada sabah erkenden başlar iş. Gelen tost ekmeklerinin kenarları kesilir, hazırlanır. Başta döneri olmak üzere her türlü tost çok lezzetlidir. Amerikan Hastanesi'ne gelen hasta yakınlarının vaz geçilmez uğrak yerlerinden biridir. Çevredeki esnaf için durum aynıdır.

Rumeli Caddesi'ndeki Marmaris Büfe, semtin bir diğer büfesidir. Geç saatlere açık olması nedeniyle müşterisi çeşit çeşittir. Gece saat 23.00'te önüne park etmiş birkaç araba mutlaka görürsünüz. İnip bir şeyler yerler ve yollarına devam ederler. Genelde ıslak hamburgerleri rağbet görür. Vitrininde hiç eksik olmayan bu lezzet, özellikle gece müşterisinin ilk tercihidir.

Son on yıldır semtte hızlı bir dönüşüm yaşandığını da belirtelim. Özellikle de Ahmet Fetgari, Şakayık, İhlamur Yolu Sokakları başta olmak üzere o kadar çok mekan açıldı ve açılıyor ki... Artık Teşvikiye Caddesi'nin paralelindeki sokaklar da yeme-içme mekanlarıyla dolu. Topağacı boyunca meyhaneler, yeni nesil kafeler, barlar, pastaneler, gurme butikler sıralanıyor. Caminin arkasındaki Ahmet Fetgari Sokak ile onun paralelindeki Şakayık Sokak ise tam anlamıyla değişti. Her iki sokakta da yeni nesil kafelerden tutun restoranlara pek çok mekan açıldı. Bunların çoğu henüz on yaşını bile doldurmuş değil. Ama hepsi de müşteri buluyor.

Bu dönüşüm, devretmeler, yeni konsept mekanların açılmasıyla devam edecek gibi görünüyor. Söz gelimi yeni nesil kahveler bu semtte doğdu ve yayıldı. Butik çikolata dükkanları da öyle. Cep barlar için de aynı şeyi söylemek mümkün. Zira Nişantaşı eğlence ve yeme-içme kültüründe her zaman olduğu gibi trendleri belirleyen bir semt.

“ EN ZENGİN, EN LEZİZ VE KALİTELİ ÜRÜNLER VİTRİNLERDE ”

Söz konusu damak tadı oldu mu, Nişantaşı, biraz Kurtuluş'a benzer, her ürünün tazesı, çeşitlisi, kalitelisi dükkanınızda olmalıdır. Yoksa pek tutunamazsınız. Şarküteri, kasap, bakkal, manav, kuruyemişçi, pastacı ya da tatlıcıysanız bu kurala uymanız gerekir. Zira her zaman kıyaslanacak çok iyi bir esnaf vardır bu semtte.

Butik Pastacılığın En Sofistikesi

Pastanelerle başlayalım... Söz gelimi eğer Rumların işlettiği Kıyık Pastanesi olmasaydı, butik pastacılık ve çikolateracılık bu semtte ortaya çıkmazdı. Kıyık Pastanesi, doğum günleri ve özel günler söz konusu oldu mu, pasta ısmarlanacak tek adresti uzun zamanlar. Tek olduğu için değil, tersine lezzetleriyle ünlü Konak ve Görgülü pastaneleri, ardından gelen ve belki de pastalarıyla Kıyık'ı aratmayan Bahar Pastanesi gibi... Ancak bu üçü de çok lezzetli pastalar, kekler ve benzer tatlılar satan pastanelerken, Kıyık kişiye özel pasta yapan bir pastane unvanını kapanana kadar korudu. Konak Pastanesi'nin milföy pastaları, elma şekerleri, meyve şekerleri vitrindeki görüntüleriyle bile ağız sulandırırđı. Bahar Pastanesi ise pastalarıyla yepyeni bir tat getirmişti, özellikle ganajlı çikolatalı pastasının tadı unutulmaz. Neyse ki çok uzağa taşınmadı Bahar Pastanesi, biraz yürüdünüz mü, Osmanbey'de küçük bir dükkannda hizmet vermeye devam ediyor. Rumeli Caddesi'ndeki Kapris Pastanesi de semtin en eski ve ünlü pastanelerinden biriydi. Yıllar önce kapandı.

Aynı kural tatlıcılar için de geçerliydi. Bir kere çok çeşidiniz olmalıydı. Söz gelimi baklavaysa cevizlisi, fıstıklısı, tulumbaysa en tazesı, o sıralar çok tercih edilen tatlı neyse, diyelim ki 'sütlü Nuriye', o da vitrinde yerini almalıydı ve en lezzetlisi olmalıydı. Bugün de bu kural geçerli.

Eğer bugün hemen her fırında çavdar ekmeği, baton ekmek, yedi tahıllı ekmek ve diğer çeşitler varsa, bilin ki bunu da ilk kez fırından çıkaranların önemli bir bölümü Nişantaşı esnafıydı. Sadece ekmek değil ayçöreğinden çeşit çeşit kurabiyeye kadar hemen her şeyi bu fırınlarda bulma imkanınız olurdu.

Istakoz, İstiridye Ve En Nadir Balıklar

70'li yılların sonuna kadar bu semtte neredeyse herkesi adıyla ve ailesiyle tanıyan seyyar esnaflar da boldu. Söz gelimi balıkçılar... Bu semtin balıkçılarının diğer semtteki balıkçılardan en önemli farkları, çeşitli ve nadir balıkları bulabilmeniz, döneminde lakerdayı siz sormadan kapınıza teslim etmeleri, istakoz, karides, kerevit, pavurya, istiridyeyi ve tarak gibi o zamanlar pek de alışık olunmayan deniz ürünlerini tezgahlarından eksik etmemeleri, kalkan, sinarit, deniz levreği, kırlangıç, torik ve kofanayı mevsiminde mutlaka en tazesinden bulabilmeleriydi. Tabii ki o zamanlar İstanbul Boğazı'nda hala istakoz avlanabiliyor, Marmara'dan en az 40 çeşit balık çıkıyordu.

Et İşlemekte Üstlerine Yoktu

Belki de İstanbul'un en maharetli kasapları bu semtteydi, hala da örnekleri var. Söz gelimi Nişantaşı Kasabı ve Atlas Kasabı... Ama sokak aralarındaki hemen her kasap için de aynı şeyi söyleyebilirim. Maharetleri kıvrıcık kuzuyu, en semiz dana etini satıyor olmalarıyla değildi. Aynı zamanda, eti nasıl işleyeceklerini bilirlerdi. Söz gelimi bir dana butundan nuar nasıl çıkartılır ve temizlenir, ya da kafes pırzola veya rosto nasıl hazırlanır... Eğer ki başka bir semtte bir kasap dükkanına girip, "Bana bir nuar verir misin?" diye sorsanız, genelde suratınıza öyle bakardı, hala da bunu bilmeyen kasaplar var! Nişantaşı kasaplarının bir diğer özelliği de yılbaşında hindiyi önceden sipariş alıp getirmeleri, hazırlamalarıydı. 70'li yıllarda tavuk öyle her yerde bulunan bir ürün değildi. Yine bu kasaplarda, tavuk, ördek ve kaz bulmanız mümkün olurdu. Ördek ve kazı belki hepsinde bulamazdınız, ama bazılarına sipariş etmeniz yeterdi. Bulurlardı.

Ama artık semtin tek bir ciğercisi bile yok! Son ciğerci Pangaltı'ya taşınalı bayağı bir zaman oldu. Çukur Ciğercisi, Arnavut bir aile tarafından işletiliyordu. 90'lara kadar sakatat bu semtte de sevilerek yenilen bir lezzetti. Ta ki biraz abartılı biçimde, sakatatın sağlığa zararlı olduğuna ilişkin haberler çıkana kadar. Belli bir yaşın üstündeki semt sakinlerinin dışında müşteri sayısı azalan ciğerciler gerek kiraların yüksekliği gerekse cirolarının düşmesi sebebiyle semti terk etmek zorunda kaldı.

Birakin ciğercileri, semtteki işkembecilerin sayısı önce bire düştü, şimdi o da yok. Kokoreççiler için de aynı son biraz daha sonra geldi. Oysaki, 'sosyetik ve medyatik' kokoreççilerimiz bile vardı. Onlar da dayanamadı.

Şarküterinin Envai Çeşidi

Ama şarküterileri hala ayakta... Tabii ki ilk akla gelen Şütte oluyor, eğer ki bu semtin eskilerinden değilseniz. Ama o göz önünde olanı. Halbuki uzun bir süre hemen yanında Çerkezo vardı. Her ikisi Teşvikiye Caddesi'nde yer aldığından hemen herkesin aklında kalıyor. Çerkezo artık yok ne yazık ki... Ama hemen belirteyim, benim için Şütte'den önce gelirdi Çerkezo. Özellikle isli etleri ve Çerkes peynirleriyle... Her ikisinin mezeleri de çok kaliteli ve lezzetliydi. Bir ara Şütte üst katında küçük bir restoran da açtı, sosisinden salamına her türlü peynirine kahvaltılar, öğlen yemekleri çıkardı. Çok da başarılıydı yemekleri, ancak bir süre sonra bu girişime son verdi. Şimdi şarküteri dükkaniyle yoluna devam ediyor. Bu dükkanda yabancı şaraplar, çeşit çeşit özel kahveler, çok özel soslar da bulmanız mümkün.

Bu iki şarküteri kadar meşhur olan bir Abant Çiftliği var hala Nişantaşı'ndan... Özellikle kahvaltılık malzeme alacaksanız, daha kalitelisini başka bir yerde bulamazsınız. Eğer ki Avrupalı lezzetleri seviyorsanız, o zaman da Milano Gourmet Restaurant sizi bekliyor. Hem şarküteri hem restoran olarak hizmet veriyor. Burada jambon, prosciutto, krakova ve benzeri soğuk et ürünlerini de bulmanız mümkün.

Sezai Selek Sokak'ta yıllardan bu yana hizmet veren bir şarküteri daha var. Güzelbahçe Şarküteri... Hem peynir çeşitleri hem de soğuk et ürünleriyle en kaliteli ürünleri vitrinine koyan bir dükkan. Aynı zamanda mezeleri de çok lezzetli. Semtin sakinlerinin güvenle alışveriş yaptıkları bu dükkanda, sandviç yaptırmanız da mümkün.

Semtteki şarküteri geleneği ben bildim bileli var. Bunlardan biri de tüm semtin uğradığı, Hüsrev Gerede Caddesi girişindeki dükkandı. Burada salyangozdan kurbağa bacağına, kuşkonmaz konservesinden orman mantarlarına hemen hiçbir yerde bulamayacağınız lezzetleri bulabilirdiniz. Semtteki Levantenlerin azalmasıyla birlikte, bu dükkan da tarihe karıştı.

Artık adım başı bar ve kafeye rastladığınız Ahmet Fetkari Sokak'ta çok kaliteli otantik ürünler satan bir şarküteri, hemen ilerisinde Fırın Sokak'ta hem şarküteri hem restoran gibi hizmet veren 'Lezzetçi' adında küçük bir dükkan vardı. Soğuk etlerin en lezzetlisini burada bulabilirdiniz, ama onu farklı kılan mezeleriydi. Babadan oğula geçen bu dükkanın her mezesi müthiş lezzetliydi. Şimdi ilkinin yerinde bir kafe, diğerinin yerinde ise bir bar var.

Frenk Üzümünü, Kuşkonmazı Bile Bulurdunuz...

Manavlara gelince... Bugün de aynı geleneğini sürdürdüklerini rahatlıkla söyleyebiliriz. Öncelikle tazelik ve temizlik tabii ki... Marul mu çıktı, onu manav tezgahında temizlenmemiş, çamurlu halde göremezsiniz. Kıvırcık salatanın kararan yaprakları anında ayıklanırdı. Manavların tedarikçileri de belliydi, neyi nereden getireceklerini ya da hangi kabzımdan alacaklarını çok iyi bilirlerdi. Bazı meyve ve sebzeleri ise ancak Nişantaşı manavlarında bulabilirdiniz. Bugün artık herkesin bildiği Brüksel lahanası, o zamanlar bir Nişantaşı'nda bir de Kurtuluş'ta bulunurdu. Herhalde bu semt kuşkonmazın en çok tüketildiği semtti ve pek çok manavda vardı.

Bazı manavlarda ise hemen hiçbir yerde kolay kolay bulamayacağınız Frenk üzümü, ahududu, kuşburnu gibi meyveleri bulmak mümkündü. Bugün bile Frenk üzümü satan manav bulmak hiç de kolay değildir. Yine ilk tropik meyvelerin tezgaha çıktığı yer Nişantaşı'dır... 1980 öncesinde tek tük olan bu meyveler, serbest piyasa ekonomisine geçişle birlikte Nişantaşı manavlarının tezgahlarını süslemeye başladı.

Ama uzun yıllardır bu hizmeti sunan manavlar bile kepengini indiriyor. 27 yıldır semte en kaliteli sebze ve meyveyi getiren Elit Manav da bunlardan biri. Bu yıl o da tarih oldu. Müşterileri ne ismarladıysa bir şekilde tedarik eden Hüsametdin Bey'in dükkanında sadece istediğiniz meyve ve sebzeyi bulmakla kalmaz, bir de Türk tarımının seyrinden haberdar olurdunuz. Söz gelimi vişnelere kiraz aşısı yapıldığını öğrenebilirdiniz. Her yerde bulamayacağınız Çin lahanasını da, alabaşı da onun dükkanında bulabilirdiniz. Ya da mor soğanı, öyle taneyle değil örgü halinde... Elit Manav'ın kapanmasıyla "Dükkana kilit vururum, kötü mal satmam" diyen bir esnaf daha semte veda etmiş oldu.

'Kapıcılık'tan Bakkallığa...

Ve bakkallar... Belki de sosyoekonomik dönüşümün en ilginç hikayelerinden biri Nişantaşı'nda yazıldı. Genelde köşe başlarında açılan bakkallar başta bu semtin sakinlerinin dükkanlarıydı. Nüfus arttıkça ve apartmanlaşma hızlandıkça, o dönem 'kapıcı' diye anılan bugünün apartman görevlileri de apartmanların sakinleri olmaya başladı. 70'li yıllardan itibaren her apartmanın bir 'kapıcısı' vardı hemen hemen. Apartmanlardaki sığınak olarak ayrılan bodrum katlar onların evleri oldu. Birbirlerini kollayan, genelde Doğu Anadolu'dan göç etmiş bu insanlar, birbirlerine iş bularak Nişantaşı'nın yeni sakinleri oldular. Çoğu Sivas, Erzincan, Tokat, Erzurum gibi kentlerden göç etmişlerdi. Zaman içerisinde semte uyum sağladılar, sonra ilk gelenlerin bir bölümü bakkal dükkanları açmaya başladı.

Müşterilerini çok iyi tanyorlardı, zira yıllarca onlara hizmet etmişlerdi. Bir diğer avantajları ise semtte bakkal alışverişini apartman görevlilerinin yapmasıydı ve onlar da doğal olarak hemşerilerinin dükkanlarını tercih ediyorlardı. Bu sebeple de çok başarılı oldular. Söz gelimi bizim apartmanın kapıcısının şu anda iki bakkal dükkanı var. Diğer bakkal dükkanlarının büyük bir çoğunluğu bu meslekten gelme...

Müşteriyle kurdukları ilişkiler öylesine güçlüydü ki, pastırmanın, salamın, kaşarın hangisini alacaklarını bilirler, yeni çıkan ve moda olmaya başlayan ürünleri, söz gelimi ilk ton balıklı konserveleri en kısa sürede raflarına dizerlerdi. Böylece, büyük marketlerin mahalleleri ele geçireceği döneme kadar Nişantaşı'nın en önemli esnafları onlar oldu. Bugün de Nişantaşı'nda oldukça çok bakkal var. Hala marketlerle rekabet edebilmeleri, müşterilerini çok iyi tanımaları ve eğilimlerini iyi bilmeleri sayesinde.

Migros'un Tavşanla İmtihanı!

Marketler demişken... Migros'un ilk mağazalarından biri Nişantaşı'nda hizmete girmişti 1970'li yılların sonuna doğru. Ondan öncesinde ise Migros'un gezici marketleri vardı. Gezici market derken, içi raflarla donatılmış bir kapalı kamyondan söz ediyoruz. Semtin ilk büyük marketi Migros oldu. Bayağı da ilgiyle karşılandı. Başka büyük bir market yokken, bazı esnaflar, bu hamleye karşı küçük marketler açarak yanıt verdiler. Söz gelimi Papatya Market böyle bir marketti. Migros Nişantaşı'nın o dönemki taleplerine ürün çeşitliliğiyle yanıt verebiliyordu. Sadece bakkalları değil, kasap ve manavları da bir tedirginlik almaya başlamıştı.

Bu süreçte, Migros bazı denemeler de yaptı, bu denemelerden birisinin büyük bir sorun yaratacağını kimse düşünmemişti sanırım. 70'li yılların sonu ve 80'lerin ilk yıllarında, her kimden çıktıysa 'tavşan eti çok sağlıklı, lezzetli ve tavşan hızlı üreyor et üretimine de büyük katkısı olur' benzeri uzman görüşleriyle, semt sakinleri ya tavşan çiftliklerine ya da Beyoğlu Balık Pazarı'ndaki bir-iki dükkandan tavşan bulmaya gider oldu.

Migros da Nişantaşlıların ayağına tavşanı getirmeye karar verdi. Bir şeyi hesap edememişlerdi. Semtte alışverişe 'kapıcılar' çıkıyordu ve bu mesleği yapanların çoğu Alevi'ydi. Böylece öğrendik ki tavşan, 'Hz. Ali'nin kedisi'ymiş ve onlara göre kutsalmış. Bir anda Migros'a yönelik bir boykot başlattılar ve Migros da apar topar et reyonundaki derisi yüzülmüş, ayıklanmış tavşanları geri çekti. Bugün çoğu market ya da şarküteri adı altında bakkal, manav ve bazılarında da kasap reyonu olan küçük marketler hayatını sürdürüyor. Zorlu bir rekabetle karşı karşıyalar, ama semt sakinlerinden hala ciddi bir müşteri kitleleri var. Zincir marketlerin sayısı ise artmaya devam ediyor.

Tek Bir Sokakta Onlarca Esnaf

Yaşı 70'lere gelen bir semt sakini Ertan Akbayer'dan bir sokağın tasvirini dinleyelim, semtin esnaf mozağini görmek için... Kendisi şu sıralar bir kitap hazırlığı içinde, adı "Mahallemden Esintiler" olacak. Yayımlandığında, çok daha ayrıntılı bir semt tasvirine kavuşmuş olacağız. 1940'lardan kalma bir fotoğraftan yola çıkarak, sadece bir sokak üzerinden anlatıyor Akbayer:

"Bir sokak ki, ne ararsan var. Manavından radyo tamircisine, bakkalından kundura tamircisine, kasabından terzisine, aşevinden erkek berberine, eczanesinden kadın berberine, koltuk döşeme işliğinden su tesisatçısına, benzincisinden kahvehanesine, tuhafiyecisinden mezecisine kadar sıra esnafla dolu bir sokak ki çeşitliliğinin seyrine doyum olmaz. Sokakta taksi ve dolmuş durağımız bile var. Daha ne olsun?..

Dört Kez İsmi Değişen Sokak: Esnafımızla tanışmadan önce sokağımızın değişen isimlerini hatırlayalım. Cami Sokak, Şakayık Aralığı, Cami Aralığı ve bugün Osman F. Seden Sokak. Sokağa Teşvikiye Caddesi'nden girip doğruca devam edin, en fazla 150 metre sonra karşınıza, 1950'li 60'lı yıllarda, bahçe içinde mahallelinin 'Taş Mektep' adını taktığı Teşvikiye İlkokulu çıkar. Önünüz açıktır. Okulun bahçesinden Topağacı'nı çok rahatlıkla, Dikilitaş semtini, açık havalarda Yıldız sırtlarını ve hatta gözünüz keskinse otlayan koyunları bile görebilirsiniz.

Şimdi Teşvikiye Camii'nin bahçesini solumuza alarak sokağa girelim ve sağ sıradaki esnafla tanışalım. İlk başta Arnavut Abdullah'ın manav-kasap dükkanı. 1950'lerde semtin iki lüks manavından biri. Kasap dükkanıyla manav birlikte... Kasap kısmını Necip Ağabey idare ediyordu. Evlere servis var. Telefonu olan az sayıdaki dükkandan biriydi.

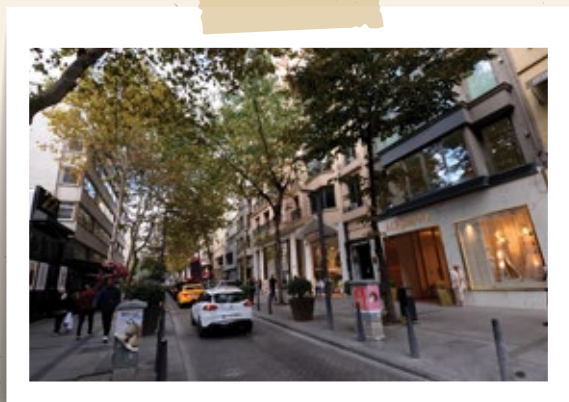
Manavın hemen yanında, Babakoç'un kahvehanesi. Yazın kahvenin, ahşap ve aşağı-yukarı sürgülü camları sürekli açık. Ahşap ayaklı mermer masalarda servis vardı. İskeleler ahşap. Yazın cami bahçesi önüne de bazen iskeleler atılırdı. Babakoç'un eski bir tramvay vatmanı olduğunu hatırlatalım.

Benzinlik De Vardı: Benzinlik ama 'Madam'ın Benzinliği'... Madam sonra Dikran ile evlenince 'Dikran'ın Benzinliği' diye anıldı. Yalnız bugünkü benzinliklere göre düşünmemek gerekir. 10-12 metrekarelik bir alanda, bir adet yatay çalışan kollu pompayla galonluk (3,8 litre) şişelere doldurulan benzin, arabanın deposuna boşaltılıyor. O yıllarda çok kullanılan pompalı gaz ocakları için, her zaman gazyağı bulunur. Hatta çakmağınız hassas ise 'çakar çakmaz çakan çakmak'ınız için 'uçak benzini' bile bulunur. Oto benzini şeffaf sarımtırak renkteyken uçak benzini şeffaf beyazlıktadır.

Geliyoruz aşevine. Şimşek Aşevi. Amcası Rifat Şimşek'in sahipliğinde, aşçıbaşı Ahmet Şimşek'ten günün ev yemekleri. Çorbalarının lezzetiyle meşhur. Sokağın bir diğer kahvehanesini, Harbiye Mahallesi Muhtarı Ragıp Amca'nın oğlu Muammer işletiyor. Diğer esnafa ve yakın yerlere çay-kahve servisi var. Kahvehane daha sonra Çankırılı kardeşler tarafından devralınarak kuruyemişiçi olarak çalıştı.

Arnavut Kardeşlerin Aşevi: Kahvehanenin bitişiğı, Arnavut kardeşler Şuayıp ve Şeref'in aşevi. Tencere yemekleri yanında, ciğer kebabı yani Arnavut ciğeri meşhur. Her iki aşevinde çevre esnaf müşteri. Yaz aylarında ise hareketlenen inşaat ve tadilat çalışmalarındaki ustalar ve diğer çalışanlarla müşteri yoğunluğu artıyor.

Şimdi berber Şakir Amca'nın dükkanına sıra geldi. Teşvikiye'nin en tanınmış iki berber dükkanından birisi de Şakir Amca'nın dükkanı. Şakir Amca benim için özel biri. En küçük oğlu Selami mahalle arkadaşımız. Ayrıca Şakir Amca askerliğini Diyarbakır'da dedemin yanında yapmış. Selami arkadaşımız küçük yaşlarda öğrendiğı baba mesleğinden sonra çeşitli işlerle uğraştı. Daha sonra baba ocağı mahalleye geldi ve halen Muradiye Bayırı Sokağı'nda baba mesleğini sürdürüyor. Bu sokağın ve esnafın öyküsü devam edecek."

“ SANAT VE KÜLTÜRÜN MERKEZİYDİ, ŞİMDİ BİRKAÇ MERKEZİNDEN BİRİ ”

Türkiye’de plastik sanatlar piyasasının merkezi, çok uzun yıllar hiç tartışmasız Nişantaşı’ydı. Büyük galeriler ve mezar evlerinin en önde gelenleri, özellikle 80’li yıllarla birlikte bu semtte öbeklendi. Ünlü ressam ve heykeltıraşların eserleri hep bu galerilerde sergilendi. Ve yine ileride ünlenecek pek çok ressam ve heykeltıraşın ilk eserleri, bu galerilerdeki karma sergilerde sanatseverlerin karşısına çıktı. O zamanlarda ne Contemporary İstanbul vardı ne İstanbul Bienali ne de İstanbul Sanat ve Antika Fuarı (IAAF)... Bu sebeple, plastik sanatların gelişmesinden söz edebiliyor, hele ki Türk ressam ve heykeltıraşlarının bazılarının eserlerinin bugün küresel ölçekte ciddi meblağlara alıcı bulunduğunu söyleyebiliyorsak, bu Nişantaşı galerileri ve mezar evleri sayesinde. Yine eğer dünyanın önde gelen plastik sanatçılarının eserlerini bizzat görme şansına erişebildiysek, bu da bu galerilerin sayesinde.

Plastik Sanatlara Katkısı Tartışılmaz

Dirimart, X-İst, Maçka Mezar, Artam Antik, Galeri Selvin, Milli Reasürans Sanat Galerisi, Amerikan Hastanesi Sanat Galerisi, Portakal Sanat ve Kültür Evi, Mac Art Gallery, Artgalerim Nişantaşı, Galeri 44A, Teşvikiye Sanat Galerisi, Galeri Modernist, Pilevneli Project, Çağla Çaboğlu Galeri, Kare Sanat Galerisi... Ve daha pek çoğu...

İlk dönemlerde Abdi İpekçi, Teşvikiye ve Valikonağı caddelerinde açılan galeriler, zaman içerisinde Nişantaşı’nın ara sokaklarında yayılarak çoğaldı. Kimisi uzun süreli kimisi ise birkaç yıl plastik sanatlara hizmet verdi. Bugün de en fazla sanat galerisinin olduğu bölge hala Nişantaşı. Ancak yeni eğilimler bu öncülüğü biraz zorluyor gibi...

Zira artık büyük sermaye grupların desteklediği sanat merkezleri var. Söz gelimi İstanbulModern, Salt, Santralİstanbul, Arter... Nişantaşı galerileri bu büyük kurumların yanında biraz daha gölgede kalmaya başlamış durumda. Bir diğer sorun, yüksek kira fiyatları ve her ekonomik krizde plastik sanatlar piyasasının durgunluğa girmesi sebebiyle yaşanan mali sıkıntılar. Bazı durumlarda ise ortakların anlaşamaması gibi sorunlar yaşanabiliyor. Bunun sonucunda bazı galeriler Nişantaşı'ndan yükselişte olan Galata ve Karaköy'e transfer oldu. Bazıları tümüyle kapandı. Bazıları Nişantaşı'nın yan sokaklarında yeni mekanlara taşındı.

Raffi Portakal İle Değişen Piyasa

Nişantaşı, plastik sanatlar ve müzayedelerden söz edildiğinde bir ismi unutmamak gerek, Raffi Portakal... Bugün Mim Kemal Öke Caddesi'nde Portakal Sanat ve Kültür Evi ile plastik sanatlara ve antikacılığa yön veren Portakal ekolü, Nişantaşı'nın sanat merkezi olmasında büyük bir katkıya sahip.

Raffi Portakal'ın bu piyasaya en büyük katkısı, farklı bir vizyon getirmesi oldu. Öncesinde yarı amatör bir ruhla sürdürülen sanat galericiliği, Portakal ile birlikte kurumsal bir iş kolu haline geldi diyebiliriz. Türkiye'ye, Sotheby's ve Christie's gibi dünya ölçeğindeki müzayede yaklaşımını o taşıdı. Yine 'Portakal Sanat Kültür Antika' adlı dergisiyle bu alanda önemli bir perspektif açmış oldu.

Konak, İstanbul'un En Güzel Sinemalarından Biri

Ve sinemalar... 50 yaşına gelmiş sinemaseverler şöyle bir geçmişe gidip, üç sinema salonu arasında bir kıyas yapmak isteseler, sanırım çok tereddüt ederlerdi. Şimdi ne eski Emek Sineması var ne Yeni Melek Sineması ne de Konak Sineması, bu sebeple ki yaşı 50'nin üzerinde olanların yapabileceği bir kıyas bu... Bu üç sinema salonu da gerek vizyondaki filmleriyle gerek mimarileriyle gerekse konfor ve ölçekleriyle, Türk sinema tarihinde özel bir yere sahip olacak her zaman. Bu üç sinema salonu ilk perdelerini indiren Nişantaşı'nın Konak Sineması oldu ne yazık ki, diğer ikisi de Beyoğlu'ndaydı.

Konak Sineması, Beyoğlu'nun dışındaki ilk büyük sinema salonu projesi olarak 1950'lerin sonunda inşa edildi. Valikonağı Caddesi'nde Maçka Sanat Parkı'nın karşısında, Başaran Apartmanı'nın arkasında kalan boş alanda İbrahim Başaran tarafından inşa edilmesine karar verilmiş, sinemanın projesini de mimar Rüknettin Güney çizmişti. Balkonunda 360, parterde 640 olmak üzere bin kişilik bir salondur. Zamanın en ileri teknikleriyle inşa edilmiş ve modern bir anlayışla dekore edilmişti. Sinemanın giriş kısmında iki katlı bir fuaye vardı. Birinci fuayeden balkona, alt fuayeden salona giriliyordu. Ayrıca localar da yer alıyordu. Fuayelerin tavanları yüksekti. Geniş merdivenin üzerinde bir derinlik yaratılmıştı. Heykeltıraş Şadi Çalık'ın yaptığı ulusal dansları temsil eden rölyefler beyaz bir duvarın üzerine yer alıyordu.

Salon, sinema olarak kullanıldıktan sonra Devekuşu Kabare Tiyatrosu'nun oyunlarını sergilediği bir sahne oldu. Sonrası o zamanlar çok tartışmalara neden olan bir rant projesiydi. Daha sonra batacak olan Banker Kastelli tarafından satın alınan bina, 1987'de iki katlı küçük bir alışveriş merkezine dönüştürüldü. Banker Kastelli batınca Kastelli İş Merkezi de batmış oldu.

İlk Cep Sinemaları Pek Tutunamadı

2000'li yıllarda yine Valikonağı Caddesi'nde çok uzun ömürlü olmayan bir sinema salonu hizmete girdi. Movieplex, o dönemin birkaç salondan oluşan sinema komplekslerinden biriydi. Çok uzun süre dayanamadı.

Yine 2000'li yıllarda, Milli Reasürans Çarşısı'nın alt katında hizmete giren AFM Teşvikiye Sinemaları da lokasyonunun avantajlarına rağmen uzun süre tutunamadı. Cep sineması konseptiyle, üç salon ve 260 koltukla hizmet veren sinema, 30 Nisan 2009'da perdesini indirdi. Bunun sebeplerinden biri videoyla rekabet edememek olabilir, ama işletmenin de bazı hataları olduğunu pek çok kişi söyleyecektir. Biletler diğer sinemalara göre yüksek fiyatlıydı.

Bunun yanı sıra, salonlar çok küçük ve perdeler dardı, ön koltuklar neredeyse perdenin içine girecek kadar yakındı. Buna personelin hizmet kalitesinin pek de yüksek olmadığı eklenebilir. Konforlu bir sinema keyfi bekleyen semt sakinleri bir süre sonra başka sinemaları tercih eder oldu.

Bugün Nişantaşı'nın tek bir sineması var, City's Alışveriş Merkezi'ndeki CineWAM... Bir sinema diyoruz ama tam 15 film izleme seçeneği sunan bir sinema kompleksinden söz ediyoruz. CineWAM'a film izlemeye gidenler, genelde ya film öncesinde ya da film sonrasında City's'in içindeki Mahalle'de oturup bir şeyler içmeyi veya bir şeyler yemeyi alışkanlık haline getirdi. CineWAM sadece semte hitap eden bir sinema da değil, tüm İstanbul'dan sinemaseverleri ağırlıyor. Aynı zamanda film izlemek isteyen turistlerin de uğrak yerlerinden biri.

Tiyatronun Pek Çok Ünlüsünün Bir İzi Kaldı

Nişantaşı pek çok sanatçının semti... Geçmişten bugüne hep böyle oldu. Ressamından tiyatrocusuna, sinemacısından yazarına... Belki galeriler kadar çok sayıda tiyatro sahnesi yer almadı semtte, ancak en iyilerinden bazıları yıllarca tiyatroseverleri ağırladı.

Konak Sineması'nın sinema işlevi bittikten sonra Devekuşu Kabare temsillerini bu mekanda gerçekleştirdi. Metin Akpınar ve Zeki Alasya'nın öncülüğündeki Devekuşu Kabare Tiyatrosu, hala akıllardan çıkmayan "Beyoğlu Beyoğlu", "Yasaklar", "Aşk olsun", "Deliler" ve "Geceler" gibi oyunlarını Konak Sineması'nda sahnelediler ve hep kapalı gişe oynadılar. Nişantaşılılar ve çevredeki semtlerin sakinleri, tiyatro tarihinin bu kült oyunlarını, böyle güzel bir mekanda izleme şansına sahip oldu.

Bir diğ er tiyatro sahnesi, Hadi  aman Tiyatrosu Yeditepe Oyuncuları'ydı. Maalesef o da tarih oldu. Hadi  aman'ın özverili çabaları sayesinde, uzun yıllar Nişantaşı'nda temsillerini sürdürdü.  aman, 1982 yılında Kadıköy'de Yeditepe Oyuncuları'nı kurmuşt . 1980'lerin sonundan itibaren rahatsızlandığı tarihe kadar, Nişantaşı'ndaki kendi tiyatrosunda sanat yaşamını sürdürdü. Tiyatro oyunculuğı, hocalığı ve tiyatro işletmeciliğı alanları dışında da çeşitli çalışmaları vardır: İngilizceden Türkçeye  eviriler, uyarlamalar yaptı, üniversitede drama dersleri verdi, tiyatro oyunları yazdı, sahneye koydu, televizyon dizilerinde ve filmlerinde sayısız rol aldı. Tiyatrosu Yeditepe Oyuncuları'nda Tolga  evik, Cem  zer, Sevinç Erbulak, Demet Akalın gibi pek çok oyuncuyu yetiştirdi. Genç kuşaklara desteğı ve Türk tiyatrosunun altyapısına yaptığı önemli katkılardan dolayı UNESCO tarafından ödüle layık görüldü. Ve tüm bunları Nişantaşı'nda Rüştü Uzel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin girişindeki tiyatrosunda gerçekleştirdi.

Tiyatroya gelir getirmesi amacıyla bir de kafe açılmıştı. Gün boyu Nişantaşı'na alışverişe gelenlerden tutun tiyatroseverlere pek çok kişi yorgunluğunu bu kafede attı.

Halen semtin bir tiyatro merkezi var. 1988 yılından beri İstanbul'da faaliyet gösteren bir tiyatro topluluğı... şu sıralar Akkırman Sokak'taki mekanlarında hem tiyatro eğıtimi veriyorlar hem de eskisi kadar olmasa da oyun sergiliyorlar. şahika Tekand ve Esat Tekand tarafından kurulan bu tiyatro performatif sahneleme ve oyunculuk yöntemine odaklanıyor. Bugüne kadar sahneledikleri oyunlar, sıklıkla uluslararası festival ve yarışmalarda tiyatroseverlerle buluşuyor.

Studio Oyuncuları, pek çok ünlü oyuncu yetiştirdi. Oyuncuları arasında meslekten gelme kişilerin yanı sıra ikinci meslek olarak oyunculuk yapanlar da var. Sadece birkaçını sayalım: Ozan Güven, Ece Uslu, Burcu Kara, Ayşe Tolga, Kerem Fırtına...

Bunların yanı sıra, semtte iki tiyatro topluluğu kısa süreli olsa da temsiller verdi. Bir sezon boyunca, Genco Erkal "Sevdalı Bulut" oyununu İTÜ Salonu'nda sahneledi. Nedim Saban yönetimindeki Tiyatro Kare ise 1992-1994 sezonlarında Nişantaşı Kız Lisesi'nin sahnesinde tiyatroseverlerle buluştu.

Okuru Bol Semtin, Büyük Kitabevleri Olur

Nişantaşı geçmişte kitabevleriyle de bir cazibe merkeziydi. Bugün de büyük kitabevleriyle yine okurlar için önemli bir merkez. Zaten eğitim düzeyi yüksek, yabancı dil bilme oranı Türkiye ile kıyaslandığında oldukça ileride olan bu semtte, pek çok kitabevi de hizmet verir. Bugün İş Kültür Yayınları, Pandora Kitabevi, D&R ve Remzi Kitabevleri dışında kitabevi kalmadı, eskisi kadar zengin bir sergiye sahip sokak sahafı da yok.

1980'lerde semtin en önemli kitabevi Akademi Kitabevi'ydi. Akademi sadece bir kitabevi değil, Türk edebiyatında bir ekoldü de. Teşvikiye Caddesi üzerinde, bugünkü City's Alışveriş Merkezi'nin karşısında biraz daha geride geniş bir mağazada okurlarını ağırlardı. Hemen her gittiğinizde, mutlaka bir yazara rastlardınız, aynı zamanda da bir "yazarlar kıraathanesi" görevi üstlenmiş gibiydi. Akademi Ödülleri, edebiyat dünyasında önemli bir yere sahipti ve pek çok yazar bu ödüllerle ünlenmişti.

1971 yılında Hadi Olca tarafından Nişantaşı'nda kurulan Akademi Kitabevi, kısa zaman içinde edebiyatçı, sanatçı ve aydınların buluşma yeri haline gelmişti. Aziz Nesin, Emil Galip Sandalcı, Vedat Türkali ve Demirtaş Ceyhun gibi ünlü ustaların uğrak yeri, kitaplarını raflardan aldığınızda, yazarıyla göz göze geldiğiniz yer oldu Akademi Kitabevi... Akademi Edebiyat Ödülleri de Akademi Kitabevi tarafından yaşama geçirilmişti. Akademi, yıllar içinde kitap dünyasında yıldızlaştı.

Akademi Ödülleri, edebiyat dünyasında önemli bir yere sahipti ve pek çok yazar bu ödüllerle ünlenmişti. Akademi Kitabevi denince akla en önce, “ilk yapıtlar için verilen Akademi Ödülleri” geliyor. Ödüller roman, öykü, şiir, deneme-inceleme, çocuk edebiyatı dallarında 11 yıl kesintisiz olarak verilmişti. Murathan Mungan, Ahmet Altan, Turgay Fişekçi, Nevzat Çelik, İnci Aral, Ülkü Ayvaz gibi pek çok isim Akademi Ödülleri’nin sahibi olan yazarlardan.

Bir diğer kitabevi Işık Lisesi’nin kapısının karşısındaki Üçgen Kitabevi’ydi. Şişli Terakki ve Işık Liselerine yakın olduğu için, aynı zamanda kırtasiye ürünleri de satardı. Semtteki okulların öğrencileriyle birlikte, kırtasiye alışverişine gelen ebeveynler, kırtasiye ürünlerinin yanında bir ya da iki kitap da alırdı. Üçgen Kitabevi, bu açıdan genç nesillere okuma sevgisini aşılayan bir yer de olmuştu. Bir aile işletmesiydi. Geçtiğimiz yıllarda yarım asırdır hizmet veren bu kitabevi de kepenklerini indirdi. Çok sevilen, nazik ve dost canlısı bir insan olan kurucusu Adnan Mercan da vefat etti. Nişantaşı’nın bir çınarı daha tarih oldu.

Esin Kitabevi bu semtin eskilerinden bir mekandı. Şakayık Sokak’ta hizmet veren bu kitabevi, 90’larda başlayan bir eğilimin de temsilcisiydi. O dönem kitabevleri önce kırtasiye ürünlerini raflarına taşıyordu, kırtasiye ürünlerini oyuncaklar izliyordu. Esin Kitabevi’nin sahipleri, bu formatı geliştirmek amacıyla bugünkü D&R’ın bulunduğu mağazada Dünya Gençlik Merkezi’ni hizmete açmışlardı. Döneminde bayağı ilgiyle karşılanan bu mağaza zaman içinde rekabete dayanamadı ve kapandı.

İddialı bir kitabevi girişimi, çok değil hemen hemen pandeminin başlangıcında Şakayık Sokak’ta açıldı. Salt bir kitabevi değil aynı zamanda bir sosyal sorumluluk projesiydi de...

Kitap Koala, satın aldığınız kitaplardan elde edilen karın yardımı muhtaç sokak hayvanlarının bakımı ve tedavileri için kullanıldığı bir e-ticaret sitesi olan 'www.kitapkoala.com'un ardından, hem daha fazla hayvanın tedavisini gerçekleştirebilmek hem de kitap çeşitliliğiyle sektöründe fark yaratmak amacıyla hizmete girmişti. Oldukça geniş bir mekana sahipti ve tasarımı da kendine özgüydü. Kafeyle iç içe olan kitabevinde, toplantı odaları da mevcuttu. 14 Şubat Dünya Öykü Günü'nü resmi açılış günü olarak seçen Kitap Koala, 600 metrekaresel alanda, kitapseverlere yaklaşık 30 bin kitap arasından istediklerini seçme şansı sunuyordu.

Ne yazık ki pandemiye denk gelen bu girişim çok uzun süreli olamadı. Pandemi atlatılırken ekonomik kriz ve çok yüksek kiralara sebebiyle Kitap Koala da semte veda eden kitabevleri kervanına katıldı.

Milli Reasürans Çarşısı'daki OkuyanUS Kitabevi de uzun süre dayanamayan kitabevlerinden bir diğeri... Hem dükkan fiyatlarının yüksekliği hem de internet üzerinden kitap satışının yaygınlaşması bu kitabevinin de kapanmasına sebep oldu.

Bugün Nişantaşı'nda dört önemli kitabevi hizmet vermeye devam ediyor. İki Valikonağı Caddesi'nde, iki Rumeli Caddesi'nde... Hepsi de büyük kitabevleri. Valikonağı Caddesi'nin girişindeki Pandora Kitabevi'nde hemen her yayınevinin kitaplarını bulmakla kalmıyor aynı zamanda pek çok yabancı yayına da ulaşabiliyorsunuz. Aradığınız bir kitap varsa ya internetten ya da telefonla sipariş verebiliyorsunuz. Ne yapıp edip size o kitabı buluyorlar. Valikonağı Caddesi'ndeki diğer kitabevi D&R... Valikonağı, Teşvikiye ve Rumeli Caddelerinin kesiştiği noktadan Valikonağı Caddesi'nden biraz daha ileriye giderseniz, kitabevi karşınızda. D&R sadece bir kitabevi değil, aynı zamanda kırtasiye ürünlerinin ve hediyelik eşyaların da satıldığı bir mağaza.

Rumeli Caddesi'nin girişinde, Türkiye İş Bankası Nişantaşı Şubesi'nin yanında İş Kültür Yayınları Kitabevi bulunuyor. İş Kültür oldukça sık kitap yayımlayan bir yayınevi ve fiyatları da okurlar için oldukça hesaplı olmasından dolayı, her zaman müşteriyle dolu oluyor. Bu kitabevinde sadece İş Kültür Yayınları'nın kitapları satılıyor.

Bir 100 metre kadar ileride Rumeli Caddesi'nin diğer kitabevi var. Remzi Kitabevi geniş bir mağazada yerli ve yabancı pek çok yayını bulabileceğiniz bir kitabevi. Yanılmıyorsa eskiden bu mağazanın olduğu mekanda Deniz Kitabevi vardı.

Sokak Sahafaları Artık Yok

Nişantaşı 90'lı yıllarda sokak kitapçılarına ve plak-kaset sergilerine de ev sahipliği yapardı. Şimdi Rüştü Uzel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ndeki kermes yapılan alanın önünde Süha Tuğtepe'nin tezgahı vardı. Hani şu "Nişantaşı... Nişantaşı"nın yazarı Süha... O tezgahta küçük bir kitabevini aratmayacak çeşitte eski kitaplar sergilenirdi ve bek çok eski kitap koleksiyonerinin uğrak yeri. Bu tezgahta Süha'nın yanı sıra Nejat İşler'i de kitap satarken görürdünüz. En gedikli müşterilerinden biri de Hüseyin Hatemi'ydi.

Sonra Süha Almanya'ya yerleşti. Ardından da zamansız ölüm haberini aldık. Bu dönemde Nejat ünlendi. Sergiyi Nejat'ın arkadaşları Faruk ve Sinan devam ettirdi. Bir süre sonra ikisi Nejat'ın koyduğu sermayeyle Galatasaray Lisesi'nin yanındaki Boğazkesen Yokuşu'nun başında bir kitap-kafe açtılar. Bir sahaf dükkanıydı kafesiyle iç içe... Adı da "Teşvikiye'deki Tezgah"tı. Pandeminin kurbanı olan dükkanlardan biri de işte bu Teşvikiye'deki Tezgah oldu!

Teşvikiye Camii'nin parmaklıklarının önündeki alana kitapları ve kasetleri dizen bir başka sokak kitapçısı daha vardı; Şeref ya da lakabıyla "Parkinson Şeref"! 90'lı yıllarda çok popüler olan metal müziğin sıkı takipçilerinin uğramadan edemediği bir tezgahtı burası. İster death metal ister hard'n'heavy olsun, hangi grubun kasetini Şeref'e ısmarlarsanız, birkaç gün sonra kaset elinizde olurdu. Çok içten, hayatın kurallarına pek uyum sağlayamayan, "harbi" bir metalciydi diyeyim. "Parkinson" lakabı ise madde bağımlılığından kaynaklanıyordu. Hayatının son dönemlerinde, Maçka Mezarlığı'nda uyuduğunu duyduk ve bir gün ölüm haberini aldık. Maalesef sebebi malum!

Halen ara sıra o caminin parmaklıklarının önünde küçük bir kitap sergisi oluyor. Ama ne Süha'nın ne de Şeref'in tezgahtıyla kıyaslanmayacak kadar renksiz ve çeşitsiz!

Bu arada, caminin önünde, duvarın dibinde ünlü bir ressam da resimlerini sergilerdi. Bursalı sokak ressamı Cemil Başo'nun özelliği, asla galeride sergi açmaması, resimlerini sadece sokakta sergilemesiydi. O da bu dünyaya göçen ve Nişantaşı-Teşvikiye'yi fakirleştirenlerden.

“ CADDELER SANKİ PODYUM! ”

Konu piyasa yapmaksa, Nişantaşı alternatifsizdir. Hemen herkes birbirinin giyim kuşamını bir şekilde tepeden tırnağa süzer. Zaten dünyaca ünlü markaların mağazalarıyla ve özel butiklerle dolu caddelerinde, bundan doğal bir şey de yoktur ve bir şekilde, bu caddeler birer açık hava defilesi sunar. Benzer şekilde en trendy estetik cerrahi metotlarının da dikkatle incelendiği bir semttir burası. Yani sadece giyim kuşam değildir mesele, baştan sona görünümüdür. Bu uzun yılların getirdiği bir birikimin sonucu, yani modanın takip edildiği merkez olmasından kaynaklanır. Sakini de giyime yüksek meblağlar harcayacak durumda olduğundan, bu da çok normaldir.

Daha modanın, modacıların pek adının duyulmadığı zamanlarda terziler vardı semtte. Terzi Mualla, Terzi Lütfiye, Terzi Suat Aysan, Terzi Faize ve Sevim, Terzi Refia Övüç... Bu mesleğin sürebilmesi için Olgunlaşma Enstitüsü'nü kurmuş, yönetmiş ve Türkiye'nin en gözde terzilerini yetiştirmişlerdi. Onlar da defileler yapardı. Ya Taşlık Gazinosu'nda ya da Taksim Belediye Gazinosu'nda. Taksim, Şişli, Teşvikiye, Maçka, Nişantaşı'ndaydı terzilerin atölyeleri. Bugün de varlar, artık haute-couture diyoruz terzi yerine fark bu. Abdi İpekçi, Valikonağı, Rumeli ve Teşvikiye Caddelerinde yine atölyeleri var. Genellikle lüks hazır giyim mağazalarının bulunduğu apartmanların üst katlarında.

Nişantaşı'nın en ünlü terzilerinden biri Canan Yaka uzun yıllar Abdi İpekçi Caddesi'ndeki atölyesinde hizmet verdi. Yeni nesilden Ferruh Karakaşlı'nın atölyesi de aynı caddede idi. Sosyeteden, iş dünyasından, sanat ve spor camiasından pek çok ünlü, özel gecelerde, davetlerde onların elinden çıkan giysilerle boy gösterdiler ve hala gösteriyorlar. Yine düğünler, nişanlar, ödül törenleri için provalar yapılıyor, kişiye özel giysiler dikiliyor.

Artık pek çoğunun adı modaevi olsa da işlev olarak aynı... Çok özel davetler ve düşünlere yönelik hizmet verenler genellikle Rumeli Caddesi'nde öbeklenmiş. Bu dalda hizmet verenler arasında ilk akla gelenler Figen Bağzıbağlı, İğne İplik Moda, Tanju Babacan, Vural Gökçaylı, Aslıhan Karahan, Ebru Şancı modaevleri. Tabii daha pek çok var... Bu modaevlerinde doğal olarak ilk sırada gelinlik tasarımları ve tuvaletler öne çıkıyor.

Abdi İpekçi ve Teşvikiye Caddelerindeki modaevleri ya da haute-couture terziler ise hem özel günler hem de günlük kıyafetler tasarlıyor. Tabii ki bu giysilere sahip olmak çin bayağı bir paraya da sahip olmak şart. Kim terziler ise salt sipariş üzerine giysi üretmiyor, aynı zamanda tasarımlarını kendi mağazalarında sergiliyor, söz gelimi Taci Özbek, Taji markasıyla mağazasında satış yapıyor.

Özellikle Abdi İpekçi Caddesi, Türkiye'de moda konusunda hizmet veren en önemli lokasyon. Avrupa'daki birçok şehirden daha güzel; iklimi, mağazaları, sokakta alışveriş kültürü kendine özgü ve dünyanın önde gelen caddeleriyle çok rahat rekabet edebilecek düzeyde... Türkiye modası için bir yaratıcılık merkezi. Özellikle Avrasya ve Ortadoğu ülkelerine referans olması anlamında da önemli. Türkiye'nin önde gelen kafe ve restoranlarının olduğu bir yer. Buraya gelen kesim de giyim kuşamına çok özen gösteren, modayı yakından takip edebilen, kombinleme konusunda kendine özgü bir yaratıcılığa sahip. Önemli markalar hep diğer önemli markaların yanında olmak istediği için ister istemez cadde kendi PR'ını yapıyor. Bu caddede Beymen, Vakko, Gizia, Punto, Prada, Armani, Mim Kemal Öke Caddesi'nde Louis Vuitton, Gucci... Aklınıza gelebilecek en önemli Türk markaları ve dünya markaları bir arada. Bu markaların hedef kitlesi zaten buradan alışveriş yapıyor; burada alışveriş yapamayan insanların da göz zevklerini besleme anlamında cazibe noktası.

Hemen belirtelim ki, İstanbul Moda Akademisi (İMA) de bu semtte, Teşvikiye Caddesi'nin üzerinde ve yine hazır giyim konusunda eğitimde uzmanlaşmış Rüştü Uzel Teknik ve Mesleki Anadolu Lisesi ile yan yana... İMA, moda ve modayla ilgili tüm alanlarda yenilikçi ve modern bir yaklaşımla eğitim faaliyetleri yürüten, uluslararası işbirlikleri olan, Türkiye'nin en yetkin moda okullarından biri. Avrupa Birliği, Ticaret Bakanlığı ile İstanbul Tekstil ve Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri (İTKİB) işbirliğiyle 2007 yılında kurulan İMA'nın hedefi; moda, tasarım ve sanat bilinci yüksek uluslararası pazarlar farkındalığı olan moda tasarımcıları yetiştirmek ve Türkiye'nin en temel endüstrilerinden tekstil ve hazır giyim alanına, sektörün geleceğine yön verecek yaratıcı ve yenilikçi işgücünü kazandırmak.

Dünya çapında başarısı kanıtlanmış sistem ve yapıları uyumlaştıran İMA, Uluslararası Moda Okulları Birliği (International Foundation of Fashion Technology Institutes- IFFTI) yönetim kurulu üyesi olarak yer alıyor. Akademik alanda stratejik ortağı olan University of Arts London/London College of Fashion'ın yanı sıra Polimoda, Institut Français de la Mode, Nottingham Trent University ile işbirliği içinde olan İMA dünyaca ünlü bu moda okullarıyla eşzamanlı bir eğitim programı takip ediyor, öğrencilerine uluslararası moda okulları, markaları ve tasarımcılarına ulaşma fırsatı sunuyor.

Moda endüstrisinde profesyonel tecrübesi bulunan yerli ve yabancı uzmanlardan oluşan deneyimli eğitim kadrosu, endüstrinin ihtiyaçları paralelinde kurgulanan güncel eğitim müfredatı, son teknolojiyle donanmış eğitim binası ve bünyesinde yer alan Türkiye'nin en geniş moda kütüphanesi İMA'yı, moda eğitiminde dünyanın seçkin okulları arasına sokan özelliklerden birkaçı.

İMA'nın temel eğitim alanları "Moda Tasarımı, Moda Yönetimi, Teknoloji ve Ürün Geliştirme, Moda İletişimi ve Medya". Bu dört temel başlık çerçevesinde tüm eğitim programları kurgulanıyor. Tüm eğitim programları çeşitli seminerler, workshoplar ve projelerle destekleniyor. İMA, öğrencilerinin moda, sanat ve tasarıma yaklaşımlarını geliştirmek ve çeşitlendirmek, görsel ve entelektüel altyapılarını beslemek amacıyla akademik ve sürekli eğitimlerinin yanı sıra sanata ve modaya dair değerli organizasyonlara da katkıda bulunarak ev sahipliği yapıyor.

Moda Tasarımcıları Derneği ise Abdi İpekçi Caddesi'nin yenilenmesi sürecinde etkin olarak yerini alan bir diğer moda kurumu. Her yıl özel günlerde, söz gelimi Sevgililer Günü veya yılbaşında etkinliklere katkı sunmayı amaçlıyorlar. Moda Tasarımcıları Derneği'nin katkısıyla, Abdi İpekçi Caddesi'nin marka değeri daha da artacak.

Salt hazır giyim sektöründe değil, aksesuar, mücevher, saat gibi sektörlerde faaliyet gösteren dünya markaları ve Türkiye'nin en gözde markaları da burada... Yetenekli genç tasarımcılar küçük butiklerinde sergiledikleri özgün tasarımlarıyla, markalar ise lüks mağazalarıyla en sofistike ürünleriyle bu semtte görücüye çıkıyor. Sadece semtin ana caddelerinde değil, ara sokaklarında da sizi şaşırtacak butiklere sıklıkla rastlıyorsunuz.

Geçmişte, yani, 50'ler, 60'lar, 70'lerde, dünyadaki gelişmeleri birkaç yıl geriden izleyen Nişantaşı, özellikle 90'lardan itibaren küresel modada yaşanan her gelişmenin birkaç ay sonrasında caddelerine yansıdığı bir mekan haline geldi. Bugün dünyanın moda merkezi olma yolunda ilerleyen Nişantaşı'nda, şöyle bir zaman turuna çıkıp, hem dünya modasının hem Türkiye modasının serancamına da bir göz atmak mümkün...

60'lar... Bu dönemde etekler kısaldı, kısa topuklu ve yuvarlak burunlu Pilgrim ayakkabılar ortaya çıktı. Bu model Yves Saint Laurent'ın isteği üzerine 1965'te kısa Mondrian elbiseyle giyilmesi için tasarlandı. Bu yıllarda Londra'da büyük mağazalara ek olarak butikler açıldı. Mary Quant'ın Londra'da ünlü Kings Caddesi'nde açtığı Bazaar adını verdiği butik bir ilk. Bu eğilimlerin Türkiye'deki yansımaları için biraz daha beklemek gerekiyor. O dönemde Nişantaşı'nın kaymak tabakası alışverişlerini Avrupa'da yapıyor, o giysilerle semtte şova çıkıyordu. Ve tabii dergilerden gördükleri modelleri de Nişantaşı'ndaki terzilere ısmarlıyordu. Terziler, bire bir aynısını ve belki de daha iyisini bile dikebiliyordu.

70'ler... 68'in yansımaları sadece siyasette değil, hayatın her alanında iz bırakıyordu. Cinsiyet eşitliği fikrinin ilk yansımalarından biri Nişantaşı sokaklarında da boy gösteriyordu. Genç erkekler saçlarını uzatıyordu. İspanyol paça pantolonların, çiçekli elbiselerin dönemiydi bu... Aksesuarlarda el işi doğal tasarımlar revaçtaydı. Beat modasıyla birlikte Hint esintileri de pek tercih ediliyordu. Uzun ve katlı saç modelleri fönlenip doğal bir görünüm kazandırılıyordu. Erkeklerin saç modelleri ise John Travolta ve David Bowie ile birebirdi.

80'ler... Hippie'ye karşı Yuppie rüzgarları esmeye başlıyordu. Kariyer dünyasında öne çıkan kadına bu güçlü duruşu heybetli vatkarlar, etek-cekete takımlar kazandırıyor. Punk hareketi müzik ve modayı birleştiriyordu. Madonna fetiş öğeleri öne çıkaran iddialı tarzıyla dönemin ikonik yıldızıydı... Bedenin açıkça sergilendiği bir dönemi streç getiriyordu. Moda tasarımcısı Azzedine Alaïa'nın vücuda yapışan streç kıyafetleri yükselişe geçiyordu. Özel likralı, elastan kumaşların geliştirilmesi, taytlar modada rahatlığa imkân veriyordu. Hervé Léger, 1989'da ikonik bandaj elbisesiyle modada çığır açıyordu. Yapımında bedeni kalıplayıp şekillendiren elastik kumaş şeritleri kullanılıyordu. Aksesuar kullanımı yaygınlaşıyor, renkli bel çantaları, abartılı kolyeler giysilerle kombinleniyordu. 90'lar... Bu kadar janjanlı, parıltılı bir dönemin ardından sadeliğe özlem zamanıydı. Bu yıllarda modada gösteriş karşıtlığı öne çıkıyordu.

Yeni bir sadelik anlayışı, minimalist lüks akımı başlıyordu. Sade ve zarif tasarımlar kaliteli kumaşlarla buluşuyordu. Sıfır beden dönemi başlıyordu ve uzun süre de mankenler arasında egemen olacaktı. Aykırı moda stiliyle öne çıkan Kate Moss yıldızlaşıyordu. Grunge tarzı her yere hakim oluyordu.

2000'ler... Postmodernizm ve çeşitlilik, yeni yüzyıla imzasını atıyordu. Yeni dönemde artık hiçbir stil tek başına moda sayılmıyordu. Pek çok trend iç içe geçebiliyor, özellikle spor görünüm öne çıkıyordu. Sportif stilin günlük hayata uyarlandığı 'athleisure' trendi yükseliyordu. Spor ayakkabı sadece sporda değil, gündüz-gece hatta davette bile giyilebiliyordu.

Andy Warhol New York'ta "Fabrika" adını verdiği stüdyosunda yaptığı çalışmalarla, "Op" ve "Pop Art" tasarımcılara ilham veriyordu. Bu modanın takipçileri ikinci el mağazalarından buldukları parçaları erkek hırkalarıyla kombinliyorlardı. İnce elbiseler, yırtık, soluk renkli jean'ler, kargo pantolonlar, bereler stilin önemli parçaları oluyordu.

Spice Girls grubunun temsil ettiği çılgın ve renkli lolita stili yaygınlaşıyordu. Bilgisayar oyunu karakteri Lara Croft, güçlü ve isyankar tarzıyla başka bir rol model oluyordu. Zaman içinde, teknolojinin hızı fütüristik tasarımların hızla yaygınlaşmasını getirdi. Led ışıklı elbiseler, fonksiyonel kumaşlar öne çıkmaya başladı. Sosyal medyanın, influencer'ların yaygınlaşması moda algısının kişiselleştirilmesine imkan tanıdı. Pandemi sebebiyle modada sürdürülebilirlik kavramı kaçınılmaz oldu. Çevreci kumaşlar, doğaya zarar vermeden üretilen doğal koleksiyonlar kabul görüyor ve yeşil tasarımlar geleceğe damgasını vuracak gibi görünüyor.

Tüm bu süreçleri, 1970'lerden itibaren özel olarak modayı takip etmeyenler de eğer Nişantaşı'nda yaşamışlarsa tüm bu trendleri birebir gözlemleme şansına sahip olabildi. Ve Nişantaşı hala gerek moda trendlerinde hem de haute-couture'de bir podyum işlevi üstlenmeye devam ediyor.

DÜNYANIN SAYILI MARKA CADELERİNDEN BİRİSİ SEMTTE

Nişantaşı Türkiye'nin en lüks semtlerinin başında gelir, Abdi İpekçi Caddesi ise bu semtin parlayan yıldızıdır. Daha adı Emlak Caddesi'yken bile, Türkiye'nin en değerli caddelerinden biriydi. Emlak fiyatları açısından baktığınızda hep ilk sırada yer alırdı. Türkiye'nin en önemli gazetecilerinden Abdi İpekçi'nin bu caddede suikasta uğramasının ardından adı Abdi İpekçi Caddesi olarak değişti.

Uzun yıllar gerekli yatırımlar yapılmayıp, yenilenmemesine rağmen değerini koruyabilmiş bu cadde, 2020 yılında çok önemli bir değişim yaşadı ve tepeden tırnağa yenilendi. Şişli Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve caddede mağazaları bulunan iş insanlarını ortaklaşa başlattığı bu girişim, Abdi İpekçi Caddesi'ni dünyanın sayılı caddeleri arasında birkaç basamak daha yukarı çıkardı.

Abdi İpekçi Caddesi tartışmasız Türkiye'nin en önemli turizm, yeme-içme, eğlence ve alışveriş merkezlerinden. Ortadoğu, Balkanlar ve Avrasya'da rakibi yok, Avrupa ve Amerika'da ise sayılı caddelerle yarışacak düzeyde. Marka değeri çok yüksek; sadece mağazaları ve restoranları, kafeleriyle değil, mimarlık ofisleri, yabancı yatırımcılar ve markalar, uluslararası arenada yer alan tıp aktörleriyle de... Aynı zamanda turistlerin tüm bir gününü geçirebilecekleri bir lokasyon. Uçaktan inip geline, günlük hayatın rutinde uğranılan, kültürel aktivite arayanların da olduğu bir yer... Abdi İpekçi Caddesi'nin Maçka Demokrasi Parkı ve Nişantaşı Sanat Parkı'na da doğrudan açılıyor olması bir başka avantaj. Kültür Vadisi ile de bir adım mesafede, Cemal Reşit Rey Konser Salonu, Muhsin Ertuğrul Sahnesi ve Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'ne beş dakikalık mesafede. Bu yönüyle de kültürel-sanatsal faaliyetlerin merkezinde yer alıyor.

Türkiye’de ‘markalar caddesi’ konumuna gelebilecek en iyi lokasyon Abdi İpekçi Caddesi. Şu anda konumlanan markalar itibarıyla Abdi İpekçi, dünya metropollerindeki caddelerin Türkiye’deki versiyonu. Bu cadde yabancı markaların en iyileri ve Türkiye’nin en iyi markalarıyla bir konsept oluşturuyor. Dünyada üst düzey para harcayan bir tüketici kitlesi var, o kitleyi mutlaka çok iyi değerlendirmek gerekiyor. Çok iyi alışveriş merkezleri var ama bu müşterinin istediği caddede olmak. Hem caddede dolaşmak, şehrin kokusunu almak hem de böyle bir alışveriş ortamına sahip olmak istiyorlar. Abdi İpekçi Caddesi’nin yenileme projesinin amacı bu. Artık bizim de diğer metropol şehirler gibi markalar caddesi var Türkiye’nin. Cadde, ülke adına bir katma değer yaratacak ve iyi bir kimlik kazandıracak.

Masraflar İş İnsanlarından, Altyapı Belediyeden

Abdi İpekçi Caddesi’nin yenilenme çalışmaları, yapılan yatırım kadar, bu girişimin niteliğiyle de örnek bir model olmaya aday. Şişli Belediyesi’nin caddenin iş insanlarıyla bir araya gelmesi, ardından iş insanların Nişantaşı Abdi İpekçi Caddesi’ni Güzelleştirme Derneği adında bir dernek kurup, üstyapı yatırımlarını üstlenmesiyle başlayan bu projede, Şişli Belediyesi hem kolaylaştırıcı oldu hem de İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile birlikte altyapının baştan sona yenilenmesini sağladı.

Cadde, adına yaraşır bir cadde olmaktan çıkmak üzereyken başlayan girişimin başarıyla sonuçlanması, benzer ortak projelerin hayata geçmesi açısından da olumlu bir gelişme oldu. Kurulan dernek, caddedeki zemin katlarda mülkü olan kişilerden, aidat ve bağışlar toplayarak çalışmaların yapılması amacıyla yola çıktı. Üstyapı için, yaklaşık 1 milyon dolarlık yatırım yapıldı. İki yıllık bu süreçte, halkın, işletmecilerin ve mülk sahiplerinin katıldığı toplantılar ve sunumlar yapıldı. Böyle bir cadde yaratmak, dünyada iyi bir örnek olması, etkinliklerin yapılabilmesi meydan oluşturmak, her noktasıyla medeni, insanların tüm ihtiyaçlarına cevap verebilen alışveriş caddesi olması amacıyla yola çıkıldı. Kararlar katılımcı bir yöntemle alındı.

Kent Mimarisine Örnek Proje

Proje çerçevesinde, 470 metre uzunluğundaki cadde yenilendi. 5,600 metrekare taş döşendi. 450 metrekarelik bir meydan yaratıldı. 58 konik, 44 kare saksı yerleştirildi. İstanbul'da ilk defa bir yol daraltıldı, otopark alanından alınıp yayalara tahsis edildi. Bu, dünyada yeni başlamış bir hareket.

Söz gelimi New York'ta Times Meydanı sekiz şeritten üç şeride düşürülüp beş şerit yayalara verildiği gibi... Kaldırımın ilk 1 metrelik parçası altyapılara ayrıldı; aydınlatmalar, donatılar ve bollard'lar bu hatta yer aldı. Uygulama, araba yolu ve yaya kaldırımlarından oluşan bir kesitle sonlandı. Bunun sebebi, bölgede yağmur suyu altyapısının bulunmayışındı. Tüm kanalizasyon, pis su, temiz su ve elektrik altyapıları yenilendi; gerekli miktarda rezervasyonlar bırakıldı. Aydınlatma elemanları, saksılar caddeye yeni bir ölçek getirdi. Bir uçundan bir ucuna yaklaşık 470 metre olan cadde, merkezinde meydanla taçlandırıldı.

Şişli Belediyesi projeye başından beri verebileceği bütün desteği verdi. Özellikle bazı altyapı çalışmaları derneğin imkanlarıyla olabilecek işler değildi. Bu anlamda belediye çok büyük çaba sarf etti; dernek taşıt yolunu, karayolunu, elektrik direklerini ve aksesuarlarını yenilemeden önce güzel ve sağlam bir altyapı yaptı. Kısa dönemlerde çökme veya bozulma olmaması için uzun seneler kullanılacak şekilde yapıldı.

Sürdürülebilir Kimlik Kazandırma Stratejisi

15 Eylül 2020'de açılışı yapılan cadde, artık tüm bölgenin cazibe merkezi. Dernek yöneticileri süreci şöyle anlatıyor:

"Buraya senelerdir yatırım yapılmamış. Şu an yapılan yatırım, hem geçmiş 50 yıldır olanı düzeltten hem de bundan 50 sene sonrasında da yaşayacak bir altyapı. Belediyeye derneğin el ele vermesinin böyle bir faydası oldu. Derneğin çözemeyeceği durumlar vardı; bazı konularda belediyenin yeterli gücü yoktu. El ele iyi bir işbirliği oldu. Halk da destek verdi. Zaten halkın desteği olmasaydı projeyi yürütemezdik."

Derneğin görevlerinden birisi de caddeyi güzelleştirmenin yanında bu fonksiyonların yerine getirildiği, caddenin dünyadaki örnekleriyle üst düzeyde yarışabildiği bir hale gelmesini sağlamak. Bu çerçevede salt bir üstyapı yenileme projesinin ötesinde, caddenin sürdürülebilir bir ticaret ve kültür merkezi haline gelmesini sağlamak. Tabii bu da sivil toplum kuruluşları, halk, modacılar, tasarımcıların yanı sıra belediyenin öncülüğü ve desteğiyle olacak.

En Lüks AVM'lerden Bile Daha Lüks Bir Alışveriş Ortamı

Türkiye’de “markalar caddesi” konumuna gelebilecek en iyi yer Abdi İpekçi Caddesi. Şu anda konumlanan markalar itibarıyla cadde, dünya metropollerindeki caddelerin Türkiye’deki versiyonu. Bu cadde yabancı markaların en iyileri ve Türkiye’nin en iyi markalarıyla bir konsept oluşturuyor. Dünyada üst düzey para harcayan bir tüketici kitlesi var. İstanbul’da tabii ki çok iyi alışveriş merkezleri var ama bu müşterinin istediği caddede olmak. Hem caddede dolaşmak, şehrin kokusunu almak hem de böyle bir alışveriş ortamına sahip olmak istiyorlar. Abdi İpekçi Caddesi’nin yenileme projesinin temel amacı da bu isteğe yanıt vermek. Artık Türkiye’nin de metropol şehirler gibi bir “markalar caddesi” var. Cadde, ülke adına bir katma değer yaratacak ve iyi bir kimlik kazandıracak.

Sonraki aşamalardan biri de yurtdışındaki metropol şehirlerdeki caddelerle Abdi İpekçi Caddesi’ni kardeş cadde yapmak. Dernek yenileme projesiyle sınırlı değil, caddede pek çok etkinlik de düzenlenmesi hedefleniyor. Özellikle meydanın bir kültürel-sanatsal etkinlikler merkezi olması için çalışmalar yapılacak. Hem dünyanın en iyi markaları hem de Türkiye’nin en iyi markaları, tasarımcıları ve restoranları burada konumlanması hedefleniyor.

Abdi İpekçi Anıtı: Hiç Unutmamak İçin!

Abdi İpekçi Caddesi sadece bir "markalar caddesi" değil, aynı zamanda siyasi tarihimizde büyük öneme sahip bir cadde. Gazeteci ve yazar Abdi İpekçi (1929-1979), 1979 yılında Emlak Caddesi'nde uğradığı suikast sonucu hayatını kaybetti. Türkiye'yi şoka sokan bir siyasi cinayetti bu ve 12 Eylül askeri darbesine bahane siyasi bir argüman olarak kullanıldı. Oysa ki, zaten bu cinayette darbeyi isteyenlerin parmağı olduğu zaman içinde ortaya çıkacaktı. Suikastin ardından Emlak Caddesi'nin adı Abdi İpekçi Caddesi oldu ve buraya 2000 yılında, bir anıt dikildi. Bronz anıt, yaklaşık üç buçuk metre yüksekliğinde. Erhan İşözen ve heykeltıraş Gürdal Duyar imzası taşıyan anıt, Abdi İpekçi'nin büstünü taşıyan bir kız, bir erkek iki öğrenciden oluşuyor. Anıtı çerçeveleyen kemerli yapının üzerinde barış güvercini betimleniyor.

"Caddenin Sakinleri Değişti Ama Pırıltısı Hiç Değişmedi"

Emlak Caddesi'ndeyken de zengin ve ihtişamlı bir caddeydi burası, ancak bugünkü haliyle uzaktan yakından bir ilgisi yoktu. O günleri, özellikle de 2000'li yıllardan öncesini 38 yıldır bu caddede ikamet eden Güler Ziyalar, caddenin yıllar içindeki değişimini de içeren şekilde şöyle anlatıyor:

"Yıllar boyunca bazı dönemlerde caddenin gece hayatı hareketlendi, bazı dönemlerde alışveriş öne çıktı. 1980'lerde yaz aylarında, çok nadir otomobilin geçtiği caddede futbol oynayan çocuklardan 2000'li yılların hıncahınç kalabalık yılbaşı partilerine kadar çok farklı anılara şahitlik ettim. İlk yıllarımızdaki tanıdık yüzlerin çoğunu artık caddede göremiyorum ancak bu caddede gördüklerim hala hep güzel yüzler. Caddenin karakterinin, sakinlerinin defalarca değiştiğine ancak pırıltısından ve büyüsünden hiçbir şey kaybetmediğine şahit oldum. Dünyanın en güzel şehri İstanbul'un 'tektaş'ı' olarak gördüğüm caddemizdeki yeni düzenlemelerle bu özelliğini gelecek kuşaklara taşıyacağına inanıyorum. Emeği geçen herkesin ellerine sağlık."

“ ŞİŞLİ’NİN EN GÜZEL PARKLARI ”

Şişli’nin en yeşil semti Nişantaşı, bu açıdan en şanslı semt denebilir. Özellikle Harbiye ve Teşvikiye mahallelerindeki üç park bunun sebebi. Ama şunu da hemen belirtelim ki, parklar bir yerde öbeklenmiş, buna karşın özellikle Meşrutiyet Mahallesi tam anlamıyla bir beton ormanı gibi şekillenmiş. İstanbul’un en büyük parklarından biri olan Maçka Demokrasi Parkı, yine İstanbul’un pek çok sanat etkinliğine ev sahipliği yapan Nişantaşı Sanat Parkı ve City’s AVM’nin arkasında, iki sokağı birbirine bağlayan Mıstık Parkı, Nişantaşı’nın nefes alma ve dinlenme noktaları. Her biri varlıklarıyla, Nişantaşı’nın cazibesini ve yaşam kalitesini artıran önemli kamusal alanlar.

Maçka Parkı: O Çeşme Bunu Hak Etmiyor!

Maçka Parkı, yıllar boyu bakımsız kalmış, biraz da girilmeye çekinilen bir yeşil alan olarak kaldı uzun süre... Özellikle 1980 öncesinde uzun bir süre böyle bir haldeydi. Hatta birkaç ceset bile bulunmuştu. Özellikle akşam üstlerinden sonra, kadınların girmesinin mümkün olmadığı bir bölgeydi. Şimdi Sütü Kafe’nin bulunduğu parkın üst kısmında, bakımsız haldeki çeşme ve geniş toprak bir alan vardı. Burada semtin mahalli amatör kulüpleri antrenman yapardı. Hemen aşağısında da belediye otobüslerinin park ettiği Maçka son durak yer alırdı.

Bu alandaki çeşme, İstanbul’un en güzel çeşmelerinden biri. Ama çok uzun yıllar bakımsız kaldığı da kesindir. Suyu halen akıyor, eskisi gibi harap değil ama hala işlevsiz. Bu çeşme II. Abdülhamit tarafından Raimondo d’Aronco’ya Tophane’deki Nusretiye Camii önünde dikilmek üzere ısmarlanmış 2. Abdülhamit Meydan Çeşmesi. Bu çeşmenin inşa edildiği yer Tophane, yani sonradan Maçka’ya taşınmış! 1901’deki açılış yapılmış. Tophane’de, Nusretiye Camii’nin önünde 1957’ye çeşme olarak işlevini görmüş. Tophane-Dolmabahçe aksındaki yol genişletme çalışmaları sebebiyle sökülüp, Maçka Parkı’na yeniden kurulmuş.

Mimari açıdan İstanbul'un en zarif çeşmelerinden biri II. Abdülhamit Çeşmesi. Pek çok tarzın iç içe geçtiği bir yapı. Dört yüzlü meydan çeşmesi olarak barok üslupta tasarlanan çeşme, ince silmelerle hareketlendirilmiş cephelerinden iki yüzü dar, diğer iki yüzü ise daha geniş olarak karşılıklı cephe biçiminde düzenlenmiş. Kurşun örtülü bir çatı ve geniş bir saçak altında mermerden yapılmış olan çeşmenin ayna taşları Türk rokoku stilinde motiflerle bezenmiş.

Sütunların üzerindeki alınlık dört yüzünde çeşme kitabesinin birer beyitini taşıyor. Kitabesine bakıldığında tarihini veren manzum tarih metnini, Üsküdarlı Şair Ahmed Talat Bey yazmış. Kitabesi ise devrin en önemli hattatı Sami Efendi tarafından mermere kabartma olarak yazılmış. Sütunların üzerindeki alınlık dört yüzünde çeşme kitabesinin birer beyitini taşıyor. Kitabe şu beyitle son buluyor:

"Sayesinde ol şehinşah-ı mu'alla meşrebin / Teşnegâna böyle dil-cû çeşmeler oldu bedid/Ab-ı şerbetin içüb birle Didim tarihini / Eyledi bu çeşmeyi bünyad Han Abdülhamid".

Hemen çeşmeyi geçer geçmez, sağ tarafınızda, İstanbul'un ilk modern teleferiğinin istasyonu var. 11 Nisan 1993 tarihinde açılan teleferik hattı Taşkışla ve Maçka arasında hizmet veriyor. Hat, özellikle İstanbul Teknik Üniversitesi'nin iki kampüsünü (Maçka ve Taşkışla yerleşkeleri) birleştirerek üniversite öğrenci ve personeli için kolaylık sağlamak için hizmete açıldı ama iş çıkışı saatlerinde Maçka ve civarından Taksim'e gitmeniz gerekiyorsa, Taşkışla'dan azıcık yürümeyi göze alırsanız, en hızlı ve pratik ulaşım aracı. İki istasyon arasında çalışan teleferiğin havai hattı 333,5 metre uzunlukta. Hatın büyük kısmı Maçka Demokrasi Parkı üzerinden geçiyor ve parkı kuşbakışı seyretmenin lüksüne sahip oluyorsunuz.

Bugün Maçka Demokrasi Parkı'nın bulunduğu arazide, 1950'li yıllarda büyük boyutlu düzenlemeler gerçekleştirilmiş. Bu yıllarda ana yollar iyileştirilmiş ve yeşil alana önem verilmiş. Maçka Parkı bu dönemde tasarlanmış. Park, Dolmabahçe, Maçka, Nişantaşı, Harbiye arasında, oldukça geniş bir alana yayılıyor. Kongre Vadisi'nde yer alan park Nişantaşlılar için bir vaha gibi... Bahar ve yaz aylarında, İstanbul'un her köşesinden ziyaretçilerle dolup taşıyor. Özellikle spor yapan ve köpeklerini dolaştırmak isteyen semt sakinleri, parkın müdavimleri... Şöyle bir olanak da sunuyor, Harbiye'den girip, Dolmabahçe'den çıkana kadar, Nişantaşı Sanat Parkı'nın kapısından girip Maçka Demokrasi Parkı'nın Dolmabahçe çıkışına kadar, iki parkın içinden yeşillikler içinde geçebiliyorsunuz. Maçka Demokrasi Parkı, pek çok özelliğiyle, kentlilerin önemli dinlence ve eğlence merkezlerinden. Parkta, ıhlamur, gürgen, çınar, kavak, kestane, şimşir, ceviz ve meşe ağaçları bulunuyor. Park içerisinde, spor aletleri, yeme-içme birimleri ve yapay havuzlar var. Bir zamanların gazinosu, günümüzde İstanbul'un önemli açık hava etkinlik alanlarından olan Küçükçiftlik Park da bu alanın hemen yanında...

Maçka Demokrasi Parkı'nın da içinde yer aldığı vadiyle ilgili ilk bilgiler 19'uncu yüzyılın ortalarında arşivlenmiş. Sık ağaçlıklı küçük kulübelerle bezenmiş ve yanından dere akan bir vadi olarak tanımlanan bu bölgenin at sürme, piknik ve mesire alanı olarak kullanıldığı rivayet ediliyor. Yine bu dönemlerde parkın yanında akan dereye kayık gezileri düzenlendiğine dair bilgiler de var ama ne kadar gerçek bilemiyoruz, zira herhangi bir belge yok. Bugün dereye ilişkin bir iz bulmak da imkansız.

Bugünkü Teşvikiye Camii ve Nilüfer Hatun İlköğretim Okulu'nun bulunduğu alanda yer alan Nilüfer Hatun Konakları'na ve çevresine gelenlerin bu vadiden geçtikleri, burada mola verdikleri ve dereden su içtikleri yazılı kayıtlarda.

1970'li yılların başında bu alan özellikle evsiz insanların uğrak ve barınağı olarak kullanılması nedeniyle korkulan bir bölge olarak mimlenmişti bu yeşil alan. Derme çatma kulübeler ve parkın Dolmabahçe tarafında ekilen küçük bostanlar vardı. Harbiye'deki Artigiana Düşkünler Evi'nden kaçan çocukların burada yaşamaya ve özellikle geceleri etraftan geçen insanları korkuttukları dilden dile yayılmıştı. Çeşitli saldırı ve gasp olaylarının da yaşandığı biliniyor. Semt sakinlerinin şikayetleri üzerine burada geniş çaplı bir ıslah çalışması yapıldı ve 'Cadı Evleri' olarak anılan kabul edilen daha çok evsiz insanların barınak olarak kullandığı küçük kulübeler yıkıldı.

1990'lı yıllara gelindiğinde bile, arazi halen düzenlenmemiş bir koru halindeydi. Yanında ise bir kanalizasyon akıyordu. Bu bölge 1993 yılında restore edildi ve adı 'Maçka Demokrasi Parkı' oldu. Artık halı sahaları olan, güvenlik sorunu önemli ölçüde çözülmüş bir park ortaya çıkmıştı. Ve doğal olarak ziyaretçi sayısı da hızlı bir şekilde artış gösterdi. Özellikle bu iki halı sahaya talep büyüktü, zaman zaman sıra maç sırası kavgaları bile yaşanır oldu. Bir diğer mesele de ziyaretçilerin artlarında bıraktıkları çöplerdi. Bir süre sonra parktaki iki halı saha yıkılarak yerine halk sporu için spor gereçlerinin bulunduğu bir alan açıldı. Bir süre sonra, parkta en çok ihtiyaç duyulan umumi tuvalet meselesi de çözüldü. 2021 yılında park bir kez daha düzenlenerek son şeklini aldı. Nişantaşı girişindeki logosu yenilendi, iç kısımlarda pek çok yeni düzenleme yapıldı. Bunun yanı sıra, ziyaretçilerin kahve-çay ve sandviç satın alabileceği bir Beltur gezici büfesi de hizmet vermeye başladı.

Park içinde yer alan kafelere gelince... Semt sakinlerinin pek tercih edecekleri atmosfere sahip olduklarını söylemek oldukça güç. Parkın Taşlık tarafında yer alan kafelerin konseptleri biraz hafta sonu ziyaretçilerine hitap eder tarzda denebilir. Yemek de yiyebileceğiniz bu kafelerdeki ortam, nargile kafe atmosferinde diyebiliriz. Gelen müşteri kitlesi de buna uygun. Oysaki bir aralar bu parkın içinde bir İspanyol restoranı bile açılmıştı. Luria adındaki restoran ne yazık ki pek uzun ömürlü olamadı.

Belki konsepti belki de fiyatları sebebiyle, tabii kirası da yüksek gelmiş olabilir.

Nişantaşı Sanat Parkı: Sanatla Yaşayan Bir Park

Maçka Demokrasi Parkı'nın yanında yüzölçümü olarak küçük kalsa da, yine de Şişli'nin en önemli parklarından biri yer alıyor. Nişantaşı Sanat Parkı, üç farklı isimle anılan bir park. Harbiye Sanat Parkı veya Maçka Sanat Parkı da deniyor. Maçka Demokrasi Parkı ile komşu, bu sebeple Nişantaşı Sanat Parkı'ndan çıkıp, bir dakika sonra Maçka Demokrasi Parkı'na girmeniz mümkün. Bu iki parkın art arda sıralanması sayesinde, Harbiye'den Dolmabahçe'ye kadar kesintisiz bir yeşil alan ortaya çıkıyor.

Nişantaşı Sanat Parkı'nın halk arasındaki adı 'Kedili Park'. Bu isim boşuna verilmiş değil, zira İstanbul'da, belki de Türkiye'de metrekare başına en fazla kedinin düştüğü yer burası. Öyle bir ünü var ki, bu parka Bağcılar'dan, Sarıyer'den, Anadolu Yakası'ndan, yani İstanbul'un her yerinden kediler getirilip terk ediliyor. Bunun sebebi, bu parkta kedilerin aç kalma ihtimalinin hiç olmaması!

Şişli Belediyesi'nin yaptırdığı kedievlerinde onlarca kedi barınıyor. Beslemeyi hem belediye hem de yurttaşlar üstleniyor. Hemen belirtelim, Nişantaşı kedilerin en çok sevildiği ve değer verildiği semt desek abartmış olmayız. Genel olarak Şişli için de sokak hayvanları popülasyonu söz konusu oldu mu, kediler uzak ara önde. Bu köpeklerin az olduğu anlamına gelmiyor, kedi nüfusu çok fazla...

Parkın girişinde kedilere blok flüt resitali veren bir sokak müzisyenini ve çevresini çember şeklinde sarmış kedileri sıklıkla görebilirsiniz. Gün boyu, Nişantaşı ve çevre semtlerden gelen hayvanseverlerin torba torba mama taşıdıklarını da... Parkın merdiverlerine çökmüş ve bir kediyle sohbet eden insanlarla banklarda bir ziyaretçenin kucağında mutlu mesut gırıldayan kedileri de...

Bu parkın özellikleri saymakla bitmez, halk tarafından 'Kedili Park' olarak anılsa da resmi ismini de fazlasıyla hak ediyor. Nişantaşı Sanat Parkı, tematik bir park olarak öne çıkıyor. Valikonağı Caddesi girişinden adım attığınızda sizi 16 büst karşılıyor. ! 6 Türk devletinin liderlerinin büstü ve hemen yanında da birer direğe çekilmiş o devletlerin bayrakları... Mete Han'dan Bumin Han'a, Babürşah'tan Selçuk Bey'e, Osman Bey'den Mustafa Kemal Atarük'e... Cumhurbaşkanlığı forsuada yer alan 16 yıldız işte burada.

Merdivenleri indiğinizde bu kez ilk bakışta sizi mutlaka şaşırtan bir heykele denk geliyorsunuz. Denizler Tanrısı Neptün, bir ejderhayı mızrakla öldürmüş, bir ayağıyla üzerine basarak poz veriyor size. Heykelin neyi simgelediğini anlamanız için yanındaki açıklamayı okumanız dışında bir seçenek yok! Zira ne kadar düşünseniz de aklınıza gelecek cinsten değil... "Metabolik Cerrahi Anıtı" şeker hastalığının ameliyatla tedacivisini simgeleyen bir sanat eseri. Parkın sonunda, yani Maçka Demokrasi Parkı'na bakan çıkışında ise dört tane büst daha yer alıyor. Bunların neden bir arada olduğunu anlamanız pek mümkün değil. Zira soldan sağa dört büstün ilki Dimitri Cantemir'e ait. Boğdan Prensi Dimitri Cantemir'in kim olduğunu pek bilen yoktur ama hikayesi oldukça ilginç. Aslına bakarsanız yerli ve milli bir adı da vardır, Dimitri Kantemiroğlu!.. Kendisi Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı Boğdan eyaletinin, yani bugünkü Moldova'nın ve Romanya'nın bir bölümünü içine alan bölgenin beyiymiş. Aynı zamanda tarihçi, yazar ve müzisyen de... 1687'den 1710 yılına kadar İstanbul'da yaşamış ve Türk klasik müziğine büyük katkıları olmuş. Bunun yanı sıra, felsefi kitaplar ve edebi eserler de yazmış. Tarih ve müzik üzerine yazdığı eserlerle ünlenmiş. Mesela "*Osmanlı Devleti'nin Yükselişi ve Gerileyişinin Tarihi*" onun imzasını taşıyor. Bu kitabı hala sahaflarda bulmanız mümkün, önemli bir kaynak eser sayılıyor.

İyi güzel de Nişantaşı Sanat Parkı ile bu zat-ı muhteremin, Dimitri Cantemir'in ilişkisi nedir? Bu parka bir süre ismini verecek kadar bir ilişkisi olmuş! Mantıklı bir açıklaması pek olmamakla birlikte, o dönemin belediye başkanının Romanya ile yakın ilişkileri sebebiyle bu bağın kurulduğunu söylemek mümkün! 1 Aralık 2003 tarihinde, Dimitri Kentemiroğlu'nun 330'uncu doğum yılında parkın adı "Maçka Dimitri Cantemir Parkı" olmuş böylelikle... Büst de o gün açılmış işte. Büstün altında yer alan açıklamada, Osmanlı İmparatorluğu'na attığı kazıktan hiç söz edilmiyor, ama tarih Boğdan Beyliği'nin beratını padişahıtan aldıktan kısa bir süre sonra Rus Çarı ile işbirliğine girdiğini yazıyor.

Bu büstün neden bu parkta olduğunu böylece anlamış oluyoruz. Ama yanındaki üç büst? Willy Brandt, Emiliano Zapata ve Meksikalı General Bernardo O'Higgins Riquelme... Bunların burada dikilmiş olmasının sebebi de diplomatik ziyaretlerden ve protokollerden kaynaklanıyor. Ancak hepsini bir arada görmek insanı biraz şaşırtıyor. Zira tarihsel, politik ya da kültürel açıdan bu dört tarihi kişilik arasında bir bağ kurmak mümkün değil. Eğer hemen heykellerin karşısındaki Down Café'ye oturup bir çay ya da kahve içerseniz, karşınızda bu şahsiyetler olacak. Bu arada hemen belirtelim, park içindeki üç mekandan biri Down Café. Özelliği ise hem kafede Down sendromlu gençlerin çalışması hem de gelirin Down sendromluları gözetken sivil toplum kuruluşlarına aktarılması...

Parka Valikonağı Caddesi'ndeki kapısından girdiyseniz, 16 Türk büyüğünün büstlerinin hemen yanında bir yan yol göreceksiniz, buraya sapsarsanız biraz ileride çok ilginç bir çay bahçesi çıkar karşınıza... Uzun yıllardır hizmet veren bu çay bahçesi, sanki bir anda Anadolu'nun bir taşra kasabasına ışınlanmışsınız hissini verir. Salaş bir mekandır ama onu özellikli kılan bu değildir.

Tavuklar, ördeklerle birlikte çay içebilirsiniz bu mekanda. Bir de çay bahçesinin efendisi vardır, "Düdük" adlı bembeyaz bir horoz. Masalar arasında dolaşır, bir ters hareketinizi görürse hemen efelenir. Bu çay bahçesinin bir diğer özelliği ise sürekli değişen garsonlarıdır. Hemen hepsi kadındır ve Orta Asya cumhuriyetlerinden ülkemize gelmiş göçmenlerdir. Çay bahçesinde karnınızı da doyurabilirsiniz, gözleme, köfte ve benzeri birkaç yiyecek daha mönüde bulunur.

Biraz önce sözünü ettiğimiz Metabolik Cerrahi Anıtı'nın karşısında bir başka mekan daha yer alır. Hafta sonları yer bulmanın çok zor olduğu Park Sanat Café-Bistro, açık ve kapalı alanı olan, parkın içinde içkinizi içip kaliteli yemekler yiyebileceğiniz özel bir mekan. Daha çok bir snack bar gibi... Özellikle Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu'nda oyun izlemeye, Cemal Reşit Rey Kültür Merkezi'nde konser dinlemeye gelenler, Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nde kongreye katılanlar etkinlik bitimi sonrasında burayı dolduruyor. Semt sakinlerinin de özellikle bahar ve yaz aylarında çok tercih ettikleri bir mekan Park Sanat Café-Bistro... Yaz gecelerinde işe gece geç saatlere kadar burada içkinizi içip, keyif yapmanız mümkün.

Nişantaşı Sanat Parkı, adının hakkını verir. Bahar ve yaz aylarında sayısız açık hava kültür-sanat etkinliğine ev sahipliği yapan parkta, halk konserleri, açık hava sinema gösterimleri, sergiler gerçekleştirilir.

Mıstık Parkı: Binaların Arasında Nefes Almak İçin Bire Bir

Mıstık Parkı, Nişantaşı'nın göbeğinde bir vaha gibidir desek yeridir. Akkavak Sokak ile Şakayıp Sokak'ı birleştiren bu parkın Akkavak Sokak girişinin köşesinde Backhouse, Şakayık Sokak tarafındaki köşesinde Teşvikiye, Meşrutiyet ve Harbiye muhtarlıkları, karşısında Tunaman Çarşısı ve Polo Garage'ın önünde bir kafe yer alıyor. Bu park da kedileriyle anılan bir park ve özellikle semtin emeklilerinin sıklıkla ziyaret ettiği bir ortak yaşam alanı.

Parkta bir çocuk oyun alanı ve bir de hayvan parkı yer aldığından ötürü, sokak kedilerinin yanı sıra sahipli ve sahipsiz köpekler de bu parkın ziyaretçileri arasında. Parkta, belli dönemlerinde el işi ürünlerin satıldığı bir açık hava pazarı da kuruluyor. Bir de ikinci el pazarı... Sadece ev objelerinin satıldığı bir pazar bu.

Mıstık Parkı'nda bir de taş anıt var, bu kez bir nişan taşı değil, bir "Zamantaşı"... Parkın konuklarına zamanı hatırlatan bir taş! Mehmet Konuralp tarafından tasarlanmış. Saat, bir monolitte, kare bir oyuntunun orta noktasına yerleştirilmiş. Monolit, geleneksel yöntemlerle bir taş ocağından kesilip çıkartılmış. Saatin kadranı, zamanın hızla geçip gittiğini, biraz daha hızlanmamız gerektiğini söyleyen dijital bir kadran değil, tüm geleneksel meydan saatlerindeki gibi analog bir kadran. Saniye göstergesi de yok. Özellikle konulmamış, günümüzün koşuşturmalı, zamana bağlı hayatına bir başkaldırı gibi, parkta yerini almış. Zamanla yarışmak yerine, parkta biraz zamana baş eğmeden dinlenin der gibi...

Taşlık: Swisotel Önünü Kesme Bambaşka Bir Şeydi

Taşlık ayrı bir hikaye... Belki Nişantaşı'na uzak ama her zaman bu semtle bağlantılı olmuş bir alan. Bugün Swisotel'in olduğu bölgeden İsmet İnönü'nün evine kadar olan alanda yer alan park, geçmişten bugüne kalan çok özel bir yeşil alan. İsminin nereden geldiğine gelince, bildiğiniz molozdan geliyor!

Kanuni Sultan Süleyman döneminde, Bektaşî Karaabalı Mehmet Baba'nın isteği üzerine, padişah tarafından vakfedilmiş bu arazi ve buraya bir cami yaptırılmış. Ancak zamanla yıkılıp yok olan caminin yerine, Sultan Abdülaziz döneminde, 1874 yılında yeniden bir cami yapılması için çalışmalar başlamış. Sultan Abdülaziz bu camiye kendi adını yaşatmak üzere, dört minareli olarak yaptırmak istemiş. Yaptırdığı bütün büyük yapılarda, şehrin kuzey tarafını tercih eden Abdülaziz, kendi camisi için Marmara'dan geldiğinde, İstanbul Boğazı'nın girişine hakim bu yeri seçmiş.

Caminin yapımı için saray mimarı Sarkis Balyan görevlendirilmiş. Bugün restore edilmiş ve bir cazibe merkezi haline gelen Sıraevler'in doğuşunun sebebi de bu caminin inşa süreci aslında. Caminin yapım masraflarını karşılamak için bir de vakıf kurulmuş ve Sıraevler inşa ettirilmiş.

Şimdi caminin hikayesine gelelim... Sarkis Balyan, 1874-1875 yıllarında; Maçka sırtlarına inşa edeceği cami için, taş döşeyerek düzlük bir alan yaratmış ve caminin kubbesini taşıyacak dört büyük fil ayağının konacağı yerlerin temellerini atmış. Zamanın Vakıflar İdaresi tarafından caminin yapımında kullanılmak üzere, buraya taş ve mermerler getirilmiş. Ancak Sultan Abdülaziz, 'Aziziye' adı verilecek caminin duvarlarının yapımına başlanmadan önce tahttan indirilip hapsedildiği Feriye Sarayı'nda ölünce, caminin inşaatı da yarım kalmış. Aziziye Camii'nin taş temelleri, İnönü Stadyumu'nun yapılacağı 1947 yılına kadar harap halde burada kalmış. Bu arazideki tek yapı, salaş bir kahvehaneymiş.

1948 yılında Prof. Sedat Hakkı Eldem tarafından Taşlık Kahvesi inşa edilmeye başlanmış ve 1950 yılında kahvehane tamamlanmış. O zamanlar, Taşlık öyle bir lokasyondtu ki, İstanbul'un tüm güzellikleri ayaklarınız altında desek yeri ydi. Sarayburnu'ndan Boğaziçi'ne panoramik bir manzarayı başka bir yerde bu kadar net bulamazdınız. Dolmabahçe ile Yıldız saraylarına yakın konumuyla, İstanbullular kadar Batılı gezginlerin de şehri seyretmek için tercih ettikleri bir manzara terasına dönüşmüştü.

Halk bu yeni kamusal alanı çok sevmiş, gençler burada buluşur, bebek arabaları burada gezdirir, başta Nişantaşı olmak üzere çevre semtlerin sakinleri akşam üstleri burada gezintiye çıkar olmuşt u. Aziziye Camii'nin temeline ait taş blokları, zaman içinde dağılsalar da, çok belirgin şekilde, 1930'lu yılların sonuna kadar bölgeye hakim olmaya devam etmişti.

İşte bu ortada kalan taşlardan, daha doğrusu molozlardan dolayı buraya “Taşlık” ismi verilmiş. Yalnız burada caminin yapılmamasına ait bir ayrıntı daha var. Burası Dolmabahçe Sarayı’nın tam arkasında ve ondan yaklaşık 30 metre yüksekte... Cami yapıldığı takdirde, minarelerdeki şerefeler daha yüksekte olacak ve ezan okuyan müezzin, oradan padişahın harem dairesini görebilecekti. Caminin yapılmamasının bir sebebinin de bu olduğu rivayet ediliyor.

Şimdi de gelelim, bugün Maçka Demokrasi Parkı’nın ve Taşlık’ın doğuş sebebine... İstanbul için Henri Prost tarafından hazırlanan nazım planında, Dolmabahçe’den Maçka’ya yükselen Kadırgalar Vadisini, büyük bir park haline getirmeyi önerir. 1940’lı yıllarda İstanbul Valisi ve Belediye Başkanı olan Lütfi Kırdar, Prost planı doğrultusunda, Taksim Meydanı ve Taşlık arasındaki 30 hektarlık bölümde şehir içi park oluşturur.

Prost Planı’nda, “2 Nolu Park” olarak adlandırılan bu park tasarlanır ve Aziziye Camii’ne ait taşların da kaldırılmasına karar verilir. Bu taşların bir kısmıyla, 1940 yılında, daha sonra Fahrettin Aslan tarafından işletilecek meşhur Maçka Taşlık Gazinosu inşa edilir. Gazino, tam da Aziziye Camii’nin temellerinin olduğu taşlık alanda inşa edilir. Taşların bir kısmı ise, 1945-1949 yılları arasında yapılan Şişli Camii inşaatında kullanılır. Park alanına: meşe ve kestane ağaçları yanına, ıhlamur, kavak, gürgen, meşe, akasya ve şimşir gibi ağaçlar dikilir.

Artık ne Taşlık Gazinosu var ne de çay bahçesi... 1980 yıkıldı ve Dolmabahçe Sarayı’nın hemen arkasına, 1980’lerin sonuna doğru da Swissotel inşaatı başladı. 1988 yılında Japon ve Alman ortaklığıyla inşa edilen Swissotel’in yüzde 85,2’si Japon firmanın, yüzde 9,56’sı Alman firmasınınındı. Otel 1991 yılında hizmete açıldı. Sonra el değiştirdi. O güzelim manzara sonsuza dek kapanmış oldu.

Taşlık Parkı'nın sınırlarından söz ederken, "İsmet İnönü'nün evinin olduğu bölgede" demiştik ya... Bu parkta da İsmet İnönü'nün bir heykeli vardı. İsmet İnönü, parkın hemen yanında küçük bir arazi satın almış ve boğazı gören iki katlı modern bir yazlık ev yaptırmış ancak hiç oturamamıştı. Heykelin hikayesi de ilginç... 1940 yılında Taksim Gezi Parkı'na dikilmek üzere Alman heykeltıraş Rudolf Belling'e sipariş edilmiş. Zira 1943 yılında Henri Prost'un yapmış olduğu projeye uygun olarak zamanın valisi ve belediye başkanı Lütfi Kırdar tarafından: gezinti yeri ve park olarak düzenlenen yere "İnönü Gezisi" ismi verilmiş.

Gezinin, Etap Marmara Otel'i'nin karşısına gelen kenarına da İnönü'nün heykelinin dikilmesi düşünülmüş ve heykelin üstünde durduğu taştan yapılmış kaidesi konmuş. Kaide için 1943 yılında bir yarışma açılmış ve Feridun Akozan ve M. Ali Handan'ın önerisine birincilik verilmiş. Ancak bu kaide uzun yıllar orada beklemiş, kaidenin iki geniş yüzünde kabartma harflerle yazılmış yazılar, görülmesin diyerek üzerleri tahta kapaklarla kapatılıp çivilenmiştir. Malum, siyasi husumet sebebiyle... Heykelin parçaları uzun süre Mecidiyeköy Tekel Likör Fabrikası bahçesinde, ardından İstanbul Belediyesi'nin Edirnekapi atölyelerinde bekletilmiş.

Yepyeni Bir Park Doğuyor

Taşlık alanı, Maçka Parkı'na dönüştürülünce, Taksim'deki kaide, şimdiki yerine taşınmış, kaide üzerindeki tahtalar sökülmüş ve 40 yıllık bekleme süresi sonunda 1982 yılında şimdiki yerine dikilmiş. Anıt 7,5 metre yüksekliğindeki bir kaide üzerinde 5 metre yükseklikte. İnönü, bronz bir at üzerinde... Kaidenin önüne, 3 metre yüksekliğe genç bir erkek figürü yerleştirilmiş. Heykelin kaidesinin bir yüzünde: Atatürk'ün İkinci İnönü zaferini kutlamak için gönderdiği telgraf metni var.

Son yıllardaki kent yağmasının sonuçlarını hep birlikte yaşıyoruz. Boş kamu arazileri yapılaşmaya açılıyor ve başta semt sakinleri olmak üzere hemen herkesin tepkisini çekiyor. Bunlardan biri de Nişantaşı'nda gündeme geldi çok kısa bir süre önce. Marmara Üniversitesi'ne ait kampüse tahsis edilen ve ardından kampüsün yıkılmasıyla ranta açılan geniş arazi. Nişantaşı'nın İhlamur'a bakan yamacında yer alan bu çok değerli arazinin yapılaşmaya açılmasındaki sürecin hikayesi, bugün yaşanan tartışmalara ışık tutması açısından önemli... 26 Haziran 2016 tarihinde TOKİ ile Emlak Konut arasında bir protokol imzalanır ve arsa Emlak Konut'a satılır. 16 Şubat 2018'de plan değişikliği Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından onaylanır. Çok kısa bir süre sonra, 21 Mart 2018'de Emlak Konut ihaleye çıkar ve ihaleyi DAP Yapı kazanır. 27 Mart 2018'de tapular TOKİ tarafından Emlak Konut'a devredilir. Bu süreçte, Şişli Belediyesi planın iptali istemiyle dava açmıştır, 9 Ocak 2020'de, mahkeme bu davanın reddine karar verir. Belediye istinaf yolunu dener, 24 Haziran 2020'de, bölge idare mahkemesi davanın reddini kaldırır, ama davanın reddinin kaldırılmasının gerekçesi esastan değil, usuldendir. 9 Mart 2020'de, DAP Yapı ruhsat başvurusunda bulunur. Nisan 2020'de de ruhsatı alır.

Peki hukuki süreç devam ederken belediye neden ruhsatı verdi? Mevcut hukuki süreç devam ederken, bakanlık tarafından onaylanan planın yürürlükte olduğuna istinaden inşaat firması ruhsat hakkını kullanmak istedi. 25 Temmuz 2019 tarih ve 32781 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı genelgesi çerçevesinde, eğer belediye iki ay içinde ruhsatı vermezse, bakanlık ruhsatı verecektir. Yani süreç tıpkı Bomonti Bira Fabrikaları ek binalarının bulunduğu arazide olduğu gibi işleyecekti. Belediye tümüyle devre dışı bırakılarak projenin devam ettirilmesi gündeme gelecekti.

Şişli Belediyesi bu noktada şöyle bir strateji izledi. Proje zaten bakanlık eliyle devreye alınacaktı, bu sebeple en azından bu projeden kamu yararına bir fayda yaratmanın yollarını aramaya başladı yetkililer. Bölgede aynı zamanda deprem toplanma alanı ve yeşil alan işlevi görecek bir alanı kurtarmaktı amaç. Bu strateji çerçevesinde, ruhsat yetkisini kullanarak müdahil olunur ve bölgenin İhlamur Kasrı'na kadar olan aksında 16,000 metrekarelik bir deprem toplanma alanı oluşturuldu.

Gelinen noktada, bölgede inşaat firmasının beş blok inşa edeceği arazinin 6,500 metrekaresi kamunun tasarrufuna geçti ve İhlamur Kasrı aksındaki 11 gecekondunun işgali altındaki araziyle birlikte toplam 16.000 metrekarelik bir kamusal alan kazanılmış oldu. Bu alan yeşil alan ve deprem toplanma alanı olarak kullanılacak şekilde bölge halkının kullanımına açılacak kısa bir süre sonra. Şişli Belediyesi yetkilileri bu alanın tasarımına çevre sakinleriyle birlikte karar verileceğini söylüyor. Yurttaşların talepleri doğrultusunda, katılımcı bir süreç izlenerek tasarlanacak bu rekreasyon alanının yapımını ise inşaat firması üstleniyor.

“ TÜRKİYE’NİN EN KALİTELİ EĞİTİMİNİ VEREN KÖKLÜ OKULLAR ”

Nişantaşı’nın ayırt edici özelliklerinden biri de yüksek kaliteli eğitim veren özel okulları... Bu okulların hepsi de köklü. Özellikle ikisi Tanzimat döneminde başlayan Aydınlanma akımının bir yansımasıyla hayat bulmuş ve aynı ilkeler doğrultusunda eğitimlerini sürdürüyorlar. Fevziye Mektepleri Vakfı Işık Okulları ve Şişli Terakki Lisesi bu gelenekten doğmuş iki eğitim ocağı.

Kısaca her ikisinin de tarihlerine göz atınca, bu niteliklerini daha net kavramak mümkün. 1800’lü yılların sonunda Selanik’te yaşayan ileri görüşlü Türk aileleri; çocuklarını eğitecek, bir Türk okulu arayışı içindeydiler. Mısır’dan Selanik’e göç etmiş Osmanlı Türklerinden Zeki Efendi, hep böylesi bir okul açmayı düşledi. Ancak Selanik’teki ilk Türk okulunu açmayı başaran kişi Şemsi Efendi oldu.

Atatürk’ün Onayıyla ‘Işık’ Adını Aldı

Fevziye Mektepleri Vakfı Işık Okulları’nın öncüsü Feyz-i Sıbyan 14 Aralık 1885’te Selanik’te Tevfik Efendi tarafından hizmete açıldı. Okulunu maddi güçlükler nedeniyle kapatmak zorunda kalan Mustafa Kemal’in öğretmeni Şemsi Efendi de Feyz-i Sıbyan’a katıldı. Böylelikle Türk çocuklarını aydınlanmacı, bilimsel ve çağdaş bir eğitimle tanışmaya başladı.

Balkan Savaşı nedeniyle, Teşvikiye’ye taşınan okul, en zorlu dönemlerde bile eğitim ve öğretime katkıda bulundu. Özellikle asker-sivil bürokratlar, tüccarlar, azınlıklar çocuklarını bu okula göndermeyi tercih etti. Osmanlı dönemindeki vakıfların Cumhuriyet dönemine taşınmasında önemli bir yer sahip ve Türkiye’deki en eski vakıf okullarından olan okul, 16 Aralık 1934’te Mustafa Kemal Atatürk’ün onayıyla kuruluşunun 49’uncu yıl dönümünde “Işık” adını aldı.

Mekteb-i Terakki: Temelleri Selanik'te Atılan Bir Okul Daha

Işık Okulları ile benzer bir tarihe sahip olan Şişli Terakki Lisesi'nin temelleri de Selanik'te atıldı. Terakki Vakfı Okulları, 1877'de Selanik'in ileri gelen Türk iş insanları tarafından "Mekteb-i Terakki" adıyla bir özel okul olarak kuruldu. Okulun en önemli özelliklerinden biri de 1890'lı yıllardan başlayarak kız çocuklarına yönelik iki okul açmış olmasıydı.

27 Mart 1880 tarihinde okulun adı Selanik Terakki Mektebi olarak değiştirildi. Selanik Terakki Mektebi, ortaokuldan sonra lise düzeyinde de eğitim vermeye başladı. Bu hızlı gelişim ve verdiği eğitimin kalitesi açısından Selanik'in en gözde okullarından biri haline gelen Selanik Terakki Mektebi, velilerin de isteğine uyarak yatılı kısım ve kızlar bölümünü de açtı. Okul, 20'nci yüzyılın başında adını Yadigar-ı Terakki Ticaret Mektebi olarak değiştirdi. 1912 yılına gelindiğinde Balkan Savaşı nedeniyle Selanik'te zor günler yaşanmaya başlandı.

1923 Lozan Antlaşması'ndan sonra da Terakki Mektebi'nin Selanik'te kalan son bölümü kapatıldı. Böylece okulun Selanik'teki elli beş yıllık tarihi sona erdi. Ama okulun Selanik'teki son bölümünün kapanmasından dört yıl önce, İstanbul'da Terakki ruhunu taşıyan bir başka okul açılmıştı. 5 Nisan 1919'da Şişli Lisan Mektebi adı altında bir okul kuruldu. 3 Eylül 1919'da Mahmut Celalettin Konağı'nda kapılarını açan Şişli Lisan Mektebi, 24 Haziran 1920 akşamı bu ahşap konak yanınca, 1 Eylül 1920 tarihinden itibaren eğitime Pangaltı'da kiralananan Nuri Paşa Konağı'nda eğitime devam etti. 1921 yılından itibaren adı Şişli Terakki Mektebi oldu.

Okul, 1935 yılında kendi mülkiyetindeki binalarına kavuşuncaya kadar hep Nişantaşı ve Pangaltı arasında, okul hizmeti vermeye uygun konakları kiralayarak tam teşkilatlı, yatılı, karma bir lise olarak gelişti. 1928 yılında da Nişantaşı'ndaki Baş Mabeyinci Konağı'nda eğitim vermeye başladı.

Baş Mabeyinci Konağı, 1935 yılında Emlak ve Eytam Bankası'ndan satın alındı. Konak 1949 yılında yıkılarak yeni ve çağdaş okul tesislerinin yapımına başlandı. Ön cephesi Teşvikiye Caddesi'ne, arka cephesi Akkavak Sokak'a bakan, ortası da büyük bir avludan oluşan tesislerin inşaatı 1962 yılında tamamlandı. 1969 yılında da ön cepheye iki kat ilave edildi.

Zamanla okul binası yetersiz kalmaya başlayınca, okulun bugünkü modern tesislerini oluşturan Levent Yerleşkesi'ne doğru ilk adım 1966 yılında satın alınan 25.800 metrekaarelik araziyle başladı. Bugün Şişli Terakki artık Levent tesislerinde eğitim vermeyi sürdürüyor.

Kuruluşundaki "Terakki Mektebi hayır için yaşadığı gibi hayır ile de yaşar" ilkesi, kuruluş amaçları doğrultusunda "terakki ederek" bugün, "Terakkili olmak yaşama eksiksiz hazırlanmaktır" deyişine dönüştü ve bu ilke doğrultusunda eğitimini sürdürüyor.

Nişantaşı Anadolu Lisesi: İngiliz Kraliyet Ailesi'nin

Ziyaret Ettiği Okul

Nişantaşı'nın bu iki özel okulu kadar namı yürümüş bir lisesi daha var. Yabancıların kurduğu bir kolej, bir zamanların High School'u, bugünün Nişantaşı Anadolu Lisesi... Temelleri 1849 yılında, Beyoğlu Bursa Sokak'ta Lord Stantford Redcliffe'in eşi Lady Stratford'ın bir kız okulu açmasıyla atıldı. Bu girişim, Sultan Abdülmecit tarafından takdir gördü ve böyle bir okulun açılması üzerine, Beyoğlu'nda bulunan bina Sultan Abdülmecit tarafından Lady Redcliffe'e hediye edildi.

Öğrenci sayısı 200'e ulaştıktan sonra, İstanbul'daki yabancıların ve özellikle İngiliz topluluğu mensuplarının çocuklarına sağlıklı bir eğitim vermek amacıyla çalışmalara başlandı. 1905 yılında Boys School kuruldu. Bir süre sonra English High School Boys adıyla eğitim vermeye başladı. 12 Nisan 1911'de, Sultan V. Mehmet Reşat tarafından Nişantaşı'nda üzerinde beş katlı ahşap bina bulunan şimdiki yeri yalnızca okul olarak kullanmak şartıyla okula tahsis edildi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra okulun yatılı ve gündüzlü olarak eğitim ve öğretime devam etmesi okuldaki öğrenci sayısının artmasını getirdi ve ek bina ihtiyacı ortaya çıktı. 1951 yılında okul, lise statüsünü kazandı. Ancak maddi güçlükler nedeniyle 1966-1969 yılları arasında bu statüsünden vazgeçmek zorunda kaldı. 24 Ekim 1971'de İngiltere Kraliçesi 2. Elizabeth, eşi Westminster Dükü Philip ve kızı Prenses Anne okulu ziyaret ettiler.

Ancak maddi yetersizlikler bir sorun olmayı sürdürdü ve sonuçta 1 Ekim 1979'da Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilen High School, Nişantaşı Anadolu Lisesi adını aldı. Kurulduğu günden bugüne Türkiye başbakanlarından Suat Hayri Ürgüplü olmak üzere çok sayıda milletvekili, büyükelçi, siyasetçi, akademisyen, sanatçı, girişimci yetiştirdi. Bugün de Nişantaşı Anadolu Lisesi eğitimde göstermiş olduğu başarılarından dolayı en seçkin Anadolu liseleri arasında yer alıyor.

Hem kaliteli eğitimle hem de 80'li yıllarda diğer liselerdeki gençlerin bu lisenin önünde kamp kurmasıyla meşhur bir lise Nişantaşı Kız Lisesi... Liseli gençler arasında 'güzel kızların okulu' olarak biliniyor. Bu okul, 1914 yılında Nişantaşı Erkek Sultanisi adıyla öğretime başladı. 1919 yılında Fehmi Paşa Konağı'na taşındı. 1923 yılında Nişantaşı Lisesi adını almış. 1924-1925 öğretim yılında Valide Sultan Sarayı'na nakledilen okul 1939 yılına kadar burada ortaokul olarak hizmet verdi. Bu konağın ihtiyaçları karşılayamaması nedeniyle, 1936 yılında aynı binanın bahçesine, bugün eski bina olarak tanımlanan kısmının temeli atıldı ve burası 1939-1940 yılında öğretime açıldı.

1947-1948 öğretim yılında "Nişantaşı Erkek Ortaokulu" adını alan okul yoğun istek üzerine 1956-1957 öğretim yılında kız lisesine dönüştürülmüş ve "Nişantaşı Kız Lisesi" adını aldı. 1997-1998 öğretim yılı öncesinde Rüştü Akın Vakfı tarafından başlatılan restorasyon çalışmaları nedeniyle, eski bina olarak tanımlanan kısım öğretime kapatılıp, yeni binada öğretime devam edilmeye başlandı. Şimdiki adı "Nişantaşı Nuri Akın Anadolu Lisesi".

Rüştü Uzel: Çok Özel Bir Meslek Lisesi

Nişantaşı'nda çok özel bir meslek lisesi var; Rüştü Uzel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi... Sadrazam Sait Paşa Konağı'nda 1941 yılında, "Nişantaşı Kız Enstitüsü" adıyla eğitim vermeye başlayan, 1966 yılında Mesleki ve Teknik Öğretim Okulları eski genel müdürlerinden Mehmet Rüştü Uzel adıyla Kız Meslek Lisesi faaliyetlerini sürdüren, bugünkü adıyla "Rüştü Uzel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi", semtin bir diğer eğitim kurumu.

Okul konağın ihtiyaca cevap vermemesinden dolayı 1971 yılında aynı bahçede inşa edilen A ve B bloklarında öğretim devam etti. 1975 yılında Kuaförlük Meslek Lisesi, 1985 yılında Anadolu Hazır Giyim-Deri Hazır Giyim-Örme Hazır Giyim Meslek Lisesi açılarak üç okul bu binalarda eğitimlerini sürdürdü.

1986 yılında Türk-Alman teknik işbirliği çerçevesinde; hazır giyim ve deri hazır giyim sektöründe bir proje başlatıldı. Bu proje kapsamında, 20 öğretmen yurtiçi ve yurtdışında eğitim aldı. Eğitimler sonrasında bu eğitimciler, Rüştü Uzel Anadolu Hazır Giyim ve Deri Hazır Giyim Meslek Lisesi'ne dönerek; alanlarıyla ilgili meslek dersleri kitaplarını ve eğitim materyallerini hazırladı. Projenin yaygınlaştırılması için 15 meslek lisesinde eğitimler verildi. Bugün kullanılan giyim üretim teknolojisinin modül kitaplarına bu projede hazırlanan kitaplar kaynaklık ediyor. Okulun yeni binalarda faaliyete geçmesi üzerine konak, 1975 yılında Güzel Sanatlar Müdürlüğü'ne, 1982 yılında geçici olarak İTÜ Devlet Konservatuvarı Orta Bölümü'ne tahsis edildi. 12 Mayıs 1988'de çıkan bir yangınla konak kullanılamaz hale geldi.

Daha sonra dış cepheler korunarak iç kısmı eski plana uygun, okulun ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde restorasyonu yapılan bina 2001-2002 öğretim yılında tekrar Rüştü Uzel Meslek Lisesi bünyesinde hizmet vermeye başladı.

2003-2004 öğretim yılı sonunda; C Blok İstanbul Tekstil Konfeksiyon İhracatçı Birlikleri'ne (İTKİB) tahsis edilerek, İstanbul Moda Akademisi kuruldu. Rüştü Uzel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, bugün, Kız Teknik Lisesi, Meslek Lisesi, Açık Öğretim Meslek Lisesi Yüz Yüze Eğitim Programı olmak üzere, yaklaşık bin öğrenciyle eğitim veriyor.

Nilüfer Hatun İlköğretim Okulu: İkiz Okullardan Tek Okula

Semtın en köklü devlet okullarından biri de Nilüfer Hatun İlköğretim Okulu. 1914 yılında eğitime başlayan Nilüfer Hatun İlköğretim Okulu uzun bir süre iki ayrı isme sahipti. Birleştirilmeden önce Nilüfer Hatun ve Selim Sırrı Tarcan adlarını taşıyordu. Her iki adla anılan okulun yerinde 1900'lü yılların başında iki ahşap konak bulunuyordu ve bunlar bir koridorla birbirine bağlıydı.

2. Abdülhamit'in damadı Mahmut Celalettin Paşa'nın sahibi olduğu bu konaklar 1919 yılında Manizade Hüseyin Bey tarafından satın alındı ve kuzeyde bulunan konak Nilüfer Hatun Kız Okulu olarak kullanılmaya başlandı. Güneydeki konak ise ev olarak kullanılıyordu.

İstanbul'un kurtuluşundan sonra belediye tarafından satın alınan eski konakların arsaları üzerine 1929'da şimdiki konumuyla iki okul binası inşaatına başlandı. Her iki bina da Nilüfer Hatun Okulu adıyla 1930 yılında öğretime başladı. Beş yıl sonra iki bina birbirinden ayrılarak iki ayrı okul haline getirildi. Kuzeydeki bina önce 15. Okul, 1949 yılında da Nilüfer Hatun adını aldı. Güneydeki bina ise önce 52. Okul, 1952 yılında İhlamur, 10 Temmuz 1958 yılında da Selim Sırrı Tarcan adıyla eğitimini sürdürdü. 1957 yılında Nilüfer Hatun İlkokulu bünyesinde bağımsız bir ortaokul açıldı. Böylece iki binadaki okul sayısı üçe çıktı.

1990-1991 öğretim yılında Nilüfer Hatun Ortaokulu, Nilüfer Hatun İlkokulu ve Selim Sırrı Tarcan İlkokulu birleştirilerek, Nilüfer Hatun İlköğretim Okulu adını aldı. İşgal döneminde ara verdiği yılların haricinde, başlangıcından bugüne kadar 84 yıl boyunca bu okuldan çok sayıda siyasetçi, bürokrat, iş insanı, sanatçı başta olmak üzere, her meslekten insan yetişti.

Maçka Teknik: Saray Yavrusunda Eğitim Veren Teknik Okul

Maçka Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Nişantaşı çevresindeki okullar içinde en özel binada eğitim veren okul. Maçka Palas'ın hemen karşısındaki tarihi bina, mimar Giulio Mongeri tarafından 1920 yılında İtalyan Sefarethanesi olarak tasarlanmış, neo-rönesans sitilinde bir yapı. Ancak İtalyan Sefarethanesi'nin güvenlik koşulları sebebiyle orada açılmasına izin verilmedi. Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla yarım kalan bina, zaman içinde hasar gördü ve savaştan sonra İtalyanlar, konsolosluklarını Beyoğlu'nda bulunan eski Venedik Sarayında açmayı tercih ettiler. Mongeri tarafından yapılan bina, bir süre tütün deposu olarak kullanıldı ve 1970'li yıllarda ise, restore edilerek okula dönüştürüldü.

Maçka Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Türkiye'nin önde gelen meslek okullarından biri olarak eğitimine devam ediyor.

Devlet okulu ama özel okullar kadar ünü olan bir okul Maçka İlköğretim Okulu. Bu okula kaydolmak için ebeveynler birbirleriyle yarışır. Sebebi öğretmenlerinin kalitesinin bir efsaneye dönüşmüş olmasıdır. Sonuç itibarıyla, uzun yıllardır bu okula girmek için biraz bağış yapmak, araya birilerini sokmak gerekir. Duyduğuma göre, söz gelimi bu yıl kayıt sırasında istenen bağış 50,000 liradan başlıyormuş!

Cumhuriyet'in ilanından sonra 1927 yılında bir Türk tarihçisi olan Cevri Kalfa'nın adı verilmiş okula. Eğitim "Cevri Kalfa İlkokulu" olarak başlamış. Daha sonra bulunduğu semtin adını alarak 'Maçka İlkokulu' oldu. Maçka İlkokulu 1993-1994 öğretim yılından sonra zorunlu sekiz yıllık eğitim nedeniyle Maçka İlköğretim olarak eğitim vermeye devam etti. şimdiki ismiyse Pakmaya Hüsamettin Ziler İlköğretim Okulu... Bu ismi almasının sebebi, bir asırlık okul binasının Pakmaya tarafından restore ettirilmesi.

İTÜ Maçka Yerleşkesi

Ve tabii ki ihtişamlı bir yerleşkeden söz etmeden olmaz. Türkiye'nin en değerli arazisi diyebileceğimiz İTÜ Maçka Yerleşkesi'nde bugün neredeyse yüksek öğretim yapılmıyor. Binaların büyük bölümü yönetim binası ve sosyal tesis olarak kullanılıyor. Bu binaların caddeye bakan kısmındakiler Sultan Abdülaziz döneminde, mimar Simon ve Sarkis Balyan kardeşler tarafından karakol ve cephanelik olarak inşa edilmiş. Bu görkemli ve büyük binaların açılışı, Pertevniyal Valide Sultan tarafından yapılmış. Üç katlı ve çok geniş olan bu binalarda Osmanlı döneminin sonlarında Jandarma Kumandanlığı bulunuyormuş. Cumhuriyet'in ilanından sonra ise Jandarma Okulu olarak hizmet vermiş.

1955 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nin kullanımına verilen binalarda, İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi eğitim veriyordu. Artık o fakülte de şimdilerde Maslak Kampüsü'nde. İTÜ Sosyal Tesisleri'nde ise otel, lokanta, tenis kortları ve açık yüzme havuzu bulunuyor.

Sait Çiftçi İlköğretim Okulu

Teşvikiye Mahallesi'nde Şakayık Sokak'taki Sait Çiftçi İlköğretim Okulu da muhitte ve çevresinde önemli olmanın yanında, tüm İstanbulluların çocuklarını yerleştirmek istedikleri bir okul. Bu sebeple, veliler başış yapmaktan araya tanıdık sokmaya kadar pek çok yöntemi deniyorlar. Şu anda okulda kaç semt sakini ailenin çocuğunun kaç başka ilçelerden ailenin çocuğunun eğitim gördüğü merak konusu. Tabii bu yoğun talebin sebebi, pek çok devlet okuluna göre çok daha iyi bir eğitim veriyor olması.

GS İlköğretim Okulu: Kurayla Seçilen Çok Şanslı 50 Çocuk

Galatasaray İlköğretim Okulu, Teşvikiye Mahallesi'nde 1992 yılında Galatasaray Üniversitesi bünyesinde, öğrencilerin öğretim hayatı boyunca kesintisiz bir süreç oluşturmak amacıyla kurulmuş bir okul. İlkokulu bitiren öğrenciler önce Galatasaray Lisesi'nde, ardından da Galatasaray Üniversitesi'nde eğitimlerini devam ettiriyor. Çok özel bir eğitim veriliyor ve bu okula kurayla seçilen çocuklar çok şanslı. Bu şanslı çocukların sayısı 50 ile sınırlı... Şanslılar, zira üniversiteye kadar çok kaliteli bir eğitim alma imkanı kazanıyorlar hem de en az iki yabancı dili, İngilizce ve Fransızca'yı anadilleri gibi konuşabiliyorlar. Yüksek lisans için Fransa'daki üniversitelere gitmeleri de işten bile değil.

100 YILI ÇOKTAN DEVİREN "NİŞANTAŞI SPOR KULÜBÜ"

Bir dönemler profesyonel liglerde de top koşturan Nişantaşı Futbol Kulübü, 115 yıllık tarihiyle, halen Şişli'nin en eski kulübü unvanına sahip. Halen amatör liglerde de en başarılı Şişli kulübü... Pandemiden dolayı, amatör liglerin ertelenmesi sebebiyle bir yıl ertelenerek açılan sezondan bu yana Bölgesel Amatör Lig'de (BAL) top koşturuyor.

Türkiye'nin ve İstanbul'un en köklü spor kulüplerinden biri Nişantaşı Spor. Hem de en eskilerinden... BJK'nın kurulduğu dönemde, Nişantaşı'nda ikamet eden saray görevlileri tarafından da yeni bir spor kulübünün temellerini atılmış. Yani Nişantaşı Spor'un ilk kuruluş tarihinin 1903 olduğu iddia edilir ama bu konuda resmi bir belge yok. Şu anda bir antrenman sahası bulunmayan kulübün lokali Meşrutiyet Mahallesi'nde, kulübün başkanı ise İlker Aker. Tanzimat'ın ilanından sonra Cemiyetler Kanunu'nun çıkmasıyla kulüpler resmi statü başvurularını yapar. İlk başvuruları yapan kulüpler arasında, Altınordu, Galatasaray, Fenerbahçe, Süleymaniye, Vefa, Beykoz, Türkgücü, Anadoluhisarı ve Nişantaşı Spor vardır. Resmi kayıtlara göre Nişantaşı Spor 1914 yılında faaliyete geçer. Türkiye futbol tarihinin ilk liglerinde mücadele eden bir elin parmaklarını geçmeyen kulüplerden biridir.

Asalet, Birlik ve Saflık

Kulübün forma renkleri olarak kırmızı, lacivert ve beyaz seçilir. Kırmızı kanı, lacivert asaleti, beyaz da birliği ve saflığı temsil eder. Nişantaşı Spor, kurulduğu günden itibaren bu üç renkten hiç vazgeçmez. Futbolun yanı sıra, pek çok branşta, bisiklet, kriket ve basketbolda faaliyet gösteren bir kulüp olur uzun yıllar... Nişantaşı Spor futbol tarihinin ilk liglerinde top koşturduktan sonra, futbolun bir endüstri haline gelmesiyle birlikte, mali yetersizlikler sebebiyle amatör liglerde mücadelesini sürdürdü.

1990-1991 sezonunda tarihinde ilk kez 3. Lig’de mücadele etti. 1995-1996 sezonunda, 2. Lig’e yükseldi. Ancak 2. Lig’deki ilk ve tek sezonunda küme düştü. 1997-2001 yılları arasında 3. Lig’de oynamaya devam etti. 2000-2001 sezonu sonunda Amatör Küme’ye düşen kulüp, İstanbul Süper Amatör Lig’de şampiyonluklar kazandı. Şimdi de Bölgesel Amatör Lig’de mücadeleye devam ediyor.

Zengin Semtin Fakir Kulübü!

Ne yazık ki, bu zengin semtin yoksul takımının bir antrenman sahası bile yok! 2000’li yıllarda şu sıralar yıkılan Şişli Etfal Hastanesi’nin hemen yanındaki sahası ve kulüp lokali, Sağlık Bakanlığı’na hibe edildi. Ardından da yıkıldı. Bugün hastanenin yanındaki otoparkın bulunduğu alan Nişantaşı Spor’undu. Şimdi Meşrutiyet Mahallesi’nde, Şişli Belediyesi’nin tahsis ettiği kiralık bir binada lokali olan kulüp, maçlarını oynadığı Ayazağa Atatürk Stadı’nda antrenman yapıyor.

Nişantaşı’nın bugün bir spor kulübü daha var. 2008’de kurulan Teşvikiye Spor Kulübü, basketbol, voleybol ve cimnastik takımlarına sahip. Teşvikiye Spor Kulübü Genç Basketbol Takımı Basketbol Gençler Ligi’nde başarılı bir mücadele veriyor. Şu anda iki kulübü bulunan semtte 1970’lerde sadece Teşvikiye’de birkaç amatör futbol takımı faaldi. Ne yazık ki ne Teşvikiye Gençlik’i, ne Teşvikiye İdman Yurdu’nu ne de Teşvikiye Ocak Spor’u hatırlayanların sayısı bir elin parmaklarını geçmiyor.

KAYNAKÇA

Kitap ve Ansiklopediler

- Egemen Yılmaz, “Nişantaşı Teneke Mahallesi: Teneke Mahalle Yoksulluğundan Orta Sınıf Yerleşimine”, İletişim Yayınları, İstanbul, 2012
- Hıfzı Topuz, “Bir Zamanlar Nişantaşı’nda”, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2017
- Süha Tuğtepe, “Nişantaşı... Nişantaşı”, Doğan Kitap, İstanbul, 2008
- İstanbul Ansiklopedisi, İstanbul, 1958

Gazete ve Dergiler

- Downtown Dergisi
- Nişantaşı Gazetesi

İnternet Siteleri ve Sosyal Medya Hesapları

- Nişantaşı Arka Bahçe Sosyal Medya Hesapları
- Bellek Şişli Arşivi

Görüşmeler

- Mustafa Kemal Torun, 20 Eylül 2022
- Suzan AkarBektaş, 25 Eylül 2022
- Ertan Akbayar, 28 Eylül 2022
- Özgür Kavuşer Vardar, 30 Eylül 2022
- Hayrettin Ahmet Özyurt, 1 Ekim 2022

ÇÖZÜM BURADA

 444 31 12